

IZMJENE I DOPUNE PROSTORNOG PLANA UREĐENJA GRADA KORČULE

Obrazloženje

1. Polazišta

1.1. Položaj, značaj i posebnosti područja grada u odnosu na prostor i sustav županije i države

1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru

Današnje upravno-teritorijalno ustrojstvo Republike Hrvatske uređeno je Ustavom Republike Hrvatske, i među ostalim zakonima, Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN br. 90/92., 29/94. i 10/97.).

Na području bivše Općine Korčula koja je obuhvaćala otok Korčulu i zapadni kraj poluotoka Pelješca, nastale su nove jedinice lokalne samouprave temeljem navedenog zakona i to: Općina Orebić, Grad Korčula, Općina Smokvica, Općina Blato i Općina Vela Luka i Općina Lumbarda. Sve one pripadaju Dubrovačko-neretvanskoj županiji.

Kopnom Grad Korčula graniči s Općinama Smokvica i Lumbarda, a morem s Općinama Lastovo, Mljet, Orebić, Janjina također Smokvica i Lumbarda. Grad Korčula je najveća teritorijalna jedinica na otoku. U svom sastavu ima grad Korčulu, te statistička naselja Žrnovo, Pupnat, Račišće i Čaru.

Novom administrativnom organizacijom očuvan je središnji položaj grada Korčule u hijerarhiji naselja i jedinica lokalne samouprave na otoku.

Grad Korčula prostire se na 108,2 km², a prema Popisu stanovništva 2001. godine imao je 5889 stanovnika. Prema Popisu stanovništva 1991. godine imao je 6240 stanovnika. Gustoća stanovništva iznosila je 54,43 stanovnika po km² 2001. godine (1991. godine 57,7 stanovnika po km².)

Istovremeno Dubrovačko-neretvanska županija u kojoj je i Grad Korčula, prostire se na 1783,68 km², a prema popisu stanovništva 2001. godine imala je 122870 stanovnika (1991. godine imala je 126329 stanovnika), koji su živjeli u 225 naselja. Srednje naselje Županije imalo je 546 stanovnika (1991. godine 561 stanovnik), a gustoća stanovništva iznosila je 68,88 stanovnika po km² (1991. godine 70,8 stanovnika po km².)

Prema tome Grad Korčula u županijskom prostoru sudjeluje sa 6,1 % površine i 4,8 % stanovništva, a u broju naselja participira sa 2,22 %. Tablica 1.

TABLICA 1. OSNOVNI PODACI O STANJU U PROSTORU

ŽUPANIJA DUBROVAČKO- NERETVANSKA	POVRŠINA		STANOVNICI				STANOVI				DOMAĆINSTVA		GUSTOĆA NASELJENOS TI
	GRAD KORČULA		POPIS 1991.	POPIS 2001.	POPIS 1991.	POPIS 2001.	POPIS 1991	POPIS 2001.	2001-				
	Km ²	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	Broj	St/Km ²
ŽUPANIJA ukupno	1783,7	100	126329	100	122870	100	48414	100	37345	100	39012	39125	68,88
Gradovi ukupno													
Gradovi pojedinačno													
Općine ukupno													
Grad Korčula	108,2	6,1	6240	4,9	5889	4,8	2725	5,6	3204	8,6	1959	1919	54,43

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb, za 1991. i 2001.

Uspoređujući kretanje broja stanovnika uočavamo da stanovništvo Županije u razdoblju 81/71 (indeks 1,07), u razdoblju 91/81 (indeks 1,09) konstantno raste, a u razdoblju 01/91 (indeks 0,97) pada.

Međutim, Grad Korčula je u razdoblju 81/71 pokazao lagani pad svoje populacije (indeks 0,96), da bi u razdoblju 91/81 pokazao rast. U popisnom razdoblju 01/91 pokazao je ponovno lagani pad (indeks 0,94).

Dubrovačko-neretvansku županiju čini pet Gradova i 17 Općina¹. Usporednom analizom sedam odabranih činitelja što zastupaju: kvantitativne, vitalne, dinamičke, društveno-gospodarske i demografske karakteristike Gradova/Općina i time na određen način zrcale njihovo demografsko stanje, moguće je dati razmjerno objektivnu sliku demografske pozicije svakog Grada/Grada promatranog prostora. Ovakva demografska analiza, može ukazati i na eventualne anomalije demografskog stanja te na izvjestan način pruža razmjerno objektivnu (skupnu) prostorno-demografsku sliku pozicije Gradova/Općina (ili naselja) u okviru određenog prostora.

Prikaz na Grafikonu 1 zorno pokazuje hijerarhijski slijed Gradova/Općina Dubrovačko-neretvanske županije. Apcisa prikazuje slijed Gradova/Općina, a ordinata kumulativne vrijednosti diferencija zbroja rangova, jer se ovim matematičkim postupkom jasno mogu grafički uočiti lomovi kontinuiteta funkcije i lako se mogu uočiti grupacije, koje teško možemo prepoznati promatrajući samo slijed brojaka.

Ne ulazeći u dublje analize, ukratko, iz grafikona 1 možemo uočiti hijerarhijski slijed tri izrazito definirane grupacije Gradova/Općina Županije.

Na čelu se nalazi, naravno, Grad Dubrovnik promatran zajedno sa Župom Dubrovačkom kao cjelina. Grad Metković na vrlo je visokom drugom mjestu. Iznenadujuće visoko mjesto ima i Općina Lastovo², a slijede je Gradovi Korčula i Ploče. Svi navedeni čelni Gradovi, odnosno Grada središta su širih prostora, pa i nije čudno što su se izdvojili iz promatranog skupa kao čelna naselja.

Slijedi grupa, koju tvore četiri Grada/Općine, razmjerno još uvijek hijerarhijski dosta visoko smješteni. Sačinjavaju je Grad Opuzen, Općine Orebić, Konavle i Vela Luka. To su manja središta što popunjavaju međuprostore ili su na povoljnim prometnim pozicijama.

Slijedi posljednja, najveća skupina od 12 Općina na čelu s Općinom Trpanj, a na začelju s Općinom Zažablje. Trebalo bi izvršiti detaljniju analizu uzroka određene pozicije svake Općine pojedinačno. U ovoj kvantitativnoj analizi Korčula je u okviru Dubrovačko-neretvanske županije smještena dosta visoko. Nalazi se na četvrtom mjestu od 21 promatranog subjekta.

Ovakva pozicija Grada rezultat je najviše vrijednosti dobivenih

1.1.1.1. Smještaj, veličina i geoprometni položaj

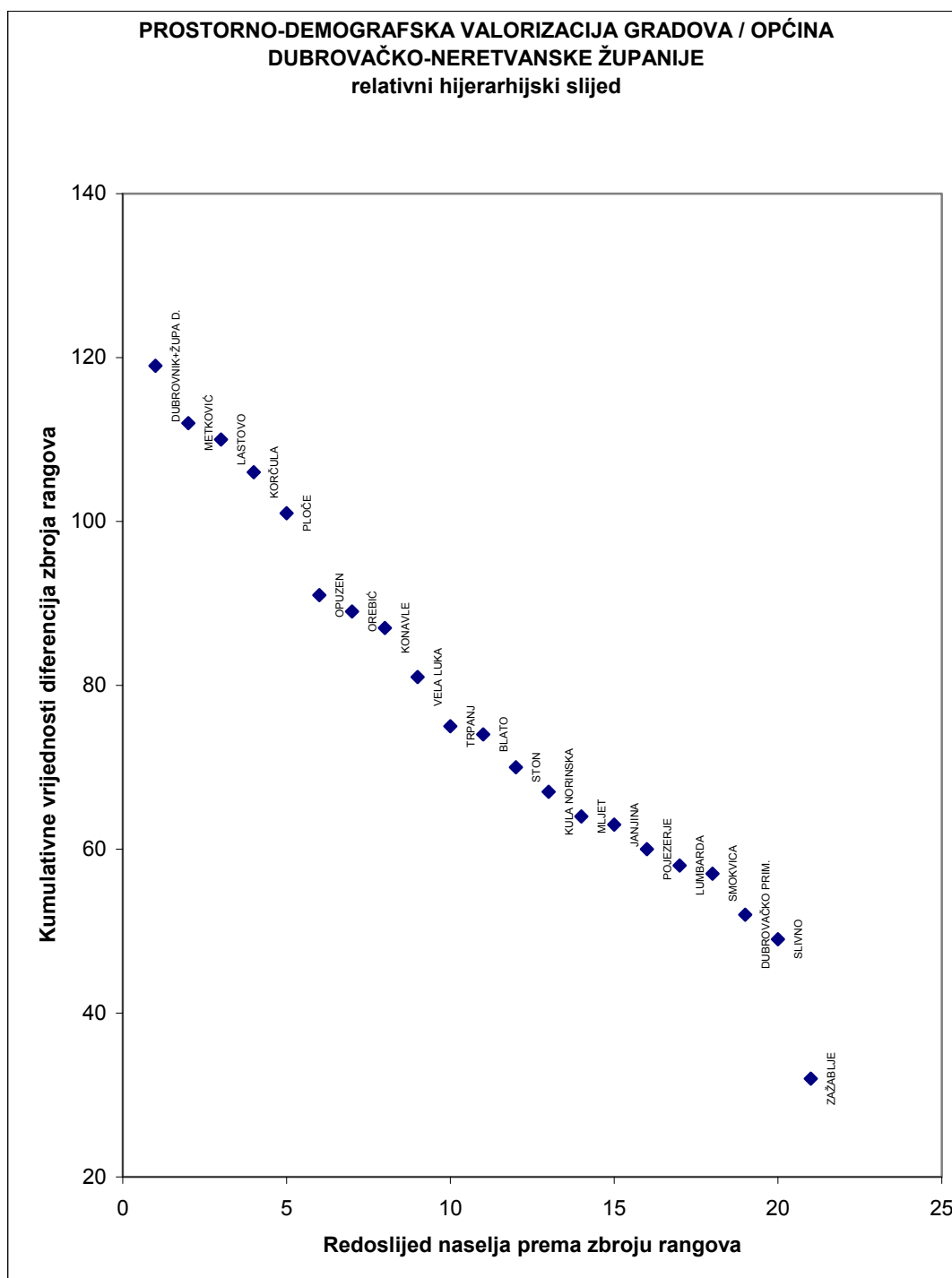
Grad Korčula dio je megaregije jadranske Hrvatske kojoj pripada i Dubrovačko-neretvanska županija. U užem smislu ona je dio jugoistočne dalmatinske makroregije s arhipelagom. Južna Dalmacija je najmanji, najuži i najrjeđe naseljeni dio megaregije (Dubrovačko-neretvanska županija po gustoći je inače 14. među županijama i gradom Zagrebom). Čine je otoci Korčula, Lastovo i Mljet od većih te dubrovački arhipelag Elafitskih otoka, poluotok Pelješac, dubrovačko priobalje jugoistočno od poteza Klek - Neum i Konavle do Sutorine. To je jedini dio južnog Hrvatskog primorja koji nema svoju zagoru unutar R. Hrvatske, jer neposredno iza obale prelazi u hercegovački krš R. BiH i primorja Crne Gore.

Svojim oblikom i položajem, južna je Dalmacija u klimatsko - pejzažnom pogledu maritimnija i ugodnija s manje bure, a više juga nego ostali dijelovi Dalmacije na sjeveru. Krš i ovdje prevladava, a tla su veoma skućena i bez stalnih površinskih tekućica. Biljni pokrivač je zagasitiji i osim u kopnenom stonsko-dubrovačkom zaleđu, bujniji nego drugdje u Dalmaciji.

¹ U ovoj analizi Grad Dubrovnik i Općina Župa Dubrovačka promatrani su kao jedna cjelina, budući naselja Grada Župe Dubrovačke u popisu stanovništva 1991. godine nisu bila iskazana kao samostalna naselja s pridruženim statističkim podacima u službenim publikacijama Državnog zavoda za statistiku. Za tu diferencijaciju trebalo je ući u statističke popisne krugove. Zato navedena analiza koristi 21 jedinicu lokalne samouprave umjesto 22.

² Visoka pozicija Lastova, obzirom na odabrane analizirane pokazatelje, sasvim je logična i odličan je odraz njegove izolirane geografske pozicije. Obzirom na broj stanovnika razmjerno ih dosta radi u uslužnim djelatnostima (jednostavno neke usluge moraju biti), dnevno ne migriraju na rad u druge radne centre, indeks rasta je razmjerno visok (91/81: 1.28) i razmjerno je malo domaćinstava s poljoprivrednim gospodarstvom (18,3%).

GRAFIKON 1

Prostorni domet jugoistočne Dalmatinske makroregije s arhipelagom, praktično Dubrovačko-neretvanske županije, teži pokrivanju cijele južne Dalmacije, međutim, utjecaj Dubrovnika na rubne predjele makroregije (Korčula, sjeverozapadni dio Pelješca, Lastovo, Ploče) slabiji je od odgovarajućih utjecaja ostalih regionalnih centara u južnome Hrvatskom primorju (Splita na npr.). Stoga valja razlikovati prostore uže i šire dubrovačke makroregije. Uži bi obuhvatio prigradsko priobalje s Elafitskim otocima, Župom i Konavlima, a širi gotovo cijelu južnu Dalmaciju, odnosno administrativno gledajući, preostali dio Dubrovačko - neretvanske županije čiji je dio i Grad Korčula.

Grad Korčula smješten u sjeverozapadnom dijelu Županije geografski je dio korčulansko - pelješkog kraja, koji nije jedinstven prostor, već se sastoji od otoka Korčule i poluotoka Pelješca, kojega uska Stonska prevlaka veže sa susjednim kopnom.

Korčulansko - pelješki kraj ima prijelazno obilježje između splitske i dubrovačke regije, jer se zapadni dio Pelješca i otok Korčula nalaze u snažnom utjecaju Splita preko Vela Luke, Trpnja i Ploča, dok istočni Pelješac ulazi u izrazitu gravitacionu zonu Dubrovnika.

Sudbinsku ulogu u životu ovoga prostora imao je njegov položaj dominacije nad Pelješkim i dijelom Neretvanskim kanalom, granični položaj između Venecije i Dubrovnika, te ekonomska snaga i pomorsko značenje Dubrovačke republike.

Prostor jugoistočne Dalmatinske makroregije s arhipelagom u cijelosti je dio Dubrovačko - neretvanske županije, koja je prostorno nešto šira, jer su u nju uključeni i prostori oko gradova Ploče i Opuzen.

Korčula je najjužniji otok srednjodalmatinske otočne skupine, kojoj pripada više po funkcijama i gravitacijom stanovništva nego svojim prirodnim položajem. Korčula se ubraja u naše najveće otoke (276,03 km²). Pelješcu se približila na 1270 metara u predjelu Kneže. Ime iz kojega se oblikovao njen današnji naziv "Korčula" potječe od imena Corcyra melaina (nigra), a koji je otok dobio temeljem svog crnog izgleda radi gustih šuma bora i česmne. Konstantin Porfirogenet spominje prvi put u 10 st. slavenski naziv Kurkra ili Krkar.

Na brežuljku Koludert kod samog naselja Lumbarda nađeni su 1877. godine ulomci grčkog natpisa s početka IV stoljeća prije Krista, najstarijeg pisanog spomenika iz naših krajeva. On sadržava psefizmu (odluku) kojom se reguliraju imovinski odnosi grčkih naseljenika na Korčuli i daje popis naseljenika, kojih je bilo vjerojatno više od dvije stotine. Prema ovim nalazima i bilješkama starih pisaca, na mjestu sadašnje Korčule i Lumbarde bile su grčke kolonije. Četiri naselja imaju nazive predslavenskog podrijetla, pa su i najstarija: Čara, Korčula, Lumbarda i Pupnat.

1.1.1.2. Prirodne svojstvenosti kraja

Otok Korčula, na čijem je istočnom dijelu smješten Grad Korčula, istočnije Općina Lumbarda, pripada skupini južno-dalmatinskih otoka. Sjeveroistočno od Grada Korčule prostore se korčulanski arhipelag kojega čini oko 20 otoka, otočića i grebena, od kojih su najznačajniji Badija, Majsan i Vrnik, a pripadaju Gradu Korčuli. Od svih otočića i grebena arhipelaga samo otočić Knežić pripada Općini Lumbarda.

Korčula je građena od vapnenca i dolomita gornje krede. Unutarnji dio otoka (od Žrnova na istoku do Vela Luke na zapadu) izgrađen je od trošnih dolomita, koji su najizrazitiji na zapadnom dijelu otoka. Kroz ostali dio otoka, osim krajnjeg zapadnog dijela, pružaju se dva pojasa rudastih vapnenaca, koji tvore sjevernu i južnu stranu otoka i krajnji istočni dio otoka, koji obuhvaća prostor Lumbarde. Vapnenci i dolomiti mjestimično su prekriveni pleistocnim brečama, pijeskom i crvenicom, koja je taložena u ranije nastalim udubinama. Dominantni su oblici otoka dva niza kraških udolina, koje se od glavne vapnene mase polako spuštaju prema istoku i zapadu. Istočni niz tvore udoline Čarskog, Pupnatskog i Žrnovskog polja te Donje blato, danas u Općini Lumbarda, čija je kota na svega 1,20 m nadmorske visine i koje je podzemno spojeno s morem. Na krajnjem istoku između naselja Lumbarda i poluotoka Ražnjića nalazi se Lumbarsko polje, pokriveno naslagama pijeska, koje su nastale nanosima vjetrova u pleistocenu. U okolici plaže Pržina ove naslage izlaze na samu površinu.

U sezmičkom pogledu otok Korčula djeluje kao potpuno samostalna seizmotektonska jedinica u kojoj seizmička aktivnost nije izražena. No procijenjeno je da je intenzitet seizmičke aktivnosti veći u području od Lumbarde do Blata, nego od Blata do Vela Luke.

Južna i sjeverna (sjeveroistočna) obala Grada imaju sve osobitosti južne i sjeverne obale otoka Korčule, koje su izrazito različite.

Sjeverna obala je relativno niža i pristupačnija te ima nekoliko dobrih manjih uvala (luka i sidrišta: uvale Uš, Banja, Vrbovica, Kneža, Račišće). Ovaj dio obale dobro je razveden s mnogo zaljeva i otočića. Nema strmina, pa se obala blago spušta do 60 m dubine. Obalski kraj izrazito je nastanjeniji od južnog. I naselje Korčula, zajedno sa svojim izdvojenim dijelovima orijentirano je i izgrađeno na sjevernoj obali. Grupa otoka, Badija, Planjak, Vrnik, Gubavac, Knežić i drugi tvore zaljevski prostor uz sjeveroistočnu obalu Grada vrlo povoljan za sidrenje. Tom prostoru orijentiran je samostan na Badiji, brodogradilište u Dominčama, današnje trajektno pristanište linije Korčula - Orebić, a ovom prostoru orijentirano je i samo naselje Korčula svojim istočnim prigradskim površinama.

Južna je obala mnogo strmija i nepristupačnija. Uvale, sidrišta i dvije luke Zavlatica i Brna nisu sigurne. Zaljevi su kratki i izloženi jugu. Strmi odsjeci, 10-30 m visoki, protežu se od Ripne do plaže Pržina u Općini Lumbarda, a nastali su zbog otpornosti stijena, položaja slojeva i djelovanja valova s otvorenog mora. Pržina, poznata plaža u Općini Lumbarda zaljev je kojeg je izgradilo more u pleistocenskim pijescima o čemu je prethodno bilo govora. Ovaj dio obale nije naseljen, ali je odlično zaštićen od bure. Zavalatica, Žitna, Pupnatska luka i Rasohatica na južnoj obali Grada tek su manje zaštićenije uvale izložene jakom jugu i otvorenom moru, koje su danas izvrgnute pritisku izgradnje stanovništva, zbog povijesno-geografski i ekonomskih razloga u unutrašnjosti smještenih naselja, koje se nastoji dijelom preseliti na obalu.

Klimatske prilike vrlo su povoljne. Južni položaj i maritimnost ublažavaju termičke ekstreme i klimu čine ugodnom iako ponekad iznenade studeni prodori s kopna. Srednje siječanjske temperature nisu nikad niže od 9,8 0C, dok srpanjske ne prelaze 26,9 0C. Relativno male godišnje amplitude povoljne su za poljoprivredu. Dnevne su amplitude male, a mrazova nema. Dominantni su vjetrovi bura, koja snizuje temperaturu na sjevernoj obali i jugoistočnjak (jugo), koji otežava redovite brodske linije. Po klimatskim karakteristikama razlikuje se južna obala (više temperature, dominantno jugo i visoki valovi) od sjeverne obale (niže temperature, jaka bura i veća naoblaka). Grad Korčula spaja na neki način ova dva klimatski svojstvena prostora.

Zbog poroznosti terena tekućih voda nema niti Grad Korčula, niti cijeli otok. Najveći dio oborinskih voda propada kroz vapnence i ispućane dolomite te teče podzemno. Relativno su značajne samo snažne i kratkotrajne bujice za jakih kiša pretežno na padinama južne obale. To dokazuju brojne vrulje, osobito poslije kiše. Voda je bila ozbiljan problem osobito za istočni dio, koji treba do kraja biti riješen izgradnjom vodoopskrbnog sustava NPKL. Prethodno se istočni dio otoka s Gradom Korčula i Općinom Lumbarda napajao vodom iz izvora iznad Orebića, što je bilo izrazito nedostatno.

Korčula je naš najšumovitiji otok, ali se njegov biljni pokrov promijenio antropogenim utjecajem. Najbolje to potvrđuju toponimi na kojima danas više nema šume. Česmina i bor sjekli su se za građu brodova, dok je makija uništavana za ogrjev i prehranu stoke. "Brodogradilišta" su bila među prvim izgradnjama (uz crkve i ljetnikovce te manje suburbane stambene gradnje) izvan zidina povijesnog Grada.

Poljodjelske površine Lumbarde i Žrnova najvećma snabdijevaju Korčulu poljoprivrednim proizvodima.

U krajobrazu kraja svojstveno je pružanje kraških udubljenja i polja od Čarskog i Pupnatskog polja, postupno, preko Žrnovskog do Lumbarajskog. Međusobno su razdvojena niskim bilima po kojima se, kao i po padinama brežuljaka koji ih okružuju, nižu podzidani dolci vinograda i maslinika, grupe čempresa i makije, te najvećma grupacije alepskog i crnog bora i hrasta crnike. Taj kultivirani krajolik, usprkos činjenice da možda i nije najtipičniji za otok, jedinstven je spomenik ljudskom radu. Tome osobito treba pridružiti doce žrnovskih vinograda na južnoj obali i doce vinograda okolo Račišća na sjevernoj obali, pa ih kao takve valorizirati unatoč procesu degradacije.

Fitocenološki kraj Grada pripada asocijaciji hrasta crnike, koji je svojstven mediteranskom kraju. Utjecajem abiotskih, ali i biotskih čimbenika na pojedinim mjestima šume su degradirane do stadija gariga, pa i rijetko obraslih kamenjara. Atraktivnost krajolika pojačana je brojnim prehistorijskim gomilama, zbijenim naseljima i zaselcima (Čara, Pupnat, Konštar), kapelama i grobljima oivičenim čempresima, malim poljskim kućicama uklopljenim u suhozid dolaca ili pak skladnim sklopovima ladanjskih kuća i ljetnikovaca u bogatijim dijelovima otoka. (Vanka, sv. Nikola). Najkraća, ali i najrazvedenija obala otoka je sjeveroistočna obala od rta Ražnjić do Račišća, koju štite otočići korčulanskog arhipelaga, a koja većim dijelom linije pripada Gradu. Tablica 2.

TABLICA 2. STRUKTURA POLJOPRIVREDNOG I ŠUMSKOG ZEMLJIŠTA U GRADU KORČULA

Općina/otok	Ukupna površina ha	Poljoprivredne površine ha	Obradive površine ha	Oranice ha	Šumsko zemljište ha	neploidno zemljište ha
Grad Korčula	10818	2668	1026	351	7747	402
Otok Korčula						
ukupno	27583	9928	4486	1658	16712	944

Izvor: OSNOVA KORIŠTENJA I ZAŠTITE PROSTORA ZA GRAD/OPĆINU: KORČULA, BLATO, SMOKVICA I VELA LUKA Županijski zavod za prostorno uređenje, Dubrovnik, 1995. p:58. Prijedlog.

1.1.2. Prostorno-razvojne i resursne značajke

Potencijal skoro svakog prostora, pa tako i prostora na kojemu se prostire Grad za ukupni gospodarski, društveni i kulturni razvoj zavisi i ogleda se u nekoliko povoljnih, odnosno nepovoljnih čimbenika.

Prvenstveno su to:

- prostor i okoliš sa svojim resursima i elementima koji se u njemu pojavljuju i koji predstavljaju prirodni temelj svakog života i razvitka. Uglavnom su ograničeni i neponovljivi;
- stanovništvo, broj, struktura, raspodjela, osobine, način života i njegove potrebe;
- sustav zajedničkog života stanovništva, mreža ljudskih naselja, manjih središta u mreži seoskih naselja;
- povezanost pojedinih područja Grada međusobno i sa širim državnim prostorom, cestovnim, vodenim, zračnim i drugim infrastrukturnim sustavima;
- postojeće gospodarske jedinice razmještene u prostoru, njihova proizvodna i uslužna funkcija;
- sustav društvenih službi i njihovi objekti, obrazovne, kultura, zdravstvo, socijalna skrb itd.;
- organizacija od države do Grada u svim njenim oblicima, do sustava lokalne uprave i samouprave, koja funkcionalno i hijerarhijski sudjeluje u procesu donošenja odluka važnih za tijek zajedničkog života i razvitka;
- geopolitički položaj, gospodarsko i strateško okruženje.

Posebnim vrijednostima resursima smatraju se:

- zaštićena područja prirode;
- spomenici graditeljske baštine;
- razvedena morska obala;
- resursi: prirodne šume, nezagađena tla, rezerve pitke vode, očuvani kultivirani krajobraz i veliki dio prirodne obale mora.

Grad Korčula raspolaže skoro svim gore navedenim prostornim vrijednostima.

Od svih navedenih čimbenika, prostor i okoliš predstavljaju temeljno i iskonsko bogatstvo i ograničen prirodni izvor te okvir u kojemu su prisutne sve pojave i odvijaju se sve ljudske djelatnosti. Hrvatska ima veoma kvalitetan prostor i okoliš, a nije osobito bogata, strateškim sirovinama i energetske izvora, pa uslijed toga svaki pristup razvitku, traži da se najracionalnije i najekonomičnije gospodari s okolišem i prostorom, a to se odnosi osobito na prostor Grada, zbog dijelom prostora razmjerno guste naseljenosti i zauzetosti najvrednijeg i najrazvedenijeg dijela obale.

Osim kamena Grad nema drugih sirovina. Nema niti izvora energije, niti pitke vode. Prirodna komponenta prostora, elementi prirodnog i uglavnom (još) sačuvanog tradicijskog kultiviranog i kulturnog krajolika te osobito šumovit predjeli gradski su najvredniji prirodni izvori, vrijedni čuvanja i podobni da budu temelj za prezentaciju prostora Grada u turističkom gospodarstvu.

Činjenica razvitka znanosti, tehnike, tehnologije, proizvodnje i potrošnje i posljedično snažan proces urbanizacije te osobito novi sustav vrijednosti i privatnog vlasništva, ugrozili su prostor i okoliš Grada Korčule, osobito prostor oko naselja Korčula i potez obale do naselja Račišće. To je zahtijevalo novi pragmatičniji pristup planiranju i uređivanju prostora, a on počiva na nekoliko načela:

- Planiranje i uređenje prostora mora obuhvatiti ne samo prostor i njegovo funkcionalno uređenje već treba obuhvatiti i usmjeravati i pojave koje se javljaju u tom prostoru, a očituju se u uočljivim promjenama izgleda prostora.
- Temeljni cilj takvog planiranja prostora je postizanje održivog - trajnog i postojanog - razvoja, koji će koristiti sadašnji prostor i okoliš tako da ne dođe do njegovog nepovratnog uništenja.
- Jedno od osnovnih polazišta modernog pristupa prostornom uređenju jest ravnopravno vrednovanje ciljeva zaštite prostora i okoliša s ciljevima razvitka već u prvoj fazi planskog procesa.

Iz svega proizlazi potreba cjelovitog pristupa zaštiti okoliša. Unatoč destrukciji urbane i ruralne konzistentnosti i primjene općih obrazaca oblikovanja i pojednostavljivanja funkcija i oblika, dijelom su se ipak očuvale povijesne strukture, a još više atraktivni krajobrazi, kao glavna uporišta identiteta Grada. Na žalost, to se uspjelo u razmjerno udaljenijim i manje pristupačnim prostorima Grada.

S gledišta temeljne zadaće uređenja prostora Grada, uvažavajući promjene imovinskopravnog sustava, od važnosti su:

- opasnosti neracionalnog korištenja prostora i
- opasnosti povećanog interesa za izgradnjom na određenim atraktivnim dijelovima obalnog prostora,

U Gradu Korčuli ove su opasnosti prisutne osobito u priobalnim područjima i to u zonama u kojima na južnu obalu izbijaju Čara (uvala Zavalatica), Pupnat (Pupnatska luka, Račišće-Kneža) i Žrnovo (uvala Rasohatica), u prigradskim i priobalnim dijelovima naselja Korčula i osobito na potezu naselje Korčula - naselje Račišće. Izrazito loš primjer izgradnje je uvala Strečica.

Nadalje, vrijednost nekog prostora leži i u njegovoj prometnoj povezanosti s važnijim i većim administrativnim, uslužnim i proizvodnim središtima izvan njega. Tek se tada potencijalni resursni kapaciteti prostora mogu aktivirati. Obzirom na stanje prometnica te prometnih pomorskih veza, gradski prostor nedopustivo je prometno zapostavljen. Iznimno je loše povezan sa svojim, inače udaljenim, županijskim centrom Dubrovnikom. Stoga, štoviše, za neke usluge krajnji zapad otoka Korčule, odnosno Županije čak gravitira Splitu.

Dužinom od 79,7 kilometara (60,5 km kopno, a 19,2 km otoci)³ more i morska obala u potpunosti prožimaju krajobraz i život ljudi Grada. Gospodarstvo Grada bitnim dijelom turistički orijentirano, vezano je uz komponentu mora. Još uvijek čisto, prozirno i plavo vrijedan je potencijal za poticanje gospodarskog razvoja. More je za Grad značajan prirodni resurs, kako za turističko gospodarstvo, tako i za eventualni razvoj marikulture, a što još nije znanstveno istraženo. More i njegova ekološka ranjivost zahtijevaju dodatne napore zaštite, kao od izgradnje i uništavanja preostalih obalnih prostora, tako i u sprječavanju njegovog zagađenja ispuštanjem svekolikog otpada čime se posredno štiti njegova fauna i flora

³ Podatak dobiven iz digitalizirane karte u mjerilu 1:25000.

1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena važećih prostornih planova

1.1.3.1. Pokrivenost područja Grada prostornim planovima

Za područje Grada, a to podrazumijeva i samo naselje Korčulu, danas su formalno na snazi dokumenti prostornog uređenja:

1. Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja - Zavod za prostorno planiranje, Zagreb (Sabor RH, 1997.g.).
2. Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja - Zavod za prostorno planiranje, Zagreb (NN br. 50/1999).
3. Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije, Županijski zavod za prostorno uređenje, Dubrovnik (Sl.g.DNŽ br. 6/03., 3/05., 3/06., 7/10.)
4. Prostorni plan uređenja Grada Korčule, A.F., Zavod za urbanizam i prostorno planiranje (Sl.gl.Grada Korčule, br.)
5. Usklađenje prostornog plana uređenja Grada Korčule sa Zakonom o prostornom uređenju i gradnji, A.F., Zavod za urbanizam i prostorno planiranje (Sl.gl.Grada Korčule, br. 3/08)

te u cijelosti važeći prostorni planovi prikazani u Tablici 3.

TABLICA 3. VAŽEĆI PROSTORNI PLANOVI (UŽEG PODRUČJA OD PPUO/G) NA PODRUČJU GRADA KORČULE

1. GUP Korčula (1989.), Urbanistički zavod Dalmacije, Splir (Sl. gl. općine Korčula br. 1/89).
2. PUP grada Korčule (1989.), Urbanistički zavod Dalmacije , Split (Sl. gl. općine Korčula br. 1/89, 5/91).
3. PUP Medvinjak (1987.), Urbanistički zavod Dalmacije , Split (Sl. gl. općine Korčula br. 6/87).
4. PUP stambene zone "Luka" (1988.), Urbanistički zavod Dalmacije , Split (Sl. gl. općine Korčula br. 6/88)

1.1.3.2. Konceptualna obilježja prostornog razvitka Grada u važećim prostornim planovima

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske (1997.g.)

Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje, Zagreb

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske temeljni je i najviši dokument prostornog uređenja Države. Strategijom se prostor Države sistematizira na glavne prostorne cjeline i sustave koji predstavljaju okvir za utvrđivanje konkretnog planskog obuhvata i oblika dokumenta putem Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske. Ovaj dokument je strategija gospodarenja i upravljanja prostorom i okolišem. Prostor je u ovom dokumentu promatran kao vrijednost kroz tri njegova svojstva:

- prostor je konačan, to jest on je zadan, ograničen;
- prostor je neponovljiv i
- prostor je djeljiv između većeg broja korisnika.

S gledišta temeljne zadaće uređenja prostora Grada, uvažavajući promjene imovinskopravnog sustava, od važnosti su:

- opasnosti neracionalnog korištenja prostora i
- opasnosti povećanog interesa za izgradnjom na određenim atraktivnim dijelovima obalnog prostora,

Dakle, strateški cilj je da se značajnije ne mijenja bilanca osnovnih kategorija korištenja prostora, osobito ne na štetu prirodnih resursa od osobitog značenja i vrijednosti, nego da se poboljšaju kvalitativne značajke i racionalno koristi već angažirani prostor.

Od važnosti i za Grad Korčulu je opći cilj pod kojim se smatra postizanje višeg (objektivno mogućeg) stupnja sigurnosti i razvijenosti Države radi ostvarivanja razvitka i kvalitete života stanovništva na svim područjima. Taj će se cilj ostvariti:

- potpunom unutarnjom integracijom i konsolidacijom prostora Države,
- povećanjem vrijednosti i kvalitete hrvatskog prostora, uključivanjem Hrvatske u europske razvojne tokove. (30)

U poglavlju Osnove za planiranje i usklađivanje prostornog razvitka nekoliko je postavki važno za prostor Grada Korčule, a osobito su to obalna područja, koja će idućih godina biti intenzivno opterećena graditeljskim aktivnostima. Zato Država mora u interesu svih njenih građana, hitno pripremiti odgovarajuće propise i dokumente prostornog uređenja, kako bi te graditeljske procese dočekala i kako bi ih mogla usmjeravati i kontrolirati. Pri tome bi trebalo zastupati polazište da odlučivanje o gospodarenju, uređivanju i zaštiti obalnog područja mora, ne bi smjelo biti pretežito ili samo u nadležnosti lokalnih samoupravnih jedinica i njenih građana. Obalno je područje nacionalno bogatstvo te bi stoga i drugi građani Republike Hrvatske morali imati pravo suodlučivanja o optimalnom korištenju tih vrijednosti nacionalnih prostora. (49)

Nadalje, promet je ključan za razvoj svakog kraja i sigurno je uvijek na prvom mjestu problema koje je potrebno riješiti. U segmentu prometa i povezanosti otoka s kopnom naglašava se potreba povezivanja otoka s kopnom brzim plovilima koja omogućavaju višekratnu dnevnu vezu, a ne zanemarujući trajektni prijevoz na najkraćim (ili što kraćim) plovnim putevima. Nužan je i razvoj cestovne mreže na otocima poradi bolje povezanosti naselja, lakšeg gospodarskog razvoja i pristupačnije prezentacije prirodnih datosti otoka. (50) Zbog bolje prometne povezanosti jadranskih otoka, kao i zbog daljnjeg gospodarskog razvoja - osobito turizma, postoje realne potrebe za gradnjom novih manjih zračnih luka i na još nekim otocima (osim već izgrađenih Krka, Lošinja, Brača). Danas postoji zainteresiranost za gradnju manjih zračnih luka (s poletno-sletnim stazama dužine do 1200 m) na otocima: Rab, Dugi Otok, Hvar, Korčula, Vis, Lastovo i Mljet. (52).

Do donošenja Programa razvoja nautičkog turizma Republike Hrvatske ograničava se gradnja nautičko-turističkih centara (NTC) i marina samo na lokacije predviđene Prostornim planom Republike Hrvatske i razrađene prostornim planovima obalnih područja. Turističke i gospodarske zone utvrđene važećim prostornim planovima, u kojima su već djelomično ili u cjelini izgrađeni planirani smještajni ili drugi kapaciteti, treba prioritetno i kvalitativno prestrukturirati i dograđivati. Zone, utvrđene tim planovima, ali danas bez izgrađenih objekata, ne izgrađivati do vremena izrade nove generacije prostornih planova, koji će biti u skladu sa Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske. (52)

Od najvećeg interesa za Grad, za planiranje prostora Grada i za njegovu zaštitu, u sklopu novih društvenih vrijednosti, jest činjenica pojavljivanja prostora na tržištu u obliku trgovanja zemljištem. Na tome tržištu se suočava upotrebna i prometna vrijednost zemljišta, ponajčešće u vidu njihova suprotstavljanja. Ta suprotnost koja se pojavljuje na tržištu zemljištem često je izvor sukoba interesa. O upotrebi i korištenju prostora odlučuje veliki broj subjekata, a ti subjekti imaju različite interese u korištenju prostora i različitu ekonomsku moć. Uzroci sukoba interesa su različiti i višeslojni:

- sukob nastao suprotstavljanjem-nadređenjem individualnog nad društvenim ili javnim interesom;
- sukob nastao favoriziranjem vrijednosti kratkoročnih nad dugoročnim interesima;
- sukob nastao zbog načina korištenja prostora koji je suprotan prirodnoj predodređenosti;
- sukob vrijednosti ekonomskih efekata u korištenju prostora i vrijednosti koje proizlaze iz humanih, racionalnih ili ekoloških gledanja na korištenje prostora.

Ovaj dokument, dakle, treba promatrati kao pokušaj uspostave određenog načina ponašanja za Državu, kao što to kaže i sam naslov i u toj strategiji treba uočiti kriterije, postavke, smjernice i rješenja za djelovanje putem prostornih planova užih cjelina.

Opći temeljni ciljevi, Državni, ali i oni gradski, koji su ugrađeni u Strategiji i Programu odnose se na:

1. osnaživanje prostorno-razvojne strukture kroz uravnoteženi razvitak područja stvaranjem okosnica i težišta razvitka oslanjanjem na sustav naselja uz definiranje (i izgradnju) temeljnih prometnih pravaca na općinskoj, županijskoj i državnoj razini,
2. kvalitetnu evoluciju razvoja u prostoru s osloncem na resurse koje čine prirodna i kulturna graditeljska dobra, ljudski potencijal, ljepota, raznolikost i osobitost dijelova prostora.

U poglavlju Prostorno razvojna i planska usmjerenja pobliže se analizira turistička komponenta gospodarstva. Osim naglašavanja strateške prednosti Republike Hrvatske prema konkurenciji upravo u izdašnosti turističkih resursa, čija će vrijednost dugoročno rasti, traži se da se svaka alternativna uporaba prostora treba valorizirati i s pozicije turističkih funkcija. Nautičke centre prvenstveno je potrebno smjestiti i graditi unutar gradskog područja i naselja gradskog karaktera s već izgrađenom lukom, ili uz manja naselja, a osobito u ili uz demografski oslabljena otočka naselja. (111) Nadalje, zbog svoga posebnog i izdvojenog položaja na krajnjem jugoistoku zemlje šire područje Dubrovnika (Dubrovačko priobalje /a vjerojatno i pripadajući otoci op.a./) zahtijeva i zaslužuje posebnu i prioritetnu pažnju i tretman u prostornom povezivanju s drugim djelovima Hrvatske. Na tom području potrebno je uspostaviti brze i kvalitetne brodske, trajektne i zračne veze, izgraditi suvremenu jadransku autocestu (ispitati opravdanost željeznice), te uspostaviti suvremeni sustav telekomunikacijskih veza. (118)

U mjere zaštite voda i mora od zagađenja lokalnog značaja, što je od strateške važnosti za razvoj gospodarstva, turizma, ali i za zaštitu ekoloških i prirodnih uvjeta življenja, ulazi:

- izgradnja uređaja do 10.000 ES i individualne mjere zaštite,
- uređenje kontroliranih deponija komunalnog otpada za potrebe Općine/Grada,
- sanacija izvedenih zagađenja I stupnja. (137)

U komponenti zaštite okoliša, prirodnih i kulturnopovijesnih vrijednosti prostora postavljaju se temeljna polazišta i opća načela:

- Prostor je nacionalno dobro od posebnog interesa za razvoj.
- Prostor je baština čije vrijedne datosti treba očuvati i održavati.
- Prostor je ograničeno dobro, koje se smije ograničeno koristiti.
- Prostor ima nosive karakteristike (kapacitet prostora), svoje specifičnosti i održivost.
- Prostor Republike Hrvatske je raznolik i u najvećem dijelu očuvan.
- Prostorno planiranje mora proći od ekologijskih karakteristika nosivosti, kapaciteta i održivosti prostora, granica njegove ugroženosti i potencijalne strukture ekologijskih rizika. (138)

U navedenom kontekstu treba promatrati i Hrvatski jadranski prostor i Grad Korčulu te osobito naselje Korčulu, sve kao jedinstvenu simbiozu od najznačajnijih nacionalnih prirodnih, kulturnopovijesnih i gospodarskih vrijednosti .

U postizanju navedenih općih ciljeva interes Grada je:

- da se elementi županijske, državne i šire integracije iskoriste kao poticaj za unutarnju konsolidaciju gospodarstva, za razvoj turizma, infrastrukture, za povećanje interesa vanjskih gospodarskih čimbenika kao ulagača, za zaštitu prirodne i kulturne graditeljske baštine, razvoj specifičnih prostornih struktura i djelatnosti i razvoj ruralnog prostora,

- da se funkcionalna i ukupna ekološka cjelovitost i različitost područja Grada očuva, a razvoj planira prema načelu predodređenosti prostora za određene djelatnosti primjerene temeljnim značajkama prostora,
- da se pod teretom težnje za ubrzanim razvojem ne izgube temeljne osobitosti prostornih struktura.

Od interesa za Grad iz Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske još možemo izdvojiti slijedeća usmjerenja, kod kojih se Grad Korčula izričito spominje:

- Za naselje Korčulu predviđa se usmjerenost razvoja prema ugostiteljstvu i turizmu, prometu i vezama te upravi.
- Naselje Korčula svrstano je u “razvojna središta i veće koncentracije ljudi”.
- Zbog predviđenog poboljšanja gospodarskih prilika, a osobito zbog povećanja turističkog prometa, predviđena je na većim otocima izgradnja manjih aerodroma pa tako i na otoku Korčuli (iako izvan samog Grada Korčule).
- Za naselje Korčulu predviđa se izrada “GUP-a”. (183)
- U Pelješkom kanalu zabranjeno je kočarenje radi očuvanja ekološke ravnoteže, a na pučini južne strane Grada ribolovna su područja plave ribe. (183)
- Naselje Korčula svrstano je u značajne urbane cjeline (184), pa se poradi svojih vrijednosti i štiti, a obzirom na broj stanovnika smatra se naseljem “naseljem gradskih obilježja”.(203)
- Naselje Korčula smatra se “manjim gradom” sa svojom gravitacijom. (186)
- Planira se kao “manje razvojno središta” (202) i naselje od 2001 – 5000 tisuća stanovnika. (196)
- Naselje Korčula i prostor Grada u Strategiji se spominju i kroz mogućnosti i planove turističkog gospodarstva, što je i bitna komparativna prednost Grada u odnosu druge hrvatske prostore. Korčula se definira u smislu turističkih resursa kao “turističko središte regionalnog značaja”.(204) Kao turističko mjesto svrstana je u “turističko mjesto “A” razreda” (205)
- Na Korčulu kao veliki otok (210) trebale bi se uvesti destimulativne mjere u pristupu automobilima za one koji ne stanuju na otoku. (208) (?! op. a.)
- Naselje Korčula smatra se lukom županijskog i lokalnog značaja s lukom nautičkog turizma od 300 – 499 vezova. (210)
- U Gradu se predviđa smještaj telekomunikacijskog čvora u sustavu prijenosa na magistralnoj razini i magistralni TK kabel. (214)
- U naselju Korčula predviđa se i stalni granični prijelaz. (215)
- Planira se i trafostanica 11/x na pravcu Ston-Blato. (217)
- Dijelovi prostora Grada svrstani su u zaštićene krajobrazne. (219)
- Planira se izgradnja mehaničkog uređaja za pročišćavanje zagađenih voda. (221)
- U dijelu zaštite prirodne baštine u okviru Grada nalazi se proglašena park-šuma a Grad je svrstan i u zaštićeni krajolik. (223)
- U tijeku zaštite graditeljske baštine zaštićeno naselje Korčula svrstava se u urbanu cjelinu. (227)

Na kraju za prostor današnje Grada od značaja su postavke koje se odnose na načela razvoja u ostvarivanju dugoročne koncepcije razvitka turizma. Naveli bi samo najbitnije:

- očuvanje kvalitete prostora;

- uvažavanje prostorno-ekoloških i socio-kulturnih parametara;
- unapređenje specifičnosti ukupne turističke ponude;
- uključivanje kulturno-povijesne baštine u turističku ponudu i
- unapređenje i obogaćivanje asortimana ponude u cilju produžetka turističke sezone.

U komponenti koja obrađuje građevinska područja opće je mišljenje da ih treba reducirati na realno potrebne površine.

Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, (NN br. 50/1999),

Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja - Zavod za prostorno uređenje, Zagreb

Temeljem usvojene Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske koju je Zastupnički dom Hrvatskog državnog sabora donio u lipnju 1997. godine, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, sukladno odredbama Zakona o prostornom uređenju, izradilo je Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, kojim se utvrđuju mjere i aktivnosti za provođenje Strategije.

Programom su pobliže određeni osnovni ciljevi razvoja u prostoru, kriteriji i smjernice za uređenje prostornih i drugih cjelina, te prijedlozi prioriteta za ostvarivanje ciljeva prostornog uređenja.

Nadalje, Programom su određene i osnove za organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu prostora, sustav središnjih naselja i sustav razvojne državne infrastrukture, te mjere i smjernice za zaštitu i unapređenje okoliša.

Strategija i Program prostornog uređenja čine jedinstveni dokument prostornog uređenja, kojeg donosi Hrvatski državni sabor.

Program se obvezno primjenjuje pri izradi svih resornih i sektorskih razvojnih programa, a osobito pri izradi prostornih planova županija, Općina, Gradova i naselja te prostornih planova područja posebnih obilježja, a u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju.

Program sadrži kartografske prikaze prostora i sustava koji trebaju služiti kao osnova za daljnju razradu putem dokumenata prostornog uređenja i stručnih podloga, uz poštivanje smjernica određenih Strategijom i Programom. Program izdvaja i naglašava prioritete koji su osobito prepoznatljivi u grafičkim priložima, pri čemu projekcije Strategije i dalje ostaju kao dugoročna orijentacija prostornog razvoja u cjelini i po sektorima.

S time u svezi, navode se iz poglavlja Osnove i smjernice za uređenje prostora za izradu prostornih planova najbitnijeg dijela postavke. One prvenstveno naglašavaju:

(6-2)

Racionalno korištenje i namjenu prostora

odnosi se prvenstveno na određivanje prostora za izgradnju na način da se ne smanjuju šumske i kvalitetne poljoprivredne površine, da se omoguću uređenje, korištenje i zaštita mora i voda (podzemnih i nadzemnih) te tako da se poveća zaštita osobitih vrijednosti prostora i gospodarenja resursima na održiv-štedljiv način.

Ograničenja korištenja prostora odnose se na područja na kojima se ne mogu locirati određeni sadržaji ili je za to potrebno ispunjenje posebnih uvjeta, odnosno prilagodba posebnim okolnostima. Takva se ograničenja odnose na poljodjelske površine visoke kvalitete tla, područja uz obalu mora i voda, otoke, povijesne cjeline i cjeline zaštite prirodne baštine te prostor osjetljive geološke, hidrološke, geomorfološke i biološke strukture.

Nužno je isključivanje određenih djelatnosti na pojedinim područjima, kao i izuzimanje nekih površina od bilo kakvog građenja, osobito u nacionalnim parkovima i drugim zaštićenim dijelovima prirode, na

dijelovima prirodne obale, na kvalitetnom poljoprivrednom zemljištu, u vodozaštitnim zonama, u koridorima prometnica i infrastrukture.

(6-3)

Određivanje građevinskih područja

treba temeljiti na stručnim argumentima i iskazu površine izgrađenog i neizgrađenog dijela građevinskog područja, uvažavajući sljedeće smjernice:

ispitati mogućnost gradnje (prostorne rezerve) unutar postojećeg građevinskog područja, a posebno nedovršenih dijelova te u odnosu na kapacitete postojeće infrastrukture,

prilagoditi gustoću stanovanja i gustoću stanovništva prema tipu naselja,

oblikovati građevinska područja primjereno geomorfološkim značajkama kao naseobinsku cjelinu, odvojeno od druge takve cjeline.

Treba posebno obrazložiti zauzetost prostora po stanovniku ako ona prelazi 300 m²/st i pri čemu se uzima u obzir izgrađena cjelina i kompaktni dijelovi naselja unutar građevinskog područja, bez poljoprivrednih, te šumskih i vodnih površina koje nisu u funkciji naselja.

Proširivanje građevinskih područja treba primijeniti samo ako su iscrpljene mogućnosti izgradnje u važećim granicama tih područja i na temelju argumentirane razvojne potrebe (porast broja stanovnika, središnje funkcije, razvoj gospodarstva), a koju trebaju pratiti i programi izgradnje i uređenja zemljišta.

Prijedlozi proširenja moraju sadržavati podatke o iskorištenosti postojećega građevinskog područja s obrazloženjem o razlozima nekorištenja dijelova i poduzetim mjerama za iskorištenje, osobito u slučaju kada neizgrađena površina prelazi 10% ukupne površine građevinskog područja. Pri tom treba ispitati mogućnost smanjenja građevinskog područja u dijelovima koji se ne privode planiranoj namjeni.

(6-5)

Građenje građevina izvan građevinskog područja

koje po zakonu mogu biti izvan građevinskog područja mora biti uređeno tako da se ne mogu formirati naselja, ulica i grupe građevinskih parcela, da se ne zauzima prostor područja uz obalu mora, jezera i vodotoka te tako da se ne koristi prostor uz postojeće prometnice i površine vrijednih, a posebno uređenih, poljoprivrednih zemljišta.

(6-6)

Prostor za razvoj infrastrukture i uvjete realizacije

treba planirati i provoditi po najvišim standardima zaštite okoliša uz ugrađen interes lokalnog stanovništva.

Vođenje infrastrukture treba planirati tako da se prvenstveno koriste postojeći koridori i formiraju zajednički za više vodova, tako da se izbjegnu šume, osobito vrijedno poljoprivredno zemljište, da ne razaraju cjelovitost prirodnih i stvorenih struktura, uz provedbu načela i smjernica o zaštiti krajolika iz poglavlja 5.4. ovog Programa.

(6-7)

Prostor za razvoj gospodarstva i djelatnosti

treba osigurati uvažavanjem prioritetnih djelatnosti područja koje ovise o značajkama i tipu prostora-krajolika i koje čine glavno fizionomsko obilježje područja (prostorno-gospodarsku strukturu), te temeljiti na kriteriju predodređenosti prostora za djelatnosti pri čemu se na određenom prostoru prioritetno lociraju one funkcije koje su vezane za taj prostor i resurs.

(6-8)

Usklađenje interesa i rješavanje konflikata u prostoru

treba temeljiti na stručnim analizama u sklopu pripreme i izrade dokumenata prostornog uređenja i razvojnih programa, a uvažavajući prioritetne djelatnosti područja. To se posebno odnosi na sukob:

- širenja građevinskih područja s interesima poljoprivrede i zaštite obalnog područja uz more, jezera i vodotoke,
- izgradnje novih kapaciteta turizma, industrije i energetike s ciljevima očuvanja prirodnih i neizgrađenih cjelina, osobito na obalnom području Jadrana, i obalama vodotoka i jezera,
- lociranja trasa velike infrastrukture i proizvodnih objekata s interesima očuvanja vrijednih prirodnih resursa.

Sukobe u prostoru koje izaziva bespravna izgradnja treba utvrditi sa svih gledišta, a posebno s gledišta posljedica takove gradnje na prostornim planom utvrđene

- ciljeve,
- zaštitu i
- namjenu prostora te
- uvjete uređenja prostora,

a preventivnim mjerama pravodobno uočavati interese i ostvariti uvjete za zadovoljavanje potreba i gradnje uključujući i pripremu zemljišta i ponuda lokacija.

(6-10)

Uređenje prostora obalnog područja

treba temeljiti na sljedećim osnovnim smjernicama:

- izgradnju i uređenje prostora planirati i provoditi tako da se očuvaju prirodne, kulturne i tradicijske vrijednosti obalnog i zaobalnog krajolika te provode mjere za sanaciju i revitalizaciju ugroženim i vrijednih područja prirodne i graditeljske baštine,
- ako je nužno povećati tj. proširiti građevinska područja gradova i naselja smještenih u obalnom području, uz morsku obalu ili ušća vodotoka, to treba učiniti u pravilu na prostorima udaljenijim od obala, iznimno uz obalu i to tako da se izbjegne stvaranje neprekinute duž obalne zone građenja.

(6-16)

Svaki otok mora se tretirati kao jedinstvena planska cjelina

sa zajedničkim kriterijima korištenja i zaštite prostora (u prostornim planovima županija), bez obzira na podijeljenosti otoka na gradove i općine. Na većim otocima koji predstavljaju dostupna središta grupe otoka treba urediti pristaništa i zračne luke odgovarajuće kategorije, a posebnu pažnju treba posvetiti zbrinjavanju otpada i zaštiti od požara.

Sukladno navedenim temeljnim smjernicama pobliže su razrađeni ciljevi i prostorno-planska rješenja Plana.

Temeljem prethodno rečenog, opći prostorno-razvojni ciljevi Županije su:

- osnaživanje prostorno razvojne strukture,
- povećanje vrijednosti i kvalitete prostora i okoliša, te
- integracija u europske razvojne sustave.

Iako su ciljevi dani na razini Države, nepobitno je da se oni mogu preslikati i na prostor Županije, odnosno njenih Općina/Gradova, osobito imajući u vidu geografski položaj i geografski oblik, potom vrijednosti i kvalitete prostora i okoliša koje su još ipak razmjerno očuvane, te konačno opasnosti koje izviru iz integracija u europske tokove u komponenti turističkog razvoja. U ovom općem kontekstu Grad se nalazi razmjerno periferno i u okviru Države i u okviru Županije, koja je i sama u odnosu na ukupnost glavnih razvojnih tokova Države za sada dosta izdvojeno. Izvjesnost boljih veza s kopnom odraziti će se sigurno i na bolji prometni položaj Grada, koji će se ipak time približiti središtima Države, ali i šire. To će otvoriti perspektive potencijalno boljem gospodarskom, osobito turističkom ali i svekolikom drugom razvoju. S druge strane izazvat će jače pritiske na prostor i njegovo korištenje..

Rečeno je da Program sadrži kartografske prikaze prostora i sustava koji trebaju služiti kao osnova za daljnju razradu putem dokumenata prostornog uređenja i stručnih podloga, uz poštivanje smjernica određenih Strategijom i Programom.

U njima su za Grad Korčulu važna naredna planska usmjerenja:

- podjelom po županijama i Općinama/Gradovima Grad Korčula spada u Županije Jadranske Hrvatske a naselje Korčula je grad i sjedište gradske općine (kp 01),
- Grad Korčula nije svrstan u demografski ugrožena područja. Opći tip kretanja stanovništva označen je kao ekspanzija i regeneracija imigracijom.(kp 02),
- u okviru razvojne osnovice i preobrazbe područja, naseljeno područje naselja Korčula tretira se kao gradsko područje, a njegova okolna područja s okolnim naseljima tretiraju se kao prijelazna područja. (kp 03),
- u sustavu središnjih naselja (mjest) naselje Korčula se razvrstava u manje regionalno središte odnosno manje razvojno središte slabije razvijenosti (kp 04),
- u sustavu gradova i naselja s gradskim obilježjima naselje Korčula je u najnižoj kategoriji gradova u kategoriji ostali gradovi i naselja gradskih obilježja s obvezatnom izradom barem UPU-a (kp 05),
- u cestovni prometu planira se samo morska veza sa poluotokom Pelješcem (kp 06),
- u pomorskom prometu korčulanska luka se razvrstava u luke županijskog značaja a ima i luku nautičkog turizma. U korčulansku luku dotiče i međunarodna i važnija regionalna trajektna brodska linija (kp 08),
- u zračnom prometu zračna luka za otok Korčulu planira se u Općini Smokvica (ko 09),
- u naselju Korčula granični je prijelaz (kp 10),
- u telekomunikacijskom prometu na I razini (međunarodnoj) prostorom Grada prolazi magistralni TK kabel - glavni smjer na II razini (državnoj/međužupanijskoj) u Gradu Korčuli se predviđa čvor u sustavu prijenosa - magistralna razina i magistralni TK kabel - glavni smjer (kp 12),
- u sklopu elektroenergetskog sustava u Gradu Korčuli se predviđa izgradnja TS 110/x sa 110 kV dalekovodom prema Blatu (kp 14),
- u segmentu zaštite voda od zagađenja u Gradu postoji izrađen mehanički, a planira se mehanički ili biološki uređaj za pročišćavanje zagađenih voda (kp 16),
- u domeni područja osnovnih oblika turističke ponude Grad Korčula se svrstava u turistička središta regionalnog značenja s elementima proglašenog zaštićenog krajolika (kp 18),
- u okviru Grada Korčule ne planira se mjesto za zbrinjavanje posebnog otpada (kp 19),
- od značajnijih dobara prirodne baštine u Gradu Korčuli registrirana je park-šuma, i zaštićen krajolik (kp 20),

- naselje Korčula tretira se kao urbana cjelina a prostor Grada smatra se prostorom najveće gustoće pojedinačnih povijesnih građevina ili grupa i kompleksa.(kp 21),
- u krajobraznom smislu prostor Grada pripada kategoriji obalnog područja srednje i južne Dalmacije (kp 22),
- u domeni područja posebne državne skrbi otok Korčula je svrstan prema gospodarskoj razvijenosti u razvijeni otok (kp24).

Izmjene i dopune prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije (Službeni glasnik DNŽ broj: 7/10)

Relevantni dijelovi Izmjena i dopuna Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije dani su u obveznom prilogu „Izvod iz prostornog plana šireg područja“.

1.1.3.3. Ocjena prostorno-planske dokumentacije šireg obuhvata i razina njene ostvarenosti

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske

Obzirom da su dokumenti Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske doneseni razmjerno davno, to se njihova primjena i ocjena njihove primjene mogla odraziti na prostoru Grada Korčule. U skladu s navedenim dokumentima jedino je akcija Grada da se pristupi izradi prostorno-planske dokumentacije, odnosno Prostornog plana uređenja Grada Korčule , Usklađenja i Izmjena i dopuna prostornog plana uređenja Grada Korčule u skladu sa postavkama Strategije i Programa.

Izmjene i dopune prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije

Nasuprot prethodnom, Izmjene i dopune prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije donesene su pred nešto manje od godine dana i rješenja toga dokumenta uključena su u ove Izmjene i dopune prostornog plana uređenja Grada Korčule. Njihova primjena, naravno, uslijediti će po donošenju ovoga Plana.

1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske, gospodarske i prostorne pokazatelje

1.1.4.1. Ocjena demografskog stanja

Kretanje broja stanovnika

U Gradu Korčuli, prema Popisu stanovništva 2001. godine živjelo je 5889 stanovnika što je 204 stanovnika više nego 1948. godine. Istovremeno u naselju Korčula 2001. godine živjelo je 3126 stanovnika što je 1348 stanovnika više nego 1948. godine. Nasuprot tome, ostala naselja Grada Korčule iskazala su znatan pad. U njima je 1948. godine živjelo 3907 stanovnika, a 2001. godine svega 2763 stanovnika što je apsolutni pad od 1144 stanovnika. (Tablica 4 i 20).

Interesantno je još upozoriti i na Grafikon 2 koji predstavlja grafičku interpretaciju podataka iz Tablice 4. Uočljiv je značajan i stalan rast naselja Korčula od Popisa 1961. godine do 1991. godine uz istovremeni pad broja stanovnika preostalog dijela Grada, tako da danas naselje Korčula ima više stanovnika od ostalog dijela Grada. No u zadnjem popisnom razdoblju i naselje Korčula iskazuje pad.

Na kretanje ukupnog broja stanovnika Općine bitno utječu kako prirodno kretanje stanovništva (priraštaj) (Tablica 5), tako i prostorna pokretljivost stanovništva (migracije), odnosno u našem slučaju popisom ustanovljeno kretanje stanovništva (Tablice 6 i 7).⁴

Obzirom na minimalne promjene u broju stanovnika u razdoblju 01/91 u narednim analizama za potrebe izrade Izmjena i dopuna prostornog plana uređenja Grada Korčule dijelom bi se zadržali podaci iz Popisa stanovništva 1991. godine.

Podaci iz Tablice 5. ukazuju da je tip općeg kretanja stanovništva Grada Korčule u razdoblju od 1994. do 1998. godine pretežito regeneracija imigracijom i ekspanzija imigracijom, što se osobito odnosi na naselje Korčulu. Grad Korčula je u navedenom razdoblju imao slijedeće tipove općeg kretanja stanovništva:

Tip općeg kretanja stanovništva za naselje Korčulu nosi obilježje ekspanzije imigracijom (I1) u cijelom promatranom razdoblju. Obilježje općeg kretanja stanovništva dijela Grada bez naselja Korčule ima svojstva slabe regeneracije imigracijom (I2), osim 1994. godine kada je to kretanje imalo obilježje emigracije (E1).

Posebnost 1994. godine leži u činjenici velikog skoka u broju rođenih te godine, kako u naselju Korčula, tako i u cijelom prostoru Grada Korčule. Također se uočava, već utvrđeni brži rast naselja Korčula u odnosu na preostali prostor Grada.

Iz podataka Popisa stanovništva 1991. i 2001. godine o migracijskim obilježjima stanovništva Grada (Tablice 6 i 7) uočavamo da u Gradu živi 39,1% doseljenog stanovništva 1991. godine, a 42,1% 2001. godine. Da od rođenja u Gradu živi prema popisu 1991. godine 60,9% stanovništva i da taj postotak pada prema popisu 2001. godine na 57,8%. Od doseljenih stanovnika 16,6% je stanovništvo doseljeno iz bivše općine Korčula prema Popisu 1991. godine, a taj je broj prema Popisu 2001. znatno opao i iznosi svega 9,8%, što znači da stanovništvo Grada započinje preferirati stanovanje izvan naselja Korčula.

Iz rečenog proizlazi da Grad, a osobito naselje Korčula imaju /neke/ osobite potencijale kojima mogu privući stanovništvo u svoj prostor. Ustanovljeni tipovi općeg kretanja stanovništva Općine odraz su cjelokupnog društveno-gospodarskog razvoja prostora koji ima utjecaja i na demografske procese.

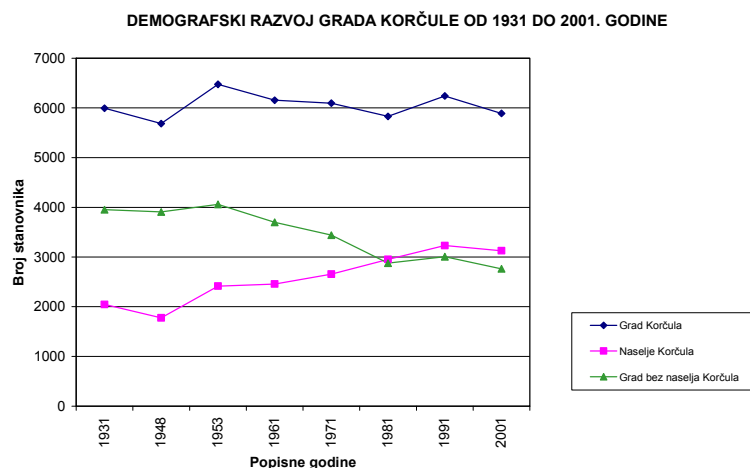
TABLICA 4. KRETANJE BROJA STANOVNIKA GRADA KORČULE U RAZDOBLJU 1931. – 2001.

Grad		Središte Grada - naselje Korčula					Grad bez naselja Korčula						
Popisna godina	Broj stanovnika	Promjena aps.	Promjena %	Indeks	Broj stanovnika	Promjena aps.	Promjena %	Indeks	Relativni udio u općini	Broj stanovnika	Promjena aps.	Promjena %	Indeks
1931	5996				2045				34,11	3951			
1948	5685	-311	-5,2	0,95	1778	-267	-13,1	0,87	31,28	3907	-44	-1,11	0,99
1953	6474	789	13,9	1,14	2414	636	35,8	1,36	37,29	4060	153	3,92	1,04
1961	6157	-317	-4,9	0,95	2458	44	1,8	1,02	39,92	3699	-361	-8,89	0,91
1971	6097	-60	-1,0	0,99	2657	199	8,1	1,08	43,58	3440	-259	-7,00	0,93
1981	5829	-268	-4,4	0,96	2953	296	11,1	1,11	50,66	2876	-564	-16,4	0,84
1991	6240	411	7,1	1,07	3232	279	9,4	1,09	51,79	3008	132	4,59	1,05
2001	5889	-351	-5,6	0,94	3126	-106	-3,3	0,97	53,08	2763	-245	-8,14	0,92
1948-2001		204	3,6	1,04		1348	75,82	1,76			-1144	-29,3	0,71

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

⁴ FRIGANOVIĆ, M: "DEMOGRAFIJA, STANOVNIŠTVO SVIJETA", Školska knjiga, Zagreb, 1990., p.102.

GRAFIKON 2.

More, kvalitete prostora, klima i krajobraz vrijednosti su koje privlače ljude. Sve bolja prometna povezanost sa središnjim dijelovima države ovaj će prostor učiniti još privlačnijim. To, ne mora odmah značiti i probitke. Radije bi kazali da će bolje prometno povezivanje, koje je u budućnosti neminovno i koje će umanjiti izoliranost otoka, donijeti neke probleme i opasnosti koje bi u slučaju nepravovremenog odgovora mogli umanjiti navedene prostorne vrijednosti, koje danas tako izrazito privlače.

Struktura stanovništva

Spolna i dobna struktura

Dobna struktura odražava društveno-gospodarska zbivanja i političke prilike u prošlosti, a daje temelj za razumijevanje daljnjih mogućnosti reprodukcije stanovništva i neke važne činjenice na temelju kojih je moguće planiranje gospodarskog razvoja.

U spolnoj strukturi stanovništva gledajući cjelokupnu populaciju Grada, prema popisu 2001. godine, ženskog dijela populacije ima 2,9% više od muškog, pa možemo kazati da je u Gradu praktično jednak udio muškaraca i žena. Međutim, u dobnim skupinama do dobne skupine od 65-69 godina ipak konstantno lagano, ali jasno prevladava muški dio populacije. I u starim dobnim skupinama postotni udio ženskog i muškog dijela populacije je podjednak. (Tablica 8.).

TABLICA 5. STRUKTURA KRETANJA STANOVNIŠTVA GRADA KORČULE ZA RAZDOBLJE 1993 - 1996. GODINA

Grad Korčula										
Godište		1981	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
BROJ STANOVNIKA	Aps.	5829	6240	6281	6322	6363	6404	6446	6487	6528
ROĐENI	Aps.					103	68	66	69	55
UMRLI	Aps.					76	90	77	82	66
PRIRODNI PRIRAŠTAJ	Aps.					27	-22	-11	-13	-11
STVARNI RAST STANOVNIŠTVA	Aps.					41	41	41	41	41
DOSELJENO (+) - ISELJENO (-)	Aps.					14	63	52	54	52
DOSELJENO (+) - ISELJENO (-)	%					2,2	9,9	8,1	8,3	8,0
STOPA PRIRODNOG KRETANJA.	%					4,2	-3,4	-1,7	-2,0	-1,7
STOPA POPISOM UTVRĐ .KRETANJA	%					6,5	6,4	6,4	6,3	6,3
Naselje Korčula										
Godište		1981	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
BROJ STANOVNIKA	Aps.	2953	3232	3260	3288	3316	3344	3372	3399	3427

Izmjene i dopune PPUG Korčule | obrazloženje

ROĐENI	Aps.	46	41	49	43	35
UMRLI	Aps.	37	37	34	38	30
PRIRODNI PRIRAŠTAJ	Aps.	9	4	15	5	5
STVARNI RAST STANOVNIŠTVA	Aps.	28	28	28	28	28
DOSELJENO (+) - ISELJENO (-)	Aps.	19	24	13	23	23
DOSELJENO (+) - ISELJENO (-)	%	5,7	7,1	3,8	6,7	6,7
STOPA PRIRODNOG KRETANJA.	%	2,7	1,2	4,4	1,5	1,5
STOPA POPISOM UTVRĐ .KRETANJA	%	8,4	8,3	8,3	8,2	8,1

Grad Korčula bez naselja Korčula

Godište		1981	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
BROJ STANOVNIKA	Aps.	2876	3008	3021	3034	3048	3061	3074	3087	3100
ROĐENI	Aps.					57	27	17	26	20
UMRLI	Aps.					39	53	43	44	36
PRIRODNI PRIRAŠTAJ	Aps.					18	-26	-26	-18	-16
STVARNI RAST STANOVNIŠTVA	Aps.					13	13	13	13	13
DOSELJENO (+) - ISELJENO (-)	Aps.					-5	39	39	31	29
DOSELJENO (+) - ISELJENO (-)	%					-1,6	12,8	12,8	10,1	9,4
STOPA PRIRODNOG KRETANJA.	%					5,9	-8,5	-8,5	-5,8	-5,2
STOPA POPISOM UTVRĐ .KRETANJA	%					4,3	4,3	4,3	4,3	4,3

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

Prostorni obuhvat / godište	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.
Grad Korčula	Ekspanzija imigracijom I1	Regeneracija imigracijom I2	Regeneracija imigracijom I2	Regeneracija imigracijom I2	Regeneracija imigracijom I2
Naselje Korčula	Ekspanzija imigracijom I1	Ekspanzija imigracijom I1	Ekspanzija imigracijom I1	Ekspanzija imigracijom I1	Ekspanzija imigracijom I1
Grad bez naselja Korčule	Emigracija E1	Slaba regeneracija imigracijom I3	Slaba regeneracija imigracijom I3	Slaba regeneracija imigracijom I3	Slaba regeneracija imigracijom I3

TABLICA 6. MIGRACIJSKA OBILJEŽJA STANOVNIŠTVA GRADA KORČULE 1991. GODINE

Broj	Naselje	Broj stanovnika 1991.	Od rođenja stanuje u istom mjestu		Doseljeno stanovništvo		Doseljeno iz iste općine (bivše)		Doseljeno iz druge općine (izvan bivše)		Doseljeno iz druge države i ostalo	
			Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%
1	ČARA	797	650	81,6	147	18,4	60	7,5	41	5,1	46	5,8
2	KORČULA	3232	1449	44,8	1783	55,2	746	23,1	689	21,3	348	10,8
3	PUPNAT	488	400	82,0	88	18,0	44	9,0	24	4,9	20	4,1
4	RAČIŠĆE	456	371	81,4	85	18,6	40	8,8	34	7,5	11	2,4
5	ŽRNOVO	1267	929	73,3	338	26,7	147	11,6	81	6,4	110	8,7
	GRAD 1991. godine	6240	3799	60,9	2441	39,1	1037	16,6	869	13,9	535	8,6
	GRAD 2001. godine	5889	3404	57,8	2480	42,1	575	9,8	1226	20,8	653	11,1

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

TABLICA 7. ODNOS IZMEĐU MIGRACIJSKIH OBILJEŽJA STANOVNIŠTVA GRADA KORČULE I NASELJA KORČULA 1991. GODINE

Obilježje	Grad		Središnje naselje Korčula			Grad bez središta		
	Aps.	%	%	Aps.	%	%	Aps.	%

Izmjene i dopune PPUG Korčule | obrazloženje

UKUPNO STANOVNIKA	6240	100,0	3232	100,0	3008	100,0
OD ROĐENJA STANUJE U ISTOM NASELJU	3799	60,9	1449	44,8	2350	78,1
UKUP. DOSELJ. DO 91.g.	2441	39,1	100,0	1783	55,2	100,0
IZ ISTE OPĆINE (bivše)	1037		42,5	746	41,8	291
IZ DRUGE OPĆINE RH	869		35,6	689	38,6	180
OSTALO	535		21,9	348	19,5	187
.						
1940. I PRIJE	74		3,0	56	3,1	18
1941-1945.	46		1,9	32	1,8	14
1946-1960.	488		20,0	419	23,5	69
1961-1970.	349		14,3	282	15,8	67
1971-1980.	594		24,3	429	24,1	165
1981-1985	316			217		99
1986-1991	437			274		163
1981-1991	753		30,8	491	27,5	262
Ostalo	137		5,6	74	4,2	63
UKUP. DOSELJ. DO 91.g.	2441		100,0	1783	100,0	658

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb

Dobna struktura stanovništva Grada po velikim dobnim skupinama prema popisu stanovništva 2001. godine (Tablica 9.) pokazuje da je približno polovica populacije Grada u dobnj skupini od 20-59 godina (52,2%), te da su dozna skupina od 0-19 i dozna skupina 60 + podjednake. Stoga je i indeks starosti stanovništva Grada ipak vrlo nepovoljan i iznosi 1,01 (1991 godine iznosi 0,75). Ova njegova vrijednost ukazuje na razmjerno staro stanovništvo. Poradi podjednagog broja muškaraca i žena, a manjeg broja muškaraca u starijim dobnim razredima to je i indeks starosti muškog dijela stanovništva 0,85 (1991 godine iznosi 0,63) razmjerno povoljniji od indeksa starosti ženskog dijela stanovništva 1,17 (1991 godine iznosi 0,86) iako su oba indeksa vrlo nepovoljna, osobito ženskog dijela populacije. (Tablice 8 i 9).

TABLICA 8. DOBNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA GRADA KORČULE 2001. GODINE

Dobne skupine	Muškarci		Žene		Ukupno	
	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	Višak % (+)M (-)Ž
0-4	156	2,6	123	2,1	279	0,5
5_9	175	2,9	155	2,6	330	0,3
10_14	201	3,4	188	3,2	389	0,2
15-19	182	3,0	212	3,6	394	-0,6
20-24	211	3,5	200	3,4	411	0,1
25-29	178	3,0	161	2,7	339	0,2
30-34	167	2,8	159	2,7	326	0,1
35-39	186	3,1	207	3,5	393	-0,4
40-44	232	3,9	219	3,7	451	0,1
45-49	237	4,0	244	4,1	481	-0,2
50-54	251	4,2	192	3,3	443	0,9
55-59	98	1,6	134	2,3	232	-0,6
60-64	151	2,5	175	3,0	326	-0,5
65-69	166	2,8	180	3,1	346	-0,3
70-74	121	2,0	145	2,5	266	-0,4
75 i više	170	2,8	294	5,0	464	-2,2
Nepoznato	6	0,1	13	0,2	19	
Ukupno	2888	48,1	3001	51,0	5889	-2,8

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

TABLICA 9. DOBNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA GRADA KORČULE PO VELIKIM DOBNIM SKUPINAMA 2001. GODINE

Izmjene i dopune PPUG Korčule | obrazloženje

Dobne skupine	Muško stanovništvo		Žensko stanovništvo		Ukupno stanovništvo	
	Aps.M	%M	Aps.Ž	%Ž	Aps.U	%U
0-19	714	12,1	678	11,5	1392	23,6
20-59	1560	26,5	1516	25,7	3076	52,2
60 +	608	10,3	794	13,5	1402	23,8
Ostalo	6		13		19	0,3
Ukupno	2888	49,0	3001	51,0	5889	100,0
Indeks starosti	0,85		1,17		1,01	

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

U pravilu, ona naselja koja imaju konstantan demografski nazadak imaju i nepovoljan odnos starosnih razreda. Ako se uzme da je vrijednost indeksa 0,4 granična vrijednost, koja određuje što se u budućnosti može očekivati u razvoju naselja (Grada), tada sva naselja koja premašuju vrijednost navedenog indeksa mogu očekivati manje ili više negativnu tendenciju demografskog razvoja. Indeks starosti na razini Općine iznosi 1,01 što je izrazito nepovoljno.

Temeljem prethodno već rečenog moglo bi se zaključiti da u prostor naselja Korčula i u Grad Korčulu doseljavaju pretežito stariji ljudi.

TABLICA 10. DOBNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA GRADA KORČULE PO VELIKIM DOBNIM SKUPINAMA I NASELJIMA 1991. GODINE

Br oj	Naselje	Broj stanov. 0-19			20-59		60 +		Nepoznato		Indeks
		Aps.	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	
1	ČARA	797	236	29,6	407	51,1	144	18,1	10	1,3	0,61
2	KORČULA	3232	895	27,7	1770	54,8	542	16,8	25	0,8	0,61
3	PUPNAT	488	114	23,4	251	51,4	121	24,8	2	0,4	1,06
4	RAČIŠĆE	456	105	23,0	228	50,0	119	26,1	4	0,9	1,13
5	ŽRNOVO	1267	324	25,6	612	48,3	326	25,7	5	0,4	1,01
	UKUPNO	6240	1674	26,8	3268	52,4	1252	20,1	46	0,7	0,75

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

Gospodarska struktura

Obzirom na, u dosadašnjoj analizi, neznatne promjene koje su se dogodile u popisnom razdoblju 01/91, u daljnjem prikazu zadržat ćemo se na analizi podataka Popisa 1991. godine izvršene u Prostornom planu uređenja Grada Korčule iz 2003. godine, a u nedostatku podataka Popisa 2011. koji tek treba uslijediti i koji će, obzirom na odmak od Popisa 1991. godine, sigurno pokazati sgnifikantnije pomake.

Dakle, prema popisu stanovništva 1991. godine od ukupnog broja stanovnika Grada bilo je 37,05% aktivnih, 36,89% uzdržavanih, a čak 18,57% s osobnim izvorima prihoda. (Tablica:11). Iz iste tablice vidimo da je odnos primarnih, sekundarnih i tercijarnih djelatnosti izrazito nejednak.

Primarne su djelatnosti najslabije zastupljene. Zastupljene su sa svega 2,51% aktivnog stanovništva koje pretežito radi u poljodjelstvu i ribarstvu.

Slijede sekundarne djelatnosti sa značajnih 18,12% od aktivnog stanovništva. Stanovništvo ovoga sektora djelatnosti skoro je u cijelosti aktivno u djelatnostima industrije, a tek manjim dijelom u građevinarstvu.

Aktivno stanovništvo što obavlja djelatnost najviše je zastupljeno u tercijarnim djelatnostima sa značajnih 68,30% stanovništva. U okviru ove grupe djelatnosti skoro su podjednako zastupljene djelatnosti ugostiteljstva i turizma 16,74%, prometa i veza 13,62% i trgovine 11,33%. Preostale djelatnosti podjednako su zastupljene bez izrazite dominacije neke. Tablica 11.

Razmjerno mali postotak stanovništva u primarnim djelatnostima, tek nešto jači sekundarni sektor i izrazito jak tercijarni sektor ukazuju na središnju važnost naselja Korčula i izvjesnu laganu (!?) funkcionalnu usmjerenost prema ugostiteljstvu i turizmu.. To ujedno znači da u Gradu postoji slaba vezanost za djelatnosti poljodjelstva.

Nisu bili pristupačni podaci o zaposlenim u tercijarnim djelatnostima prema mjestu rada na temelju čeka bi se mogao utvrditi stupanj relativne opremljenosti uslugama naselja Grada, već su ti podaci bili pristupačni samo prema mjestu stanovanja (Tablica: 12). Zato se tek može samo pretpostaviti (doduše s velikom vjerojatnošću), da je koncentracija zaposlenih, odnosno radnih mjesta, pa prema tome i onih zaposlenih u tercijarnim djelatnostima (49,18%) u gradskom središtu što je očit odraz njegove središnje važnosti. Tablica 12.

TABLICA 11. EKONOMSKA STRUKTURA AKTIVNOG STANOVNIŠTVA GRADA KORČULE 1991. GODINE

DJELATNOST	Aps.	%	%
UKUPNO STANOVNIŠTVO	6240	100,00	
I AKTIVNO STANOVNIŠTVO SVEGA	2312	37,05	100,00
AKTIVNO STANOVNIŠTVO ŠTO OBAVLJA DJELAT.	2076		
1. PRIMARNE DJELATNOSTI	58		2,51
a) Poljoprivreda i ribarstvo	43		1,86
b) Šumarstvo	4		0,17
c) Vodoprivreda	11		0,48
2. SEKUNDARNE DJELATNOSTI	419		18,12
a) Industrija i rudarstvo	356		15,40
b) Građevinarstvo	63		2,72
3. TERCIJARNE DJELATNOSTI	1579		68,30
a) Promet i veze	315		13,62
b) Trgovina	262		11,33
c) Ugostiteljstvo i turizam	387		16,74
d) Obrtništvo i osobne usluge	77		3,33
e) Komunalne i stambene djelatnosti	21		0,91
f) Financijske, tehničke i poslovne usluge	41		1,77
g) Obrazovanje, znanost, kultura i informacije	127		5,49
h) Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	136		5,88
i) Tijela državne vlasti, lokalna samoupr., fondovi i sl.	213		9,21
4. NERAZVRSTANO	20		0,87
AKTIVNO STANOVNIŠTVO ŠTO NE OBAVLJA DJELAT.	236		10,21
II OSOBE S OSOBNIM PRIHODOM SVEGA	1159	18,57	
III UZDRŽAVANO STANOVNIŠTVO SVEGA	2302	36,89	
IV U INOZEMSTVU	467	7,48	
V NEDEFINIRANO	0	0,00	

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

TABLICA 12. EKONOMSKA STRUKTURA AKTIVNOG STANOVNIŠTVA KOJE OBAVLJA DJELATNOST PO NASELJIMA GRADA KORČULE 1991. GODINE

Naselje		Djelatnost														
Broj naselja	Broj stanovnika ukupno	Aktivno stanovništvo svega		što obavlja djelatnost ukupno		Aktivno stanovništvo		Primarne djelatnosti		Sekundarne djelatnosti		Tercijarne djelatnosti		Nerazvrstano		U tercijaru od aktivnih što obavljaju djelatnost
		Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	
1	ČARA	797	207	186	100,0	15	8,1	63	33,9	105	56,5	3	1,6	5,06		
2	KORČULA	3232	1370	1237	100,0	16	1,3	188	15,2	1021	82,5	12	1,0	49,18		

Izmjene i dopune PPUG Korčule | obrazloženje

3	PUPNAT	488	155	138	100,0	2	1,4	45	32,6	91	65,9	0	0,0	4,38
4	RAČIŠĆE	456	123	108	100,0	4	3,7	8	7,4	94	87,0	2	1,9	4,53
5	ŽRNOVO	1267	457	407	100,0	21	5,2	115	28,3	268	65,8	3	0,7	12,91
	UKUPNO	6240	2312	2076	100,0	58	2,8	419	20,2	1579	76,1	20	1,0	76,06

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

Iz raspoloživih podataka nije moguće sasvim točno utvrditi dio radnika (od aktivnog stanovništva što obavlja djelatnost) koji ostaje na radu u Gradu, odnosno, dio koji putuje na rad u radne centre izvan današnjeg Grada. U okviru današnjeg Grada Korčule ostaje raditi u naselju stanovanja 65,3%. Na rad u druga mjesta putuje 34,7% radnika, a od toga čak 95,7% u drugo mjesto iste (bivše) općine. Vrijednosti "rade u drugom mjestu iste općine" u stvari su vrijednosti za "rad u drugom mjestu" nekadašnje općine, u kojoj od onih radnika što rade u drugom mjestu, radi rečenih 95,7%.

Broj dnevnih migranata u Gradu iznosi prihvatljivih 28,6%. Najviše ih ima iz Žrnova 85,2% što je sasvim jasno, slijedi Pupnat 73,3%, Račišće 49,5% i Čara sa 45,7% migranata. Korčula, naravno ima najmanji broj od zanemarivih 0,7% što opet ukazuje na njenu radnu privlačnost. Tablica: 13.

U nemogućnosti da se od Državnog zavoda za statistiku pribave podaci o izvoru prihoda domaćinstava za 1991. godinu, moraju se donositi zaključci na posredan način. Dakle, uzimajući u obzir da je u Gradu u primarnim djelatnostima zaposleno svega 2,51% od aktivnog stanovništva, a što se sasvim slaže s podacima prikazanim u Tablici 14 obavlja zanimanje na gospodarstvu (0,48%), te da je u odnosu na taj podatak razmjerno mnogo domaćinstava s gospodarstvom, čak 21,5 %, Tablica 15, a temeljem već prethodno prikazanih podataka, za zaključiti je da je u Gradu još uvijek razmjerno dosta domaćinstava s mješovitim izvorom prihoda, odnosno da je skoro četvrtina domaćinstava Grada još uvijek jednom nogom vezano za zemlju i dodatne prihode sa zemlje.

TABLICA 13. RADNICI GRADA KORČULE PREMA MJESTU RADA PO NASELJIMA 1991. GODINE

Broj naselja	Naselje																													
	Broj stanovnika ukupno		Stanovništvo u zemlji svega		Aktivno stanovništvo što obavlja djelatnost svega		Radnici svega		Radnici svega postotak od ukupnog st.		Rade u mjestu stanovanja		Rade u mjestu stanovanja post. od radnika svega		Rade u drugom mjestu ukupno		Od toga rade u drugom mjestu iste općine (bivše)		U drugoj općini RH		U inozemstvu		Dnevni migranti		Dnevni migranti postotak od radnika svega		Rade u mjestu stanovanja. Postotak od aktivnog stan.		Radnici od aktivnog stanovništva što obavlja	
	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%		
1	ČARA	797	593	186	173	21,7	86	49,7	87	50,3	85	97,7	2	0	79	45,7	46,2	93,01												
2	KORČULA	3232	3095	1237	1122	34,7	1092	97,3	30	2,7	11	36,7	15	2	8	0,7	88,3	90,70												
3	PUPNAT	488	457	138	135	27,7	6	4,4	129	95,6	125	96,9	4	0	99	73,3	4,3	97,83												
4	RAČIŠĆE	456	418	108	101	22,1	16	15,8	85	84,2	84	98,8	0	1	50	49,5	14,8	93,52												
5	ŽRNOVO	1267	1210	407	357	28,2	32	9,0	325	91,0	323	99,4	0	0	304	85,2	7,9	87,71												
	UKUPNO	6240	5773	2076	1888	30,3	1232	65,3	656	34,7	628	95,7	21	3	540	28,6	59,3	90,94												

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

Obrazovna struktura

Od ukupnog broja stanovnika Grada čak 42,7% stanovnika ima srednje, više i visoko obrazovanje. To je podatak koji, ako se dopuni s prethodnim analizama, osobito analizama po sektorima djelatnosti, pokazuje sukladnost s brojem zaposlenih u uslužnim djelatnostima (tercijaru). Ukazuje i na činjenicu da je brojnost aktivnih u sektoru tercijarnih djelatnosti osobito u okviru dobro kvalificirane radne snage. Tablica 16.

TABLICA 14. POLJOPRIVREDNO STANOVNIŠTVO GRADA PREMA AKTIVNOSTI 1991. GODINE S POSTOTKOM UDJELA AKTIVNOG POLJOPRIVREDNOG STANOVNIŠTVA U UKUPNOM STANOVNIŠTVU NASELJA

Izmjene i dopune PPUG Korčule | obrazloženje

Naselje	Broj stanovnika	Aktivno stanovništvo svega	Aktivno stanovništvo što obavlja djelatnost svega	Ukupno poljoprivredno stanovništvo svega	Ukupno nepoljoprivredno stanovništvo	Aktivno poljoprivredno stanovništvo	gospodarstvu	Obavlja zanimanje na	Udržavano poljoprivredno stanovništvo	Ukupno poljoprivredno stanovništvo u ukupnom stanovništvu naselja	Aktivno poljoprivredno u ukupnom aktivnom stanovništvu što obavlja djelatnost	Aktivno poljoprivredno u ukupnom aktivnom stanovništvu naselja
1 ČARA	797	207	186	29	768	14	11	5,31	15	3,6	7,5	6,763
2 KORČULA	3232	1370	1237	21	3211	9	7	0,51	12	0,6	0,7	0,657
3 PUPNAT	488	155	138	3	485	2	2	1,29	1	0,6	1,4	1,290
4 RAČIŠĆE	456	123	108	5	451	2	1	0,81	3	1,1	1,9	1,626
5 ŽRNOVO	1267	457	407	31	1236	22	16	3,50	9	2,4	5,4	4,814
UKUPNO	6240	2312	2076	29	6211	14	11	0,48	15	0,5	0,7	0,606

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

TABLICA 15. BROJ DOMAĆINSTAVA I DOMAĆINSTVA PREMA POSJEDOVANJU POLJOPRIVREDNOG GOSPODARSTVA GRADA KORČULE PO NASELJIMA 1991. GODINE S POSTOTKOM DOMAĆINSTAVA S POLJOPRIVREDNIM GOSPODARSTVOM

Broj	Naselje	Broj stanovnika	Ukupan broj domaćinstava	Prosječni broj članova domaćinstva	Ima gospodarstvo	Nema gospodarstvo
		Aps.	Aps.	Aps.	Aps.	%
1	ČARA	797	232	3,4	117	50,4
2	KORČULA	3232	1031	3,1	15	1,5
3	PUPNAT	488	142	3,4	88	62,0
4	RAČIŠĆE	456	145	3,1	46	31,7
5	ŽRNOVO	1267	409	3,1	155	37,9
	UKUPNO	6240	1959	3,2	421	21,5

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

TABLICA 16. STANOVNIŠTVO GRADA KORČULE STARO 15 I VIŠE GODINA PREMA ŠKOLSKOJ SPREMI 1991. GODINE

Opć. nova	Naselje	Stanovništvo ukupno	Staro 15 i više godina ukupno	Bez školske spreme ukupno	Osnovno obrazovanje	Srednje obrazovanje	Više obrazovanje	Visoko obrazovanje	Nepoznato	Srednje + više + visoko obrazovanje
		Aps.	Aps.	Aps.	Aps.	Aps.	Aps.	Aps.	Aps.	%
1	ČARA	295	245	10	57	78	11	7	0	96
2	KORČULA	72	57	3	10	23	0	0	0	23
3	PUPNAT	88	64	1	13	23	4	1	0	28
4	RAČIŠĆE	32	22	4	3	8	1	1	0	10
5	ŽRNOVO	13	12	1	1	3	0	1	0	4
	UKUPNO	500	400	19	84	135	16	10	0	161

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

Struktura stambenog prostora

Struktura stambenog prostora Grada potvrđuje njenu nižu do umjerenu atraktivnost za odmor i rekreaciju. U Gradu je registrirano 2725 stambenih jedinica. Od navedenog broja 1820 je stalno nastanjenih (66,8%), a 405 stambenih jedinica ili 14,9% namijenjeno je povremenom boravku, odnosno odmoru i rekreaciji. Tablica: 17.

TABLICA 17. STANOVI PREMA KORIŠTENJU I STANDARD STANOVANJA GRADA KORČULE 1991. GODINE

Broj	Naselje	Broj stanovnika	Površina stanova m ²	Ukupan broj stanova Aps.	Nastanjeni	Privremeno nastanjeni	Napušteni	Za odmor i rekreaciju	Za sezonske radove	Isključivo za djelatnost	Broj osoba po stanu st/osob b	Broj m ² po osobi osob/m ²	Broj stanova za odmor u odnosu na ukupan broj stanova
1	ČARA	797	24832	313	190	68	4	42	1	8	2,55	31,16	13,42
2	KORČULA	3232	105335	1394	968	142	37	219	4	24	2,32	32,59	15,71
3	PUPNAT	488	14474	153	130	2	0	21	0	0	3,19	29,66	13,73
4	RAČIŠĆE	456	17854	223	138	36	4	44	0	1	2,04	39,15	19,73
5	ŽRNOVO	1267	50684	642	394	111	11	79	1	46	1,97	40,00	12,31
	UKUPNO	6240	213179	2725	1820,0	359	56,0	405	6,0	79	2,29	34,16	14,86

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

1.1.4.2. Ocjena gospodarskog stanja

Današnja gospodarska struktura Grada empirijski utvrđena, kao i ona utvrđena dosadašnjom analizom temeljem Popisa 1991. godine, obzirom na raspoložive prostorne, kadrovske i ostale izvore ne može se ocijeniti kao zadovoljavajuća. Gospodarski subjekti, koji privređuju na području Grada, obzirom na raspoložive kapacitete, strukturu i kvalitetu radne snage i uvjete te sukladno tome obzirom na ostvarene fizičke i financijske rezultate u odnosu na očekivane ne zadovoljava ni minimalne kriterije i ne predstavlja realni temelj ubrzanog gospodarskog i sveukupnog razvoja.

U zadnje vrijeme, zahvaljujući mjerama poticanja privatne inicijative, značajnije se razvija djelatnost obrtništva i pružanja osobnih usluga od strane fizičkih osoba.

Tercijarne djelatnosti

Najznačajnije je razvijen sektor tercijarnih djelatnosti s najvećim udjelom ugostiteljstva i turizma, prometa i veza te trgovine uz sudjelovanje raznih drugih uslužnih djelatnosti, koje zajedno, u ukupnom broju zaposlenih, sudjeluje sa 68,3%. Tablica 8.

Turističko-ugostiteljska djelatnost do 1991. godine bila je važan nosilac razvoja Grada. Sezonom u trajanju 120-140 dana osiguravala je relativno visoku stopu zaposlenosti lokalnog stanovništva, a dijelom je osiguravala i uvjete za razvoj određenih djelatnosti, infrastrukturnih i komunalnih sadržaja u samom mjestu.

Od 1991. godine, kao posljedica direktnih i indirektnih događaja prouzročenih nametnutim ratom na prostoru Republike Hrvatske korištenje kapaciteta od 1991. - 1993. godine bilo je dijelom nekomercijalno radi smještaja prognanika i izbjeglica. Kao posljedica navedenih događanja od 1994. godine kapaciteti se u prosjeku koriste tek od 65-80 dana.

Rečeno je utjecalo na devastaciju turističkih kapaciteta. Ne treba niti spominjati ulaganje u nove sadržaje po nepovoljnim uvjetima kreditiranja, kojega nije bilo. Pored toga i poradi toga, nakupili su se gubici u poslovanju i teškoće u smislu nelikvidnosti i izvršavanja dospjelih obveza iz raspoloživih sredstava. Slična situacija pratila je i ostale privatne ugostiteljske subjekte i velik broj privatnih iznajmljivača soba i

apartmana, koji još uvijek s postojećom razinom korištenja ne osiguravaju normalno poslovanje i potrebna financijska ulaganja sukladno zahtjevima tržišta i potrošača. Tablica 16.

Najveći je turistički promet ostvaren u 1987. godini, dok je turistički promet u 1997. godini u odnosu na najbolja ostvarenja u 1987. godini u hotelskom smještaju i privatnom smještaju dosegnuo oko 50 % noćenja.

Navedeno korištenje kapaciteta, uvjetovano situacijom, ali i kvalitetom kapaciteta te nedovoljnim brojem pratećih sadržaja, utječe i na stopu zaposlenosti u djelatnosti turizma i ugostiteljstva.

Sekundarne djelatnosti

Industrija

Pokazuje smanjenje učešće u odnosu na ranije stanje. To se ne smatra povoljnim, jer je industrija ipak nositelj razvoja i zapošljavanja (osobito brodogradilište u Dominčama). Nova industrijska proizvodnja, ako možemo kazati da je uopće ima, još je preslaba da bi potaknula razvoj gospodarstva, a stare tradicijske industrijske djelatnosti smanjuju svoje učešće u proizvodnji i zapošljavanju. U razdoblju 1993. do 1997. industrijska proizvodnja pokazuje stalno opadanje. Budući da je proces preustrojstva gospodarstva tek otpočeo, očekuje se daleko veći razvoj industrije u budućnosti, što bi se trebalo odraziti i u Gradu

Obrtništvo

Tradicija obrta vrlo je duga. Obrti su se razvijali prema potrebama pojedinih gospodarskih grana i stanovništva. Temeljna obilježja politike ranijeg sustava prema obrtništvu odnosila su se na ograničavanje razvoja privatnog sektora fiskalnim i drugim nestimulativnim mjerama ekonomske politike. Obrtništvo je bilo na rubu društvenog i gospodarskog interesa. Te se posljedice još osjećaju. Danas se ono treba nametnuti kao snažan gospodarski i financijski čimbenik ukupne gospodarske stabilizacije uz obogaćivanje tržišta raznovrsnim proizvodima i uslugama. Ono treba biti poticaj novog proizvodnog i uslužnog zapošljavanja i izgradnje kvalitetnih stručnih kadrova.

Primarne djelatnosti

Poljoprivredna djelatnost usko je vezana uz turističko-ugostiteljsku djelatnost. U dosadašnjem razvoju nije dala očekivane rezultate u smislu korištenja raspoloživih poljoprivrednih resursa. Četvrtina stanovništva bavi se i poljodjelstvom kao dopunskom djelatnošću (vidi prethodne tablice 12., 14. i 15.) iako je zastupljenost aktivnog stanovništva što obavlja djelatnost u poljoprivredi i ribarstvu minimalna (1,86%). Osnovno obilježje poljodjelskih gospodarstava je usitnjenost posjeda i njihova rascjepkanost. Poljoprivredu Grada odlikuje vinogradarsko-voćarska, maslinarska, ratarska i povrtlarska proizvodnja. Vinogradarstvo je svakako najtipičnija grana poljodjelske proizvodnje Grada. Unatoč smanjenju broja čokota, proizvodnja se grožđa, zbog uvođenja novih sorti i suvremenije agrotehnike, zadržava na približno istoj razini. Tradicija vinogradarstva posljednjih se godina unapređuje sadnjom plemenitih sorta grožđa i proizvodnjom vrsnih vina (Čara - Pošip), pa bi to mogla biti djelatnost od većeg značenja. Maslinarstvo je dobro zastupljeno osobito u zoni Račišća. U posljednje vrijeme zapaža se velik interes za obnovu starih maslinika i sadnju novih. Općina potiče poljoprivrednu proizvodnju nabavkom stalnog materijala za poduzetnike. Stočarstvu nema značaja kao niti ribarstvo. U Pelješkom kanalu riba je izlovljena, pa se po ozbiljan ulov treba zaputiti prema otvorenom moru izvan područja Grada. Šumarstvo nema velikog značenja u gospodarstvu Grada. Iako šume i šumsko zemljište zauzimaju 7747,60 hektara, a gospodarske 2302,98 hektara, u načelu su sve šume na kršu prvenstveno zaštitnog, a ne gospodarskog karaktera. Borove šume, a osobito šume alepskog bora teško se mogu gospodarski značajnije koristiti, jer se drvo alepskog bora jedva može upotrijebiti i za obično loženje. Šume su dakle u ovim krajevima bitne u zaštitnom i krajobraznom smislu.

Struktura površina katastarskih općina Grada Korčule, time i poljodjelskih površina prikazana je u Tablici 18.

Navedeno ukazuje na potrebu ozbiljnog pristupa problemu gospodarskog razvoja, na potrebu iznalaženja mjera za poboljšanje gospodarske strukture, povećanje broja zaposlenih i time stvaranje uvjeta za ubrzani gospodarski i sveukupni razvoj i napredak Grada Korčule.

Najvažnija je, u okviru mogućnosti koje pruža okruženje, gospodarska politika Grada koja je trajna i usmjeravajuća odrednica razvoja. Njezin je pravi smisao u tome da potiče i ne ometa niti nacionalni, niti regionalni, niti lokalni razvoj. Poslovna politika poduzeća i drugih gospodarskih subjekata traži svoj oslonac u svim navedenim odrednicama (raspoloživi resursi, tržište, makroekonomsko okruženje i gospodarska politika) da bi pronašla i iskoristila šanse za opstanak i razvoj.

Budući da autarhično gospodarstvo ne može opstati to je makroekonomsko okruženje od izuzetne važnosti za daljnji razvoj Grada.

Navedeno ukazuje na potrebu ozbiljnog pristupa problemu gospodarskog razvoja, na potrebu iznalaženja mjera za poboljšanje gospodarske strukture, stvaranje uvjeta za ubrzani gospodarski i sveukupni razvoj i napredak Grada i time povećanje broja zaposlenih. Može se zaključiti da je trenutna gospodarska struktura te cjelokupna gospodarska situacija u Gradu nepovoljna i ne osigurava perspektivni razvoj bez znatnijih ulaganja.

Upravo od ljudi kao pokretača svih ostalih resursa ponajviše i ovisi kako će u datim uvjetima i mogućnostima biti iskorišteni u razvojne svrhe.

1.1.4.3. Temeljne svojstvenosti naselja i sustava naselja

Opća strukturna obilježja naselja

U Gradu statistički promatrano temeljem podataka Popisa stanovništva 1991. godine, a i temeljem Popisa stanovništva 2001. godine postoji pet naselja. To su grad Korčula, te naselja Čara, Pupnat, Račišće i Žrnovo.

Izuzimajući stari dio Korčule, svako naselje, ima svoju zasebnu unutrašnju matricu građenja, svojstvenu kraju, koja nije unaprijed bila zadana nekim planskim geometrijama, nego se povodila za potrebama malih seoskih tradicijskih gospodarstava. Utjecaj reljefa dolazi do punog izražaja. Smještaj, kako naselja, tako i njihovih dijelova rezultat su djelovanja reljefa, položenih putova i zaštite oskudnog poljodjelskog zemljišta te zahtjeva nekadašnje tradicijske poljodjelske proizvodnje. U novije vrijeme stanovnici pod djelovanjem urbanih utjecaja mijenjaju način života i time svoje prioritete podređuju urbanim vrijednostima. Izgradnja izdvojenih zaselaka s poljodjelskom funkcijom zamjenjuje izgradnja na obali sa rekreativnom i turističkom funkcijom. Tako smo svjedoci da su se naselja, prvotno razvijena uz plodne površine kraških polja Žrnovskog, Pupnatskog i Čarskog, počela seliti na obalu razvijajući jednu osobitu vrst dvojnosti. U unutrašnjosti to su poljodjelske funkcije u tradicijskim naseljima, na obali turističke funkcije u kakofonično oblikovanim naseljima. Naselje Čara ima svoj izdvojeni dio u Zavalatici, mnogo manje izraženo naselje Pupnat u Pupnatskoj luci i Kneži, a Žrnovo u Rasohatici.

Navedeni proces koji se počeo odvijati na južnoj, pučinskoj obali Grada i koji je 2011. godine već odmakao ne samo u Zavalatici već je skoro u potpunosti upropastio sjevernu obalu prema Pelješkom kanalu, koja je na potezu između naselja Korčule preko Strečice, Žrnovske Banje i Kneže do naselja Račišće skoro u potpunosti izgrađena nekvalitetnom izgradnjom.

Prethodno izloženi elementi demografske slike Grada koji su potvrdili vitalnost naselja bližih moru očituju se i u strukturnim obilježjima novih naseobinskih oblika, kao glavnih generatora suvremenog izgleda prostora posebno obalnog. Istovremeno velike površine Grada što su orijentirane "unutrašnjosti" ostaju skoro prazne. Nastanjene točke samo su Pupnat i udaljenija Čara na rubovima svojih istoimenih polja.

TABLICA 18. GRAD KORČULA - RASPORED PO KULTURAMA I KLASAMA ZEMLJIŠTA

NAZIV KULTURE	POVRŠINA	PRIHOD	BROJ	POSTOTAK
	M2	KN.	APS.	POVRŠINE
CESTE I PUTEVI	1014372	0	0	0,94

Izmjene i dopune PPUG Korčule | obrazloženje

DVORIŠTA		233447	0	0	0,22
OSTALA ZEMLJIŠTA		2170002	0	0	2,01
VOĐE		83391	0	0	0,08
ZEMLJIŠTA POD ZGRADAMA		518473	0	0	0,48

Fizička	1412473	0	0	1,31
Pravna	2744866	0	0	2,54

UKUPNO	4019685		0	3,72
---------------	----------------	--	----------	-------------

ORANICA		3514152	0,00	0	3,25
PAŠNJAK		16421512	0,00	0	15,18
VINOGRAD		2892849	0,00	0	2,67
VOČNJAK		3854098	0,00	0	3,56
ŠUMA		77476018	0,00	0	71,62
LIVADA		0	0,00	0	0,00
MASLINIK		0	0,00	0	0,00

Fizička	81039299	1281935,16	0	74,91
Pravna	23119330	798787,05	0	21,37

UKUPNO	104158629	0,00	0	96,28
---------------	------------------	-------------	----------	--------------

Fizička	82451772		0	76,22
Pravna	25726542		0	23,78

SVEUKUPNO	108178314	0,00	0	100,00
------------------	------------------	-------------	----------	---------------

Izvor: Ured za katastarsko-geodetske poslove, Ispostava Korčula.

1.1.4.3.2. Veličina i prostorni raspored naselja

Tradicionalno sva naselja na otoku, pa tako i ona koja pripadaju Gradu Korčuli, nastala su na središnjoj kopnenoj osovini otoka i smješteni su na prisojnim padinama brežuljaka, na rubovima plodnih polja, uz prastare putove i staze iz gospodarskih i strateških razloga. Čara i Pupnat smještene su kao kompaktne aglomeracije na prisojnim padinama brda, a Žrnovo je skup zaselaka oko dva mana plodna polja.

Iznimku čini grad Korčula, koji je izgrađen u 15. stoljeću kao planirani utvrđeni grad (temeljem plana zasnovanog u 10. stoljeću) na strateškom mjestu u Pelješkom kanalu, a ipak s plodnim poljima Lumbarde i Žrnova u bliskom zaleđu. Grad Korčula izniman je po jasnoći rasporeda elementarnih gradskih atributa. Na razmjerno malom prostoru i u malom gradskom tkivu izgrađen je prilično veliki broj istaknutih objekata, što objašnjava položaj grada Korčule kao središta otoka od vremena ranog srednjeg vijeka.

Središnje naselje Grada je naselje Korčula koje ima prema Popisu 2001. godine 3126 stanovnika. Prosječno naselje broji 1178 stanovnika. Isključujući Gradsko središte naselje Korčulu s 3232 stanovnika, srednje naselje Grada tada ima 691 stanovnika.

Zahvaljujući to reljefnim svojstvenostima, izuzimajući naselje Račišće, i naselje Korčulu ostala tri naselja, Žrnovo, Pupnat i Čara smjestila su se u unutrašnjosti Grada uz svoja pripadajuća polja, ali i uz cestu, danas državnu cestu D-118. Kako naselje Korčula predstavlja snažno lokalno središte, prometna dostupnost ovom centru igra značajnu ulogu u razmještanju i rastu naselja preostalog dijela Grada, pa kroz tu činjenicu treba gledati naselje Žrnovo, koje je praktično prigradska rezidencijalna zona naselja Korčule. Naselje Korčula i naselje Žrnovo čineći svojevrstnu malu "aglomeraciju" uključuju u nju čak 4422 stanovnika Grada (4499 stanovnika 1991. godine) ili 75,1% (72,1%. 1991. godine). U tome smislu treba promatrati ostala naselja, naselje Pupnat, Čaru i Račišće u kojima je smješteno svega 24,9% preostalih stanovnika (27,9% 1991. godine).

Naravno, i naselje Korčula smješteno je na važnim prometnim pravcima, koji su i uvjetovali i njen nastanak i razvoj.

Dakle, pet naselja Grada možemo prostorno-geografski razvrstati temeljem njihovog prostornog smještaja u tri svojstvene grupe:

- prvu grupu tvori naselje Korčula zajedno s naseljem Žrnovo. Oni čine najveću koncentraciju stanovništva na krajnjem sjeveroistočnom dijelu otoka Korčule i Grada Korčule,
- drugu grupu tvore naselja Pupnat i Čara. Naselja unutrašnjeg dijela Grada što prostorno zauzima najveći dio, ali je vrlo slabo naseljen,
- treću grupu tvori naselje Račišće s izdvojenim dijelovima naselja Račišće, Žrnovo i Korčula što su se razvili duž obale od Korčule do Račišća.

Temeljem opisanog možemo reći da u funkcionalnom smislu u Gradu postoje četiri funkcionalne cjeline, a to su

- "Korčula-Žrnovo",
- "Pupnat",
- "Čara" i
- "Račišće".

Demografski razvoj naselja

Nedvojbeno je da je položaj svih promatranih naselja Grada u odnosu na prometne pravce u velikoj mjeri utjecao na demografski razvoj naselja. Dok je u prošlosti taj utjecaj bio donekle ublažen nužnošću vezanosti za poljodjelske eksploatacione jedinice koje su utjecale na razvoj i Čare i Pupnata i Žrnova na rubu njihovih polja, to je u zadnje vrijeme rastom utjecaja prometa uopće i prometnih sredstava, došao do izražaja strateški prometni položaj naselja Korčule i njenog neposredno gravitirajućeg prostora. Blizina naselja Žrnova ovoj povoljnoj korčulanskoj poziciji doprinijela je i povoljnom demografskom razvoju toga naselja, koje je danas, kako to već rekosmo, skoro dio naselja Korčule. Tablica 19.

TABLICA 19. DEMOGRAFSKI RAZVOJ GRADA KORČULE U PERIODU OD 1931. DO 1991. GODINE PO NASELJIMA

Red broj	Naselje	Popisne godine								Indeksi			
		1931	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2001	81/71	91/81	01/91	01/71
1	ČARA	675	706	744	636	661	669	797	566	0,85	0,71	0,71	0,86
2	KORČULA	2045	1778	2414	2458	2657	2953	3232	3126	1,02	0,97	0,97	1,18
3	PUPNAT	756	767	758	691	772	512	488	433	0,91	0,89	0,89	0,56
4	RAČIŠĆE	928	995	1057	945	644	511	456	468	0,89	1,03	1,03	0,73
5	ŽRNOVO	1592	1439	1501	1427	1363	1184	1267	1296	0,95	1,02	1,02	0,95
	Grad ukupno	5996	5685	6474	6157	6097	5829	6240	5889	0,95	0,94	0,94	0,97

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

Interesantno je navesti da je "aglomeracija" Korčula-Žrnovo u razdoblju između 1981.i 1991. godine iskazala rast stanovništva s indeksom 1,09, (porast za 362 stanovnika), a da je u istom vremenskom razdoblju naselje Čara iskazalo čak veći relativan rast s indeksom 1,19 (porast za 128 stanovnika) što je za Čaru razmjerno veliki porast, koji vjerojatno treba pripisati vinogradarstvu i proizvodnji vina. U istom razdoblju Račišće (indeks 0,79) i osobito Pupnat (indeks 0,66) iskazali su značajan pad svojih populacija. I jedno i drugo naselje se nalaze u izvjesnom "vakuumu". Važan poticaj njihovom rastu može donijeti aerodrom u Brni, te prometna veza Pupnat-Račišće (Kneža)-poluotok Pelješac. Tablice 19 i 20. Iz ovoga razmatranja uočava se važnost povoljnog prometnog i priobalnog položaja naselja za njihov razvoj.

Međutim, razmatrajući razdoblje 01/91 „aglomeracija“ Korčula-Žrnovo iskazuje lagani pad svoje populacije (pad za 77 stanovnika), čemu je razlog pad populacije u naselju Korčula. Istovremeno lagani porast pokazuje zasebno promatrano naselje Žrnovo (vjerojatno zahvaljujući to svom izdvojenom dijelu – Žrnovskoj Banji) i naselje Račišće. Dakle priobalna i privlačna rezidencijalna područja.

Predviđanje kretanja stanovništva

Postoje kratkoročne, srednjoročne i dugoročne prognoze kretanja stanovništva u budućnosti. U tome se predviđanju polazi od stanovitih pretpostavki koje se temelje na prethodnim stopama rasta, ali i na nekim novim činiocima koji se naziru u ponašanju brojnosti stanovništva. Te su pretpostavke uglavnom ove:

- da će budućnost biti slična prošlosti,
- da neće biti značajnijih vanjskih migracija,
- da će biti značajnijih vanjskih migracija,
- da će budućnost biti različita od prošlosti itd.

U skladu s rečenim, pretpostavljaju se polazna načela i izračunavaju se prognoze: pesimističke, (smanjivanje stope rasta), srednje (postojanost stope rasta) i optimističke (povećanje stope rasta). Tako se dobivaju niske, umjerene i visoke varijante. Prognoze za pet godina smatraju se kratkoročne, za pet do deset godina srednjoročne, a za više od deset godina dugoročne prognoze stanovništva. U načelu pretpostavke demografskog rasta vrlo su upitne, budući je rast populacije zavisan od mnogih teško predvidivih čimbenika. Stoga je možda najjednostavniji i najracionalniji parametar za pretpostavku budućeg demografskog rasta neke sredine vrijednost indeksa prethodnog popisnog razdoblja, a on je za Grad Korčulu u periodu 91/81 pozitivan i iznosi 1,07, ali je za period 01/91 približno isto negativan i iznosi 0,97. Tablica 19. Prema tome pošlo se od pretpostavke:

1. da će budućnost biti slična prošlosti
2. da neće biti značajnijih vanjskih migracija.

Na temelju promjena u razdoblju 91/81 i navedenih polazišta prognoziralo se da će Grad Korčula imati približno:

- 6680 stanovnika 2001. godine,
- 7150 stanovnika 2011. godine i
- 7650 stanovnika 2021. godine.

Međutim, temeljem promjena u razdoblju 01/91 i prethodno navedenih polazišta, ovim Planom prognozira se da će Grad Korčula u narednom periodu imati približno isti broj stanovnika ili, gledajući s optimizmom, dozvoljava se lagani porast.

TABLICA 20. INTENZITET RASTA ODNOSNO PADA BROJA STANOVNIKA PO KATEGORIJAMA ZA GRAD KORČULU 1991. GODINE

Indeks 91/71	Broj naselja	%	% (pozitivan - negativan indeks)	Broj stanovnika u naselju	%	% (pozitivan - negativan indeks)
1.30 - 1.39	0	0,00		0	0,00	
1.20 - 1.29	2	40,00	40	4029	64,57	64,57
1.10 - 1.19	0	0,00		0	0,00	
1.01 - 1.09	0	0,00		0	0,00	
Bez promjene	0	0,00		0	0,00	0
0,90 - 0,99	1	20,00		1267	20,30	
0,80 - 0,89	0	0,00	20	0	0,00	35,43
0,70 - 0,79	1	20,00		456	7,31	
0,60 - 0,69	1	20,00		488	7,82	

Ukupno Grad	5	100,00	100,00	6240	100,00	100,00
-------------	---	--------	--------	------	--------	--------

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

Razina urbanizacije naselja

Problem diferenciranja naselja - gradskih obilježja i onih ostalih još uvijek je prisutan ne samo kod nas već i u svijetu, a osobito je naglašen kod manjih naselja. Posljedica je to jedva zamjetnih, postepenih promjena u korist smanjivanja razlika u načinu života između sela i grada, smanjivanju razlika u funkcionalnim, fizionomsko-morfološkim i drugim obilježjima, intenzivnijeg socijalnog prestrukturiranja poljodjelskog stanovništva itd.

Danas se za izdvajanje gradskih i ostalih naselja primjenjuju pored jednostavnih modela (primjena jedne do dvije varijable) i složeniji statistički modeli. U našoj su zemlji, osim statističke službe i drugi autori sudjelovali u definiranju gradskih naselja i predlaganju kriterija za njihovo izdvajanje⁵.

U Gradu postoji pet naselja. Za određivanje razine utjecaja urbanizacije na naselja Grada korištena je metoda diferenciranja razine urbanizacije na viši i niži stupanj urbanizacije naselja, koji ima tri varijable, a što je prikazano u tablici 21.

Izabrane varijable ukazuju na socio-ekonomska obilježja stanovništva, a posredno upućuju i na druga obilježja. Primjenjujući opisane kriterije u prostoru Grada postižemo rezultate koji su prikazani u tablici 22.

Iz tablice 22. možemo vidjeti da sva naselja u Gradu imaju izražen viši stupanj urbanizacije. Samo naselje Korčula administrativno je proglašeno gradom, no usprkos toga ima sva obilježja naselja gradskog karaktera.

TABLICA 21. KRITERIJI DIFERENCIRANJA RAZINE URBANIZACIJE NASELJA

Stupanj urbanizacije	% poljoprivrednog stanovništva	% domaćinstava bez poljoprivrednog gospodarstva	% radnika od aktivnog stanovništva naselja
gradska obilježja	-	-	-
Viši stupanj (jače urbanizirana naselja) VSU	15 i manje	20 i više	70 i više
Niži stupanj (slabije urbanizirana naselja) NSU	30 i manje	10 i više	50 i više
seoska obilježja	-	-	-

Izvor: Vresk M., i Radica T., (1983), op. cit.

Iako je prethodna analiza rađena temeljem Popisa stanovništva 1991. godine, zahvaljujući to stanovitoj inerciji može se tvrditi da bi slični rezultati bili iskazani i temeljem Popisa stanovništva 2001. godine. Sgnifikantnije razlike vjerojatno će se pokazati temeljem analize koja će se provesti prema Popisu stanovništva 2011. godine.

5 M. Macura je među prvima pokušao odrediti kriterije po kojima bi razlikovao gradska od seoskih naselja. On smatra da se naselja bitno razlikuju po veličini i sastavu stanovništva, pa je kao temelj za lučenje gradskih naselja izabrao kombinaciju dva kriterija: veličinu naselja i gospodarski sustav naselja

Korištenjem ove metode, naselja Grada Korčule svrstala bi se u mješovita naselja.

Radica T.: "Prostorni plan SR Hrvatske do 2000". Osnovna studija 8 - stanovništvo i naselja, Urbanistički institut SR Hrvatske, Zagreb, 1974.

Grupa autora "KOMPLEKSNO SAGLEDAVANJE PROCESA URBANIZACIJE REPUBLIKE HRVATSKE" studija za "Strategiju prostornog uređenja RH, UIH, Zagreb, 1995.

TABLICA 22. RAZINA URBANIZACIJE NASELJA GRADA KORČULE 1991. GODINE

		PP SRH 81.										
Naselje												
Općina nova		Broj stanovnika	Ukupno poljoprivredno stanovništvo u ukupnom stanovništvu naselja	Domaćinstva bez poljoprivrednog gospodarstva	Radnici od aktivnog stanovništva naselja	Od radnika rade u mjestu stanovanja	po 1. kriteriju	po 2. kriteriju	po 3. kriteriju	Zbirni kriterij diferencijacije viši (VŠU) i niži (NSU) stupani urb.	Gradska naselja prema popisu 1991. g. i naselja višeg (VŠU) i nižeg (NSU) stupnja urbanizacije (PPSRH 81.)	Po Macuri
		Aps.	%	%	%	%						
1	KORČULA	3232	0,65	98,55	90,70	97,33	3	3	3	9	G	m
2	ŽRNOVO	1267	2,45	62,10	87,71	8,96	3	3	3	9	VSU	m
3	ČARA	797	3,64	49,57	93,01	49,71	3	3	3	9	VSU	m
4	PUPNAT	488	0,61	38,03	97,83	4,44	3	3	3	9	VSU	m
5	RAČIŠĆE	456	1,10	68,28	93,52	15,84	3	3	3	9	VSU	m
	UKUPNO	6240										

Izvor: Autori temeljem publikacija Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

Prostorno-demografska valorizacija naselja

Usporednom analizom osam bitnih činitelja, što zrcale demografsko stanje i određuju poziciju svakog pojedinog naselja u promatranom skupu naselja određenog prostora, može se dati razmjerno objektivna slika demografske pozicije svakog naselja. Pokazatelji su izabrani tako da zastupaju: kvantitativne, vitalne, dinamičke, društveno-gospodarske i demografske karakteristike naselja. Ovakva demografska analiza, uz do sada prikazane pojedinačne brojčane vrijednosti odabranih demografskih svojstvenosti naselja, može također ukazati na eventualne anomalije demografskog stanja i na izvjestan način pruža razmjerno objektivnu skupnu demografsku poziciju svakog naselja u okviru promatranog skupa.

Odabrani pokazatelji za demografsku valorizaciju naselja Grada bili su:

1. -pozicija naselja prema veličini (broju stanovnika);
2. -pozicija naselja prema indeksu rasta/pada broja stanovnika u zadnjem popisnom razdoblju 91/81 (indeks rasta/pada broja stanovnika);
3. -pozicija naselja glede njegove starosne strukture (koeficijent starosti);
4. -radno-gospodarsko obilježje stanovništva (udio radnika u ukupnom stanovništvu naselja);
5. -pozicija naselja glede vezanosti za zemlju (udio domaćinstava s poljoprivrednim gospodarstvom u naselju);
6. -pozicija naselja glede izvora prihoda (udio domaćinstava što obavlja zanimanje na gospodarstvu);
7. -pozicija naselja temeljem broja radnika zaposlenih u mjestu stanovanja;
8. -pozicija naselja glede broja stanovnika koji rade u tercijarnim djelatnostima, a u odnosu na aktivne što obavljaju djelatnost;
9. pozicija naselja temeljem školske spreme njegovih stanovnika.

Za sve navedene pokazatelje odredila se hijerarhijska pozicija svakog naselja u Gradu, njegov rang. Vrijednost ranga jednaka je hijerarhijskoj poziciji naselja u skupu naselja: od 1 - najlošiji rang do 5 - najbolji rang. Potom je za svako naselje Grada određen zbroj njegovih pojedinačnih rangova. Tako dobivena vrijednost rezultanta je istovremenog djelovanja svih osam demografskih pokazatelja, te nam razmjerno objektivno određuje poziciju svakog pojedinog naselja Grada.

Da bi prikaz bio što zorniji interpretirao se grafički (Grafikon 1). Apcisa prikazuje slijed naselja, a ordinata kumulativne vrijednosti diferencija zbroja rangova, jer se ovim grafičkim prikazom matematičkog postupka jasno mogu prikazati lomovi kontinuiteta funkcije. Time do izražaja dolaze grupacije naselja, koje teško možemo prepoznati promatrajući samo slijed brojaka u tablici.

Dakle iz grafikona 3. možemo uočiti hijerarhijski slijed dvije izrazito jasne grupacije naselja.

PRVU GRUPU sačinjava samo jedno naselje, naselje Korčula. Korčula se daleko odvojila od preostala tri naselja Grada što izrazito ukazuje na njenu povoljnu prostorno-demografsku vrijednost koja je očito odraz šireg značenja naselja.

DRUGU GRUPU tvore preostala četiri naselja. Ne iznenađuje pozicija naselja Žrnovo, koja je odraz stopljenosti naselja Žrnovo sa naseljem Korčula i odražava u stanovitoj mjeri poprimanje vrijednosti koje su svojstvene naselju Korčula pod njenim utjecajem. Slijede preostala tri naselja u okviru kojih zadnja pozicija naselja Pupnat ne iznenađuje, jer je u kontekstu naših dosadašnjih razmatranja.

Funkcionalna klasifikacija naselja

Nisu nam bili pristupačni podaci potrebni za kvantitativnu analizu središnje važnosti naselja u smislu središnje važnosti naselja kako ju je definirao W. Christaller, što bi omogućilo smještanje naselja u kontekst šireg prostora (kad bi ti podaci bili pristupačni i za taj širi prostor). Međutim, obzirom da se u ovom Planu promatraju samo naselja Grada to u tome slučaju i nije bilo osobito važno.

Funkcionalna klasifikacija je izvršena u skladu s nodalnim principom. Princip se temelji na ocjeni stupnja koncentracije tercijarnih funkcija u naselju bez obzira na veličinu njegove gravitacije i temeljem te ocjene određuje se njegova nodalna važnost. U smislu nodalne klasifikacija naselja, naselja možemo podijeliti u dvije grupe:

1. središnja naselja s potpunim brojem središnjih funkcija;
2. naselja s nepotpunim brojem središnjih funkcija;

Ad. 1. Središnje naselje s potpunim brojem središnjih funkcija

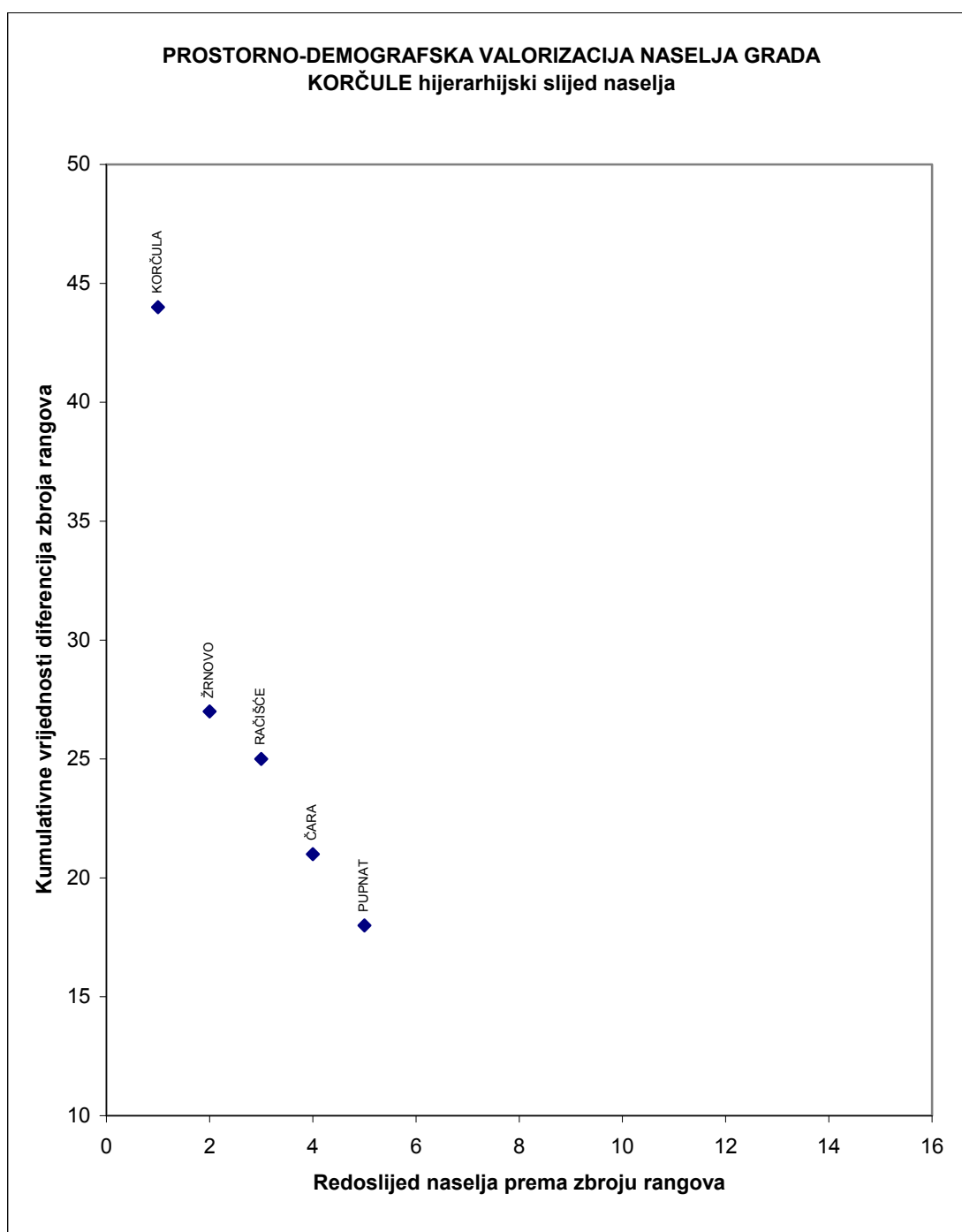
Samo naselje Korčula ima sve potrebne središnje funkcije, pa može biti svrstano u naselja središnjeg značaja. Obzirom na broj funkcija i njihovu raznolikost naselje bez sumnje spada u naselja višeg ranga središnje važnosti.⁶

Ad. 2. Naselja s nepotpunim brojem središnjih funkcija

Svim ostalim naseljima nedostaje samo jedna, administrativna funkcija, da bi mogla biti naselja prvog ranga središnje važnosti. Prema tome ta se naselja moraju ubrojiti u naselja nepotpune središnje važnosti. Interesantno je navesti da u Gradu nema naselja bez središnjih funkcija što ukazuje na dobru opremljenost naselja Grada Korčule i relativno viši standard života njihovih stanovnika u smislu temeljnih uslužnih djelatnosti.

⁶ Treba imati na umu da u ovom razmatranju naselja najnižeg središnjeg značaja smatramo naselja prvog ranga.

GRAFIKON 3.

1.1.4.4. Temeljna organizacija prostora i namjena površina

Temeljna postojeća organizacija prostora

Grad Korčula zauzima skoro u cijelosti istočni dio otoka Korčule. Tek najistočniji dio otoka ne pripada Gradu već Općini Lumbarda. Zahvaljujući to geografskim datostima izduženi prostor Grada oplakuje more sa sjeverne i sa južne strane.

Prirodna i društvena sredina utjecale su na današnju organizaciju prostora. Tradicionalno sva naselja na otoku, pa tako i ona koja pripadaju Gradu Korčuli, nastala su na središnjoj kopnenoj osovini otoka i smješteni su na prisojnim padinama brežuljaka, na rubovima plodnih polja, uz prastare putove i staze, iz gospodarskih i strateških razloga. Čara i Pupnat smještene su kao kompaktne aglomeracije na prisojnim padinama brda, a Lumbarda i Žrnovo su skup zaselaka oko manjih plodnih polja.

Iznimku čini grad Korčula, koji je izgrađen u 15. stoljeću kao planirani utvrđeni grad (temeljem plana zasnovanog u 10. stoljeću) na strateškom mjestu u Pelješkom kanalu, a ipak s plodnim poljima Lumbarde i Žrnova u bliskom zaleđu. Grad Korčula izniman je po jasnoći rasporeda elementarnih gradskih atributa. Na razmjerno malom prostoru i u malom gradskom tkivu izgrađen je prilično veliki broj istaknutih objekata, što objašnjava položaj grada Korčule kao središta otoka od vremena ranog srednjeg vijeka. Naselje Račišće, izlaz Pupnata na Pelješki kanal u današnjoj situaciji ostalo je malo izolirano mjesto.

Temeljni razlozi organizacije prostora prošlih vremena postepeno gube svoj značaj, a prvenstven utjecaj na razvoj naselja i svekoliku funkcionalnu organizaciju prostora zadobiva promet. Prometni položaj od presudnog je značaja za prosperitet. Stoga i nije čudno da se s jedne strane promet prilagodio zatečenim naseljima, ali i današnji prosperitet naselja temelji se na njihovoj prometnoj poziciji.

Stoga je na sjeveroistočnom dijelu Grada Korčule, prometno i geografski najpovoljnijem otočkom prostoru oblikovana "aglomeracija" Korčula-Žrnovo kao najznačajnija koncentracija i stanovništva i svekolikih drugih dobara, koja se razvila upravo poradi svoje povoljne geoprometne-pozicije, ali, naravno, i prirodnih datosti reljefa i razvedenosti pristupačne obale.

U preostalom dijelu prostora Grada, nalaze se još samo dva naselja koji svoj današnji razvoj vežu kako za povijesnu, tako i za današnju državnu prometnicu D-118. Nešto izoliranije na sjevernoj obali smjestilo se malo naselje Račišće.

U ovako "jednostavnoj" strukturi prostora odvijaju se procesi opasni za vrijednosti i izgled prostora, a koji se očituju u težnji za obalnom izgradnjom, koja je značajno devastirala sjeverni obalu Grada.

Uz izgrađene, značajne su i poljoprivredne površine. One su koncentrirane u okviru već spomenutih kraških polja u unutrašnjosti Grada. Nezaobilazni su i tradicijski vinogradi u priobalnom južnom dijelu Žrnova još dijelom korišteni na stari način, a na koje nailazimo i u zoni naselja Račišće.

Temeljna postojeća namjena površina

Pretežito stambene površine naselja

U ovu kategoriju namjene prostora ulaze izgrađene površine naselja i svih izdvojenih dijelova naselja, kojih u ovom kraju ima dosta.

Kao što je to već navedeno, naselja se danas razvijaju duž obalne linije ili barem nastoje da se razvijaju duž obalne linije u procesu napuštanja tradicijskih ruralnih struktura naselja u pozadini. U okviru ovih pretežito stambenih površina naselja nalaze se i pojedinačni manji gospodarski sadržaji, kao i značajni turistički, trgovački i uslužni sadržaji.

Površine namijenjene gospodarskim djelatnostima

Danas u Gradu postoje četir, dijelom izgrađene, površine namijenjene gospodarstvu – gospodarske zone. To su:

- zona brodogradilišta u Dominčama,
- zona skladišta u Strečici (planirana prenamjena),
- zona Česminica u Žrnovu,
- zona vinarije u Čari.

Površine namijenjene turizmu

Suprotno očekivanju, u Gradu postoje samo tri manje turističke zone. To su:

- zona hotela Liburna,
- zona hotela Marko Polo,
- zona ACI marine.

Veliki broj kreveta namijenjenih turističkoj ponudi Grada Korčule smješten je u apartmanima obiteljskih kuća u zonama namijenjenim pretežito stambenoj namjeni, odnosno u okviru građevinskih površina naselja.

Športske površine

U okviru naselja Korčula postoje dvije površine namijenjene športu.

Poljodjelske i šumske površine

- Poljodjelske površine ne zauzimaju značajnije prostore i pretežito se nalaze u području kraških dolina. Najznačajnije su
 - Čarsko polje, vinorodni kraj poznat po proizvodnji grožđa od kojega se proizvodi poznato vino "Pošip".
 - Pupnatsko polje, nešto manje i manje slikovito od Čarskog polja, smješteno uz naselje Pupnat.
 - Žrnovsko polje, smješteno uz naselje Žrnovo, koje se obzirom na blizinu Korčule razmjerno manje intenzivno koristi.
 - Kao posebnu vrstu poljodjelskih površina važno je navesti vinograde i maslinike. Osobito se interesantne površine vinograda na strmim padinama južne pučinske strane Grada u zoni naselja Žrnovo i isto tako u zoni naselja Račišće na sjevernoj strani Grada. Mijenjanjem društvenih uvjeta koji su uvjetovali njihov nastanak postepeno se napušta i ovaj slikoviti način uzgoja vinove loze.
- Većinu prostora Grada zauzimaju:
 - površine šuma, makije, gariga i šikara. Dio zauzimaju kamenjari i strme litice južne pučinske obale Grada. Manje površine zauzimaju gospodarske šume. To su vrijedne guste visoke šume alepskog bora i dalmatinskog crnog bora i

u malom, ali važnom dijelu površine naselja Korčula pojavljuje se park šuma Hober.

Ostale površine

Izvan navedenih kategorija, gotovo da nema drugih značajnijih namjena.

Dakle, prostor Grada Korčule danas je strukturiran od:

- izgrađenih površina:
 - pretežito stambene namjene,
 - gospodarske namjene,
 - turističke namjene,
 - športsko-rekreacijske namjene.
- neizgrađenih površina:
 - poljodjelskih površina
 - Čarskog polja,
 - Pupnatskog polja,
 - Žrnovskog polja,
 - terasastih vinograda i površina maslinika,
 - šumskih površina,
 - ostalih površina.

1.1.4.5. Ocjena stanja prirodnih vrijednosti i krajobraznih svojstvenosti kraja

Prirodne odrednice

Područje Grada obuhvaća istočni dio otoka Korčule. Reljefno, teren se postepeno uzdiže od položenije sjeverne naseljenije obale s centrom u naselju Korčula prema središnjem dijelu otoka u pravcu juga i jugozapada.

Uzdizanje terena od sjeveroistočne obale, morfološka razigranost brežuljaka u središnjem i južnom dijelu Grada, nizanje kraških polja u središnjem dijelu te mjestimično nagla spuštanje prema moru, osobito južnih pučinskih obronaka, reljefna su osobitost.

Južna obala je strma i nepristupačna na cijelom svom potezu. Oblikovalo se tek nekoliko slikovitih uvala Zavalatica, Pupnatska luka i Rasohatica npr. I dio sjeverne obale orijentirane prema Pelješkom kanalu zapadno od Račišća ima slične svojstvenosti. Tek se za dio obale istočno od Račišća prema Korčuli može kazati da pitomija i pristupačnija, a što se očituje i u njejoj izgrađenosti.

Geološku građu područja, kao i cijelog otoka Korčule, čine dolomiti, lapori, vapnenci. Vrlo je malo površina gdje se pojavljuju i tercijarne naslage u kojima se javlja vodonepropusni lapor (fliš) kao podina. Na strmim južnim padinama, na vapnenačkoj podlozi razvijeni su različite forme rendzina i crnica. Na blažim terenima smeđa tla i rendzine. U poljima i kraškim uvalama ispunjenim zemljišnim materijalom razvila su se duboka antropogena tla (unutra suhozidova, u vrtačama i kraškim uvalama i sl.).

Na ovom području nema stalnih vodenih tokova, pa se stanovništvo u prošlosti snabdijevalo vodom uglavnom iz "gustirna", a danas iz vodovoda NPKL. Prostor Grada prošaran je s dosta lokava.

Kao i na ostalom području otoka Korčule i ovdje su prisutne kraške pojave kao špilje i pećine (Jakasova špilja npr.), ali koje nisu do danas u cijelosti istražene.

Prirodnu vegetaciju ovog područja čine pretežno mediteranske šume. Šume su zastupljene u obliku makije što je degradacijski stadij crnikovih šuma (Orno - Quercetum ilicis), zatim se javlja garig i u manjim kompleksima sastojina alepskog bora (Pinetum halepensis), kao i na manjim površinama unutar makije. Vrlo su rijetko zastupljene visoke crnikove šume. Manje površine čine i kamenjarski pašnjaci i neplodna krševita tla. Posebno je uz more zanimljiva vegetacija litorala - grebenjače.

Šume su većom površinom u privatnom vlasništvu dok je manji dio u državnom vlasništvu. Šumama gospodari javno poduzeće Hrvatske šume, šumarija Korčula

Poljoprivredne obradive površine nalaze se pretežito u središnjem dijelu Grada. Najznačajnija su kraška polja, brojni vinogradi i maslinici. U estetskom smislu kao ostaci tradicijskog poljodjelstva značajni su terasasti vinogradi na obroncima pučinskog dijela naselja Žrnovo, ali i u zoni naselja Račišće gdje se također spuštaju do same obale Pelješkog kanala.

Veći dio ovih vinograda već je napušten pa bi trebalo društvenim mjerama nastojati da se preostali sačuvaju u funkciji.

Stanje prirodnih i krajobraznih vrijednosti

Prirodne i krajobrazne vrijednosti Grada izrazito su izložene pritisku intenzivne urbanizacije i procesu gospodarske preorijentacije od poljodjelskih prema unosnijim djelatnostima. Navedeni se procesi zbivaju ne samo u granicama Grada nego i znatno šire. Osobito se to odnosi na obalne prostore Korčula-Račišće, ali i na uvale južne pučinske strane Grada.

Izvorne netaknute prirode u nastanjenim krajevima nema mnogo. No ipak, budući su naseobinske strukture koncentrirane uz sjeveroistočnu obalu (72,1% populacije), u ostalom dijelu Grada ima dosta prostora koji se mogu svrstati, ako ne u prostore izvorne prirode, a onda u vrijedne i slikovite kultivirane bilo poljodjelske bilo šumske prostore.

Analizom prostora Grada možemo ustvrditi da se sačuvane prirodne i krajobrazne vrijednosti područja Grada mogu prostorno razlučiti na:

- prostore i krajobraze izvorne prirodne,
- prostore i krajobraze kultivirane prirode, te
- dijelove vrijednih oblika kulturnog krajobraza⁷;

Naravno, oštre granice između ovih gornjih pojava u prostoru nema.

U izvorne prirodne prostore i krajobraze možemo svrstati mali dio površina Grada, odnosno dijelove litorala južne pučinske obale prekrivene makijom i šumom te pripadajućim svojstvenim flornim elementima. U okviru prirodnih vrijednosti i prirodnog krajobraza zastupljene su i šume, koje na strmijim padinama imaju zaštitnu ulogu. U iste površine možemo ubrojiti i prostore zapadno od naselja Račišće. Kao posebna vrijednost prirodnog krajobraza ističe se arhipelag korčulanskih otoka, otočića i grebena.

U kultivirane prirodne prostore i krajobraze može se uključiti najveći dio prostora Grada. U njihovom sklopu nalaze se poljodjelske i šumske površine gospodarske, ali i privatne.

Šume na Mediteranu osim opće korisnih funkcija (zaštite tla od erozije, ekološke, hidrološke funkcije i sl.) imaju i značajnu ulogu u turističkom gospodarstvu (estetsku, rekreacijsku i sl.) osobito ako su uz obalu mora i u blizini turističkih naselja i mjesta. U ovom kontekstu značajne su i poljodjelske površine osobito Čarsko polje te slikoviti terasasti vinogradi i maslinici u rekultivaciji. Kultivirani krajolik, jedinstven je spomenik ljudskom radu, pa ga kao takovog i treba valorizirati unatoč procesu degradacije. Fitocenoški, kraj pripada asocijaciji hrasta crnike, koji je svojstven mediteranskom kraju. Utjecajem abiotskih, ali i

⁷ Dijelove prostora gdje se tradicijske ruralne arhitektonsko-urbanističke strukture, kako pojedinačnih građevina tako u naseobinskih sklopova prožimaju s kultiviranim poljodjelskim prostorom, možemo svesti pod pojam *kulturni krajobraz*, ukoliko prevladavaju umjetne, antropogene strukture.

biotskih čimbenika na pojedinim mjestima šume su degradirane do stadija gariga, pa i rijetko obraslih kamenjara.

Atraktivnost krajolika pojačana je prethistorijskim gomilama, zbijenim naseljima i zaselcima, kapelama i grobljima ovičenim čempresima, malim poljskim kućicama uklopljenim u suhozide dolaca ili pak skladnim sklopovima ladanjskih kuća i ljetnikovaca u bogatijim dijelovima otoka. Elementi kulturnog krajobrazu, svojevrsnog spoja kultiviranog krajobrazu i struktura kulturnog nasljeđa, najzastupljeniji su u dijelovima koji su i inače naseljeniji od drugih dijelova Grada. u dijelu gdje izgrađene strukture naselja postepeno prelaze u okolni poljodjelski prostor i s njim se stapaju.

Dijelom izvorna netaknuta, dijelom kultivirana priroda, dijelom kulturni krajolik izgradili su raznolikost svojstvenog krajobrazu Grada, tipičnog za ovaj dio južne Dalmacije.

U skladu s rečenim možemo odrediti vrijedne prirodne i krajobrazne površine Grada koje je potrebno štiti. Ističu se:

- Prirodni prostori i krajobrazi:
 - Prirodni prostori i krajobraz južne pučinske i dijela sjeverne obale. Strma razvedena obala s izraženim stijenama i uvalama s gustim pojasom makije u zaobalju pruža sliku nepristupačnosti i divljine. Usprkos činjenice da je Korčula kao otok botanički i šumarski dosta istraživana, još uvijek nije detaljno floristički obrađena niti fitocenološki snimljena. Naročito se to odnosi na florne zanimljivosti grebenjača, ostalog litorala, stijena i pjeskovitih plaža.
 - Prirodni prostori i krajobraz arhipelaga korčulanskih otoka, otočića i grebena.
- Kultivirani prostori i krajobrazi:
 - Kultivirani krajobraz pokriva velike površine a obuhvaća poljodjelske površine od kojih se ističu kraška polja, terasasti vinogradi i maslinici i šumske površine, kao gospodarskih šuma tako i privatnih.
- Kulturni prostori i krajobrazi⁸
 - Kulturni prostori i krajobrazi obuhvaćaju zone naselja i znatnih antropogenih promjena u prostoru. Kao vrlo vrijedni kultivirani krajobrazi ističu se u unutrašnjosti Čara i Pupnat, a pri morskoj obali naravno Korčula.
- Osobite pojedinačne prirodne vrijednosti

Osim do sada navedenih prostornih sklopova treba još navesti pojave koje su već zaštićene Zakonom o zaštiti prirode i Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije:

- u kategoriji poseban rezervat šumske vegetacije:
 - Kočje kod naselja Žrnovo;
- u kategoriji park-šuma:
 - park-šuma Hober u naselju Korčula;
- u kategoriji značajni krajobraz:
 - otok Badija;
- u kategoriji spomenik prirode:

⁸ Pojam "kulturni krajobraz" pobliže je opisan u dijelu "Ocjena stanja kulturno-povijesnog nasljeđa", jer ga, već i po samom nazivu pojma većim dijelom tvori ta komponenta, međutim, kako se u njegovom sklopu u Lumbardi pojavljuje i komponenta prirode spomenut je i u ovom poglavlju.

- stablo crnike u naselju Žrnovo – Klokolina;
- u kategoriji spomenik parkovne arhitekture:
 - park Foretić u naselju Korčula,
 - drvored čempresa sv. Antun u naselju Korčula,
 - stablo čempresa u naselju Čara;

Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije predloženi su za zaštitu temeljem Zakona o zaštiti prirode:

- u kategoriji spomenik prirode:
 - špilja Samograd – Račišće;
- u kategoriji značajni krajobraz:
 - uvala Pupnatska Luka.

Temeljem Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije i PPUG Korčule na području obuhvata Plana zaštićena su sljedeća područja:

- u kategoriji osobito vrijedan predjel – prirodni krajobraz:
 - južna pučinska obala,
 - krajolik u Pupnatu,
 - Korčulansko-pelješki arhipelag,
 - šumica u naselju Račišće uz crkvu sv. Nikole,
 - šuma Fortezza,
 - šuma Carevića glava uz uvalu Uš i hotel Bon Repos,
 - šuma na poluotočiću Banja na istočnom rubu uvale Banja,
 - šuma Bori,
 - Paganettijeva pećina na Korčuli,
 - špilja Pišurka na Korčuli,
 - špilja Zaglav na Korčuli,
 - sjeverna obala prema Pelješkom kanalu (od naselja Račišće prema zapadu),
 - uvala Samograd.
- u kategoriji osobito vrijedan predjel – kultivirani krajobraz:
 - Žrnovsko polje,
 - Pupnatsko polje,
 - Čarsko polje,
 - dolac u središtu naselja Račišće,

- vinogradi na strmim terenima u Žrnovu, Račišću i Knežama,
- poluotok Turanj dio sjeverno od ceste Ž-6224.

Područja zakonom i na osnovu Plana zaštićenih prirodnih vrijednosti ucrtana su na kartografskom prikazu 3a1: „Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora - prirodno nasljeđe“ te (u dijelu bliskom naseljima) na kartografskom prikazu 4: „Građevinska područja i područja posebnih uvjeta korištenja“. Područja ekološke mreže RH ucrtana su na kartografskom prikazu 3a2: „Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – NEM“, u mjerilu 1:25.000. Ugrožena i rijetka staništa ucrtana su na kartografskom prikazu 3a3: „Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – staništa“, u mjerilu 1:25.000.

1.1.4.6. Ocjena stanja kulturno-povijesnog nasljeđa kraja

1.1.4.6.1. Povijesne odrednice

U okružju južne Dalmacije a u sastavu otoka Korčule, prostor općine grada Korčule dijeli opće putanje povijesnog razvoja tog područja koje čini zasebnu cjelinu jedino administrativnom podjelom novijeg datuma.

U dijelu današnje teritorijalne jedinice najstarijim se smatra sam grad Korčula, jer njegov položaj strateškom pogodnošću pretpostavlja davnu naseljenost po svemu sudeći još od prapovijesti. Međutim, tu nema izravnih pokazatelja naseljenju mjesta prije razvijenog srednjeg vijeka kad se oblikuje prava gradska jezgra uglavnom u današnjim veličinama. U okolici ostalih naselja jasni su tragovi protopovijesne ilirske te antičko-rimske kulture, premda se do danas žive naseobine spominju tek od XIV. st.: Žrnovo, Pupnat i Čara, dok Zavalatica raste kao luka za ukrcaj vina od XVI. st. Račišće niče u posebnim uvjetima doseljenja izbjeglica iz kopnenog zaleđa obale, a Kneža kao poljoprivredno-ribarski zaselak još kasnije.

Prvi pak tragovi ljudske kulture datiraju iz neolita, mlađeg kamenog doba kad narav sakupljačkolovačke privrede malobrojnog otočkog stanovništva uvjetuje nastavanje tek rijetkih špilja. Metalna doba od sredine drugog tisućljeća prije naše ere uspostavljaju sustave nadzora i obrane teritorija sa strateški izabranih vrhova. Na njima tipične gradske naseobine obiluju ostacima ilirske kulture koja određuje i prvu cjelovitu prostornu organizaciju jer se one međusobno nadovezuju uglavnom pogledom a dopunjavu s gomilama grobnog sadržaja.

U to se usađuje antika sa svojim pravilima ponašanja u prostoru. Nošena prvo od Grka u valovima kolonizacije IV. st. p.n.e. prepliće se s ilirskim staništima koja silaze moru. No, obalu sustavnije zaposjedaju tek Rimljani kao vojni osvajači čitavoga Jadrana te najprikladnije terene raspodjeljuju vlasnicima villa rustica, mahom veteranima koji su do IV. st. poslije Krista jamci sigurnosti područja. Sređenost države i društva nameće odlučnija graditeljska poduzimanja te je iz tog razdoblja niz na terenu sagledivih arheoloških spomenika. Nazočnost ranokršćanske kulture očituju se također u statičnoj mreži, uglavnom pri moru dok svi prijašnji ustroji ne padaju s velikim, poglavito etničkim promjenama od VII. st. i dalje.

Počeci srednjeg vijeka vrlo su nesigurni sve do XI. st. kad se prvi put jasno spominje i grad Korčula, u rukama Venecije otada glavna točka društveno-političkog uređenja i gospodarskog života. Njojzi su po svoj prilici već prije uz smjenjivanje raznih vladara bila podložna sva otočka naselja, ali se toj urbanoj zajednici rast prati od XIII. st. Osim što je u Dalmaciji najstariji poznati Statut, ističe se planiranom urbanističkom jezgrom sa svim sadržajima visoke razine. Ranohumanistička kultura u procvatu do XVI. st. zadaje bitne odrednice većini datosti daljnjeg života s time što grad napreduje sa svojim upravnim funkcijama, a ovisi o globalnim političko-ekonomskim prilikama na Jadranu, dok sela pružaju izravnu privrednu osnovu za prilično samodostatno otočko gospodarstvo. Ono u XVII./XVIII. st. doživljava trijeznu ravnotežu mogućnosti i potreba, pa je to doba bitno obilježilo sliku ukupnog terena čak uz rast novih naselja (Račišće). Osim što je fiksiralo sve do danas žive položaje nastavanja, izvršilo je i raspodjelu površina prema privrednim granama s naglaskom na onima agrarnog tipa a estetski osmislilo većinu životnih žarišta. U tom smislu se do u XIX. st. razvijaju razmjerno velike naselske jedinice iz kojih ide najintezivnija obrada površina za vinograde i masline, nažalost kratkoročna jer je presreću snažni valovi iseljavanja potaknuti ekonomskim razlozima.

Naše je stoljeće ovo prostorno okružje dočekalo s nagriženom ravnotežom i nipošto stalnim oblikom odnosa naselja i okolnih terena. Početno je opadanje broja stanovnika u svim naseljima izazvalo napuštanje prethodno obrađenih zemljišta, a ponovno uzdizanje populacije pojedinih središta bijaše

vezano uz proizvodne grane koje ostaviše slabije tragove. Na kraju su svoje obilježje u slojevitu sliku stanja sa svojim mjerilima usadile industrijske zone (brodogradnja, ekstenzivnije vađenje kamena) te posebno vađenje kamena) te posebno zone turističke izgradnje.

Razvoj i obilježja povijesnih naselja

Grad Korčula okrenut Pelješkom kanalu najosebujnija je spomenička cjelina na otoku koja samo dijelom utječe na morfologiju ostalih povijesnih naseobina u području. U osnovi se iza toga krije ne samo ovisnost slabijih središta o jačemu, nego i specifični odnos korčulanskih sela prema gradu. Njihov razmještaj i veličina, naime, u prvom redu su određeni drevnim zemljoposjedom gradske aristokracije pa na otoku nema malih zaselaka (inače svojstvenih čitavome primorju) nego prevladava pojava manjeg broja razmjerno vrlo velikih, u pravilu položenih uz plodna polja unutar otoka a ne uz more. Svako od njih, razumljivo, ima svoju osobitu strukturu uvjetovanu položajem u reljefu te osobinama društvene i privredne povijesti iz kojih izrasta, ali su im izražajne i neke zajedničke crte. One se zamjećuju barem unutar starijih među njima kao što su Žrnovo: Prvo selo i Postrana, te Pupnat i Čara. Uglavnom imaju prostorno ustrojstvo koje čuva neke odlike iz kasnog srednjeg vijeka premda ukupna izgradnja kuća u njima pripada kasnijem dobu. Većini je pak bitan smještaj na padini u jakome prisoju a na razmeđu plodnih površina i krševitih strmina. Tako im se očituje poljoprivredno-stočarska narav koja, nadalje, ucrtava u urbanističku razradu ravnoteže dinamičkih silnica i statičkih odrednica ukupnog njihova povijesnog života. Njegove povezanosti s gradom, između ostalog, uvjetovale su tipologiju stambene izgradnje, u izričaju više pučku negoli seosku.

Bez potanjeg opisa i analize može se navesti bitne teme i motive izgradnje neprijeporno ruralnih naselja koja se naslanja na iskustva gradskog urbanizma i gradske arhitekture južne Hrvatske. U svakom slučaju nije riječ o planskoj izgradnji, pa u tlocrtnim rasterima nedostaje pravilnih poteza a osnovne smjernice daje proboj glavnih puteva kao trajnih veza s privrednom okolicom. Prema njoj naselja nisu čvrsto ni omeđena, gdje pak gušće ali uglavnom rastresito ustrojena dok međuodnosi kuća izdvojenih ili povezanih u manjim skupinama slijede načela organskog poretka proizišlog iz svrsi-shodnosti života na selu. Ta je suodredila i mjestimična oblikovanja malih središta, u pravilu vezanih uz javne i zajedničke sadržaje (poglavito crkve, zgodimice lokve) ili raskrižja puteva, ali uglavnom ne dostižu definicije trga jer je u većini važnija dinamička njihova sastavnica, negoli smišljenost okupljanja ljudi ili stalnost zadržavanja korisnika.

Osnovni dojam urbanističke razjedinjenosti pojedinih naselja pojačava pojava svojevrstnih dvorova, u zatvorenim malim jezgrama okupljenih stambenih katnica s pomoćnim zgradama za pojedina domaćinstva. Svojim prilično slobodnim nadovezivanjem u nekoj mjeri prikraćuju ulogu ulica koje ipak postoje kao njihove međupoveznice, u pravilu s kamenom kaldrmom, na kosinama sa stubama. Okrenute pak unutrašnjem dvorištu više negoli takvim komunikacijama, uglavnom jednokatnice i prizemnice osim što daju sve pogodnosti životu obitelji na selu, donekle osiguravajući i obranu. Najsloženiji su takvi sklopovi u žrnovskom Prvom selu, manje brojni u Čari, a ni zbijenost im nije niti ujednačena niti unaprijed ičim određena. U Postrani pak kao i u Pupnatu prevladava izgradnja u nizovima. Vrlo su izražajni u Postrani koja se prostire na većoj kosini prirodnoga terena i svladava ga s ravno pruženim a stepenasto složenim nedugačkim potezima kuća koji se nadovezuju poprečno uz glavnu ulicu. Mnoga, doduše, izmiču cjelovitom ustroju a svojom postavom na strmini svako takvo "prikučje" osigurava svoj pogled k polju dok se međuprolazima, u stvari uličicama mahom usmjeravaju okolini koja nije izgrađena. U Pupnatu pak radi manje veličine naselske aglomeracije istovrsne se stambene formacije tiješnje međusobno nadovezuju a i čvršće povezuju sa središtem uz uzdužnu cestu pri dnu naselja, gdje se uz crkvu s dodatnim zdanjima javne namjene (škola) oblikuje manji trg. Slično je i u Čari izražena težnja za okupljanjem komunalnih djelovanja i njima podređenih zdanja pored crkve, na raskrižju puteva nedaleko prastarih bunara. Zavalatica je u izvornome obliku obgrllila usku uvalu mora s dva reda kuća, izvorno za sezonsko boravljenje, što se spajaju u njezinome dnu kod trokatnog kaštela, ali je recentno gomilanje kuća za izdavanje na strmenom terenu posvema poništilo prvotno mjerilo i čednost naselja. Prema Pelješkom kanalu najmlađe od korčulanskih naselja Račišće nastaje od kraja XVII. st. u više-manje tradicijskim oblicima primorske arhitekture prema tipskim urbanističkim uzorima već provjerenima na otoku. Kneže pak rastrijetošću na niskoj obali među maslinica jedva da iskazuje svoj karakter cjelovita naselja.

Osobitost navedenih sela su i skupine prizemnih štala, u sitnomodularnom unutrašnjem ustroju redovito odvojenih od naselja na predjelima između njih i brda za ispašu. S obzirom da su sačinjene u suhozidu a pokrivene kamenim pločama, razvijaju osobitu slikovitost (kraj žrnovske Postrane zvane Blejalo selo, u Pupnatu istočno od naselja, u Čari poviše zapadno itd.). U istu kategoriju, građene istim tehnikama a drugačije dimenzionirane još spadaju i kamenarske radionice na Vrniku, također zaslužujući posebnu

zaštitu. Nažalost ta nije ostvarena i s drvenim barakama korčulanskih brodograditelja nadohvat starome gradu koje su posve poništene s razloga nametanja novih zamisli u sadržaju predgrađa.

Uglavnom u navedenim naseljima nema jasne ni jedinstvene matrice prostornog ustroja, a nema mogućnosti ni očitavanju njihovog razvojnog postupka u stoljetnom slijedu. Svejedno nema sumnje da je mikrorazvedenost svake aglomeracije u tijesnoj vezi s makroplanom njezina rasta u vremenu i prostoru, te da time svaka ostvaruju svoju samosvojnost kao naglašenu ne samo spomeničkopovijesnu nego i životvornu vrijednost.

Arheološko nasljeđe

S nalazima iz špilja Samograd na sjevernoj strani otoka, te Jakasovoj špilji u Rasohatici na južnoj strani, ovaj se dio Korčule veže uz neolitsku kulturu južnog Jadrana. Čvršću prostornu organizaciju uspostavljaju prapovijesne gradine na prikladno izabranim bregovima svjedočeći nazočnost Ilira, metalodobnih prastanovnika istočnojadranskog uzmorja. Uglavnom vezani uz stočarsku privredu oni započinju s obradom polja u unutrašnjosti otoka, a čitav teren nadziru s razloga obrane iz utvrđenih naseobina kao što su one na kotama 555 iznad Dubova, 473 povrh Pupnata, 212 iznad žrnovskog Prvog sela itd. Na većini je sigurnost dana prirodnim terenom ojačana suhozidinama oko prostora namijenjenog statičkom stanovanju, pa se tako i danas nazivjau - npr.: Gradac između Račišća i Pupnata, Gradina sv. Antuna. Navedene gradine prate gomile, također pripadajuće ilirskoj kulturi, a s ulogom osmatračnica i straža, što također proizlazi iz njihovih imena: vela Straža (475 zapadno od Pupnata, Straža (275 iznad Babinje), Izvidnica (između Pupnata i Gradca) itd. Manji ih je broj i grobnih koje nisu strateški istaknute na terenu ali je važno da sve zajedno čine najstariji statički sustav vladanja prostorom. K tome se njihova arheološka vrijednost dokazuje inim nalazima krhotina uglavnom brončanodobne grube keramike na tim položajima, rjeđe otkrićem nekog groba.

Antički sloj pokazuje ne tako učestali položaji, između ostalog jer je srastanje nositelja jače kulture sa starosjedilačkim Ilirima na njihovim staništima bilo jako. I tok je grčka kolonizacija (inače izvrsno osvjedočena u susjednoj Lombardiji) ovdje prošla bez jasnih odraza, rimska je ostavila čvrstih dokaza. Zapadno od Kneža, u predjelu vinograda među čvrstim zidovima ladanjske naseobine otkopan je i jedan mozaik s dna manje cisterne. Veća pak cisterna, dvostruke komore nekoć sa svodovima nalazi se sasvim pri obali u Žrnovskoj baniji, te nema sumnje da su Rimljani nastavali obalni pojas ostavivši trajna traga a još više slučajnih nalaza svoji keramičkih proizvoda mahom na obradivim terenima. U Kampušu podan Žrnova nađeni su i grobni natpisi u kamenu, slično u Čarskome polju, a bilježe se na više mjesta i metalni novci.

Sustavnije je istražena jedino antička naseobina na otočiću Majsanu u Pelješkom kanalu gdje je arheološki zahvat iznio na vidjelo ruralni arhitektonski sklop nastao u I. st. naše ere. Sačinjava ga desetak povezanih prostorija među kojima su skromne stambene okupljene oko središnjeg atrija, odvojene gospodarske s mlinicom za ulje, ribarskim skladištem te kuhinjom i cisternom. Sklop su čvale i dvije kule a utvrdnu sastavnicu naglašava i treća na vrhu otoka s kojeg se odlično nadzire plovidba na širim potezima. U cjelinu je uklopljeno i groblje, ojačalo pogotovo kad ribarska naseobina u IV. st. postaje prva kršćanska postaja u području, vjerojatno uzdržavana od malog broja redovnika. Središnja prostorija je pretvorena u memoriju sveca (sv. Maxim - Majsan) s uređajima osobita čašćenja njegova groba-oltara otkada tu živi obredno žarište jačeg značaja, pače i točka pomorskih hodočašća. Dokazuje to kamena i ostala oprema svetišta s radovima iz VI. st., pa predromanička crkvice prigradene u IX.-X. st. i sitni nalazi do doba XIV. st. Na okolnim otočićima Sutvari i Lučnjaku, te Gubavcu također su iskopani temelji ranokršćanskih crkvice V.-VI. st.

Arheološko naslijeđe podurčja još obuhvaća više-manje slučajne nalaze ranokršćanskog križa u mramoru iz V. st. te ulomak crkvenog nadvratnika s pletenim ornamentom iz XI. st., oba iz Žrnova. Među zanimljivije spadaju i ostaci crkvice sv. Stjepana iz XIV./XV. st. zapadno od Čare, tako da se raznolikošću arheološke građe upotpunjava uvid u razvojne etape barem do kasnog srednjeg vijeka. Zasebnu vrijednost predstavljaju antički i srednjovjekovni kamenolomi na Vrniku i Sutvari.

Sakralne građevine

U otvorenome krajoliku i unutar naselja znatan je broj obrednih gradnji svih vrsta, od župnih crkava preko grobnih kapela, do zavjetnih na raznim položajima. Njihova je mreža prilično gusta i u posvetnim sadržajima različita čineći jedan od izražajnijih vidova kulturnog života i umjetničkog stvaralaštva u prostoru. Iako ima poznatih samo iz pisanih izvora, jer su porušene tijekom stoljeća, većina povijesno

spominjanih se sačuvala, neke u izvornim oblicima a neke češće mijenjanog lika. Najznačajnije su, ujedno i najveće one župne: sv. Martina u Žrnovu (XVII. st. s dopunama u XIX. st.), Gospe od snijega u Pupnatu (prva polovica XVII. st.), te sv. Petra u Čari (XV. st. s dogradnjama XVII./XVIII. i XIX. st.). Posebice prve dvije u osnovnome svojem trobrodnome zdanju sa svodovima i zvonikom pokazuju svojstvene oblike baroknoga sloga i izraz domaćih klesarskih radionica koje prenose predaje korčulanske graditeljsko-kiparske škole iz XVI. st. Među ostalima čistoćom se stila ističu Gospa Čarskog polja (XVI. st.), sv. Nikola s lođom u Račišću (XVIII. st.) sv. Križ premda ruševan (XV. st.) u Žrnovu. Među starijima bijahu crkvice sv. Petra na Badiji, sv. Luke na korčulanskome groblju, sv. Jurja i sv. Teodora kraj Čare, ali se iz te skupine poznatih prije XIV. st. sačuvala jedino grobišna sv. Vida u Žrnovu u arhitektonski novijem liku. Inače je značajnija skupina međusobno tipski ujednačenih ranogotičkih crkvice koje su razmještene na čitavome otoku a u ovome prostoru zastupljene sa zdanjima sv. Antuna na istoimenoj glavici istočno od Korčule (s pustinjačkim stanom i baroknim stubištem), sv. Jakova u polju Dubrava istočno od Žrnova, sv. Jurja na groblju iznad Pupnata. Barokne pak jednostavnije predaje iskazuju crkve poput sv. Roka u Postrani, Male Gospe u Prvom selu - Žrnovo, sv. Križ na Vrniku bez jačih građevno-plastičkih vrsnoća.

U prostoru izvan zone zaštite naselja posebnu vrijednost predstavlja franjevački samostan na Badiji, utemeljen potkraj XIV. st. a izgrađen, u spomeničkoj cjelini i danas vidljivoj, uglavnom do sredine XVI. uz dodatak barokne kapele velikoj crkvi u XVIII. st. Arhitektonski sklop u svojoj strukturi ima uzorne elemente gotičko-renesansnog graditeljstva (jedan od najljepših klaustara u Dalmaciji, monumentalna propovjednička crkva sa zvonikom, kamenokiparska oprema iz mjesnih radionica itd.) ali je u grubim recentnim prenamjenama izgubio na identitetu. Svejedno uz poštivanje odlika njegove mikrozone kao spomenik visoke kategorije zaslužuje osobiti tretman u nužnoj revitalizaciji.

Civilne građevine

Svekolika svjetovna arhitektura u naseljima izvan grada Korčule veže iskustva u gradu iskušanih povijesnih razdoblja sa specifičnim prohtjevima seoskog života. U tom smislu utvrđuje se skromna tipologija kamenih kuća, mahom jednokatnica koje tvore vrlo raznolike ambijentalne cjeline nepatvorene slikovitosti. Ona mahom proizlazi iz umijeća obrade kamena lokalnog podrijetla u kojem je sve građeno slijedom stoljetnih zidarskih i klesarskih tehnika. Građa je uvelike nametnula i ljudsko mjerilo stambenim kućama (iznimno više od jednokatnica) koje izvani rijetko primjenjuju prepoznatljive elemente povijesnih stilova. Dekorativni motivi pri oblikovanju okvira otvora ali i kao samostalni umetci (npr. grbovi) češći su u Žrnovu koji je bliže gradu, a najviše objekata je lišeno uresa, s općenito slabom plastičkom raščlambom jer je rađeno u smirenom duhu kasnog klasicizma XIX. st. U biti je to graditeljstvo pučkog izraza svedeno na geometriju kubičnih volumena pod šatorastim krovovima sa simetričnim rasporedom otvora izvana a prostorija iznutra. Radi se, dakle, o skromnim izdancima obalne arhitekture koja posredstvom stoljećima znane morfologije nadilazi ruralnu razinu izgradnje. Posve razumljivo zdanje gospodarske (konobe, mlinice, skladišta i sl.) i osnovne praktične namjene (ognjišta, ljetne kuhinje) prate u klesanim izvedenicama oblike sa stambenih kuća ali zaostaju u veličinama i pravilnosti ustroja. Kvalitetnija izgradnja se ostvaruje tek u XIX. st. uključujući pomniju obradu prostora okućnica s doradenim elementima opreme vrta i svog stambenog okoliša.

Zasebnu skupinu čine tzv. kašteli, uglavnom jednočelijske trokatnice ekonomsko-stambene svrhe s naglašenim elementima obrambene arhitekture. Podizali su ih moćniji privatnici u zaselcima blizu svojih posjeda radi kratkotrajnih boravaka pri sakupljanju ljetina a zbog zaštite pred gusarima i vanjskim napadačima. Međutim su čitavome naselju ulijevali osjećaj sigurnosti i dobivali polujavni značaj. Ističu se u Prvome selu - Žrnovo Dimitrijevićev kaštel, a u Postrani jednostavniji Didovićevo, Jakasovo te Curaćevo kaštel. U Čari je osim kaštela pučkih oznaka na zapadnome vrhu naselja znamenit Španičev kaštel iz 1674. god. te Kanavelić-Arnerijev u Zavalatici.

Ladanjska arhitektura je inače slabije zastupljena, jer osim nekoliko prigradskih ljetnikovaca utkanih u novije urbano tkivo same Korčule ulogu te vrste preuzimaju kašteli. Izrazitiji primjer spoja male utvrde i ladanjske kuće je na Prvinama u Zavalatici Borić-Tvrdeićev kaštel, a na Vrniku još skladniji Fabris - Miroševićev na sjevernoj strani otočića.

Inače je u prostoru čitave općine nekoliko zapaženih hortikulturnih rješenja, pokazatelja i tovrskih posezanja kulture minulih stoljeća u prostor. Osim pojedinačnih objekata valoriziranih izravnom zaštitom pozornost privlače šumarci samoniklih čempresa osobito uokolo Žrnova. Njih bi, uostalom, kao i sustave obradivih terasa s kamenim podzidima i ogradama trebalo sustavnije čuvati i posebnim odredbama očuvanja otočkog samosvojnog krajobraza.

Posebnim mjerama zaštite treba također privesti osim glavice sv. Antuna istočno od Korčule i perivoj Foretića tik do grada (nekoć bio zaštićen), te širi okoliš župne crkve u Žrnovu: glavica sv. Martina na Kampušu i grobišne Gospe Čarskog polja podno naselja jer su uzorni primjeri spajanja povijesne arhitekture crkvene, reprezentativne naravi i hortikulturnih rješenja koja postaju ključne točke uzdržavanja i oplemenjivanja odnjegovanog krajolika na otoku. Slično je i sa česvinama pokraj žrnovskog sv. Roka, te onima na Kočama istočno od Brda u spoju s prirodnim rijetkostima.

Stanje evidencije i pravne zaštite kulturnih dobara Grada

Na području Grada od povijesnih je naselja dosad je bila zakonom⁹ zaštićena samo povijesna jezgra grada Korčule. Obradom terena ustanovljeno je da je na području Grada ostalo očuvano više povijesnih naselja seoskih obilježja koja imaju svojstva kulturnog dobra. Sukladno njihovim kulturno povijesnim obilježjima, stupnju očuvanosti pripadajućih povijesnih struktura; prostornih i graditeljskih, ali i kvaliteti neposrednog pejzažnog okruženja, vrednovana su sljedećim kategorijama:

- 1 nacionalnog,
- 2 regionalnog,
- 3 lokalnog značenja.

Povijesne građevine i sklopovi koji imaju pravni status registriranog kulturnog dobra pripadaju vrsti sakralnih, vojnih i civilnih građevina.

Evidencijom i vrednovanjem zatečenih kulturno povijesnih vrijednosti u prostoru, sukladno suvremenim europskim načelima i standardima zaštite, predložene su za zaštitu i sljedeće vrste:

1. gospodarske i industrijske,
2. tehničke građevine s postrojenjima, te
3. grobne – memorijalne građevine i sklopovi.

Slijedom suvremenih zamisli o zaštiti nepokretnih kulturnih dobara¹⁰, uveden je i pojam kulturnog krajolika, (cultural landscapes) kojeg čine topografski definirana područja u kojima je naročito izražen kvalitetan suživot graditeljske baštine i prirodnih osobitosti pripadajućeg okruženja, a kao cjelina je iznimnih povijesnih, arheoloških, umjetničkih, kulturnih, znanstvenih, socijalnih i tehničkih vrijednosti.

U svjetlu takvih polazišta, čitavo područje otoka Korčule je jedinstveni antropogeni prostor s milenijskim povijesnim kontinuitetom i očuvanim oblicima prisustva čovjeka u prostoru, bilo u vidu graditeljske baštine ili arheoloških nalaza, i u najvećoj mjeri očuvanim prirodnim osobitostima, te kao takvo ima obilježje kulturnog krajolika. Kultivirani krajolik (kao dio sveukupnog kulturnog krajolika) podrazumijeva područja oblikovana ljudskom rukom tijekom povijesti, očuvana do danas, a svjedoče o čovjekovoj prisutnosti u prostoru.

Nepokretna kulturna dobra na području Grada sistematizirana su prema vrstama i podvrstama. Temeljna podjela prema vrstama nepokretnih kulturnih dobara je sljedeća:

1. povijesna naselja i dijelovi povijesnih naselja,
2. povijesne građevine i sklopovi,
3. elementi povijesne opreme prostora, tehničke građevine niskogradnje s uređajima,
4. područje, mjesto, spomenik ili obilježje vezano uz povijesne događaje i osobe,
5. arheološka nalazišta i lokaliteti,

⁹ Zakon o zaštiti spomenika kulture, Zagreb, N.N.1964., odnosno Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, N.N. 1999.

¹⁰ Cultural Landscapes of Universal Value, Stuttgart, New York, UNESCO, 1995

6. krajolik ili njegov dio što svjedoči o čovjekovoj prisutnosti u prostoru

Na području Grada dosad je bila zakonom zaštićena samo povijesna jezgra Grada Korčule. Obradom terena ustanovljeno je da je na području Grada ostalo očuvano više naselja ili dijelova naselja kao i građevina koji imaju svojstva kulturnog dobra, ovisno o stupnju očuvanosti tradicijskih struktura. Promatrana su kroz:

- samo kulturno dobro, odnosno prostornu matrice ili pojedinačnu građevinu i
- neposredno okruženje (kontaktni prostor) kulturnog dobra.

Kulturno dobro i njegovo okruženje tvori "prostorni sklop". Sklop predstavlja jedinstvenu oblikovnu cjelinu: građevine ili građevina naselja i izvornog, ili modificiranog neposrednog okolnog prirodnog prostora, kontaktnog prostora u kojemu je dotična građevina, ili su građevine naselja tijekom vremena nastale. Smatra se vrlo važnim zaštititi i građevinu (građevine) i prostor u kojemu je ona nastala, ili su one nastale, kao jednu funkcionalnu i oblikovnu cjelinu, odnosno prostorni sklop, u izvornom smislu.

Nepokretna kulturna dobra navedena su u popisu koji je dan u Tablici 30. "Pregled registriranih kulturnih dobara s ovim Planom popisanim i valoriziranim kulturnim dobrima predloženim za registraciju". Sva podliježu pravima i obvezama Zakona, bez obzira na njihov trenutni pravni status zaštite. Pravni status zaštite obuhvaćen je sljedećim kategorijama:

- R kulturno dobro upisano u Registar nepokretnih kulturnih dobara,
- PR prijedlog za upis u Registar,
- ZPP zaštita prostornim planom – zaštita na lokalnoj razini.

Kulturni krajobraz

Kulturni krajobraz Grada predstavljaju područja prirodnog i antropogenog prostora, u kojem je naročito izražen kvalitetan suživot graditeljske baštine i prirodnih osobitosti pripadajućeg okruženja, izuzetnih povijesnih, arheoloških, umjetničkih, kulturnih, znanstvenih, tehničkih, etnoloških, prirodnih i estetskih vrijednosti. U okviru takve definicije izlučeni su pojedini prostori koji imaju i pojedinačno veliku vrijednost, te ih kao takve treba štiti od daljnjeg propadanja, zapuštanja ili potpune promjene. Osobito je izdvojeno uže područje Korčule čiji će se prostor temeljito obraditi planiranim novim GUP-om i projektom za upis u svjetsku baštinu UNESCO-a. Vrijedni elementi kulturnog krajobraza nađeni su u pogledu na naselje Čaru i čarsko polje. U pogledu na terase nekadašnjih vinograda i maslinika (Račišće, Žrnovo) koji su danas samo djelomično obrađeni, u znatno manjim površinama nego tijekom 19.st. Cilj ih je revitalizirati i obnoviti proizvodnju.

1.1.4.7. Temeljne ekološke svojstvenosti kraja

Iako je prostor Grada Korčule razmjerno rijetko naseljen sa svega 57,7 stanovnika po km² (poradi usporedbe prosjek RH je 85 stanovnika po km²), velika koncentracija stanovnika u zoni naselja Korčula, kao i koncentracija stanovnika naselja Žrnova u zoni naselja Žrnovo, ali i duž uskog pojasa sjeverne pristupačne i razvedene žrnovske obale, a što isto vrijedi i za naselje Račišće, stvara u tim razmjerno ograničenim površinama Grada Korčule, u okviru kojih obitava čak 4955 stanovnika Grada odnosno 79,4%, velike ekološke probleme.

Problemi se očituju kako u klasičnim oblicima zagađivanja okoliša, tako i u vizualnom uništavanju krajobraznih svojstvenosti obale oblikovno neprimjerenom izgradnjom s jedne strane (Medvinjak, Zavalatica, Rasohatica npr.) i neprihvatljivom dužobalnom izgradnjom praktično samo u prvom redu (Korčula-Račišće). Sve to čini dijelove obale Grada iznimno ugroženim.

Uočava se (legalna ili nelegalna izgradnja, svedjedno) na neprihvatljivim pozicijama dolaca terasastih vinograda (u zoni Žrnova npr.).

Smatramo da se problem ne može riješiti prostim zabranama, već usmjeravanjem izgradnje na prihvatljivim mikrolokacijama uz striktnu kontrolu i provedbu Plana.

Zbog bogate prirodne i kulturne baštine te razmjerno velikih površina pod zaštitom krajolika, bit će potrebno neprekidno i sustavno provoditi mjere za poboljšanje i unapređivanje prirodnoga, kultiviranoga i kulturnog krajolika. Isto tako i mjere za sprječavanje nepovoljnog utjecaja na okoliš:

Mjere za poboljšanje okoliša

Za provođenje ovih mjera treba:

- Izgraditi sustav kanalizacije s uređajima za pročišćavanje, osobito u radnim zonama i na svim mjestima gdje se javljaju veći onečišćivači;
- Spriječiti mogućnost aerozagađivanja;
- Redovito treba čistiti naselje i obalu (plaže) od krutog i krupnog otpada i sprječavati divlja odlagališta otpadaka po poljodjelskim i šumskim površinama;
- Smanjiti uporabu agrotehničkih sredstava koja onečišćuju tlo (pesticide, umjetno gnojivo i sl.).

Mjere za očuvanje okoliša

U sklopu ovih mjera podrazumijeva se da treba:

- Na djelotvorni način štititi kulturne, prirodne i krajobrazne vrijednosti.
- Čuvati prirodna bogatstva i prirodne izvore (šume, poljoprivredne površine, izvore vode, vodotoke i dr.).
- Uključiti lokalne vlasti u aktivno čuvanje okoliša te zaštitu zaštićenih građevina i područja kroz novčanu potporu i odluke jedinice lokalne samouprave.

Mjere za unapređenje okoliša

Ove mjere podrazumijevaju:

- Stvaranje javnoga mnijenja u korist zaštite krajolika, zaštite kulturne i prirodne baštine, smanjenje onečišćenja te gradnju stambenih zgrada na zasadama tradicijskoga graditeljstva;

U svaki urbanistički i arhitektonski projekt ili studiju, bilo koje vrste, ugraditi elemente zaštite okoliša i krajobraznoga oblikovanja.

Na građevnom području ne smiju se graditi građevine koje bi svojim postojanjem, ili upotrebom neposredno ili potencijalno ugrožavale život, zdravlje i rad ljudi u naselju ili vrijednost okoliša, niti se smije zemljište uređivati ili koristiti na način, koji bi izazvao takve posljedice.

- Važno je navesti slijedeće:
 - Planom je određeno da će konačna lokacija za odlaganje krutog otpadnog materijala biti određena Prostornim planom uređenja Županije.
 - Ako se na dijelu građevnog područja izgradi javna kanalizacijska mreža i ako postoje za to tehnički uvjeti, postojeće stambene i ostale građevine se moraju priključiti na nju.
 - Ako na dijelu građevnog područja na kojem će se graditi građevina postoji javna kanalizacijska mreža, stambene i druge građevine se moraju priključiti na nju.
 - Otpadne vode iz domaćinstva bez kanalizacije moraju se prije odvoženja i ispuštanja u okoliš pročišćavati metodom autopurifikacije u septičnim jamama.

- Otpadne vode iz gospodarskih zgrada u domaćinstvu s izvorom zagađenja i gospodarskih postrojenja moraju se prije upuštanja u recipijent pročistiti do stupnja na kojem se nalazi recipijent, odnosno, do stupnja i na način predviđen posebnom odlukom Gradskog vijeća.

1.1.4.8. Svojsvenosti prometne i komunalne infrastrukture

Promet

Prikaz je na grafičkom listu br.: 2a "Infrastrukturni sustavi – promet – cestovni, pomorski, zračni".

Cestovne veze

Prema "Odluci o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste" (NN br. 79/99) u Gradu od postojeće cestovne infrastrukture postoji jedna državna cesta:

- D-118 na pravcu trajektno pristanište Dominče /Korčula/ - Smokvica - Blato - Vela Luka.

Povijesni cestovni pravac što je uz nužna poboljšanja trase zadržao svoju ulogu cestovne poveznice prostora Otoka. Osim što je ova cesta važna za otočki život, pa i za život unutar Grada ona je glavna veza prostora i otoka i Grada s trajektnim pristaništem u Dominčama preko kojega je otok na istočnoj strani povezan s kopnom.

Osom navedene državne ceste u Gradu postoje još tri županijske ceste:

- Ž-6224 (D-118 /Korčula/ - Račišće),
- Cesta je postala nepodesna budući teče priobalnim izgrađenim prostorom, pa će stoga biti potrebno izgraditi obilaznice oko Žrnovske Banje i Kneže.
- Ž-6225 (D-118 /Korčula/ - Lumbarda),
- Ž-6244 (D-118 - Korčula).

U Gradu postoje i dvije lokalne ceste:

- L-69021 (D-118 /Čara/ - Zavalatica),
- L-69022 (D-118 /Pupnat/ - D-118 /Čara/)

Lokalna cesta L-69022 stara je cesta između Pupnata i Čare koju je zamijenila D-118.

Postoji i nekoliko nerazvrstanih teško prohodnih cesta koje bi trebalo urediti i koje povezuju:

- D-118 /Pupnat/ - Ž-6224 /Kneža/,
- L-69022 – Pupnatska luka,
- D-118 – Rasohatica.

Ostalo su ulice u izgrađenim zonama, stambenog karaktera.

Promatrajući prometno-geografsku situaciju prostora u okviru Države i njenog središnjeg dijela s glavnim gradom Zagrebom i promatrajući to isto u okviru Županije Dubrovačko-neretvanske, prometni položaj Grada i otoka izrazito nepovoljan. Otok je s glavnom prometnom kopnenom cestovnom vezom

“jadranskom magistralom”, odnosno državnom cestom D-8, povezani preko poluotoka Pelješca. Stoga je otok u još nepovoljnijoj prometnoj situaciji od peljeških općina.¹¹

Pomorske veze

Postojeće stanje pomorskog prometa Grada temelji se na “Naredbi o razvrstavanju luka otvorenih za javni promet na području županije Dubrovačko-neretvanske” (NN br. 96/96). U skladu s navedenom Naredbom

- morska luka županijskog značaja je luka Korčula- putnička luka (istočna i zapadna obala).

Luke lokalnog značaja su:

- luka Badija,
- luka Pupnat,
- luka Račišće,
- luka Zavalatica i također
- luka Korčula.

U okviru Korčule nalazi se i

- morska luka posebne namjene državnog značaja (LN)-Marina ACI Korčula, te
- sportska luka na istočnoj i zapadnoj obali Korčule.

Pelješki kanal je

- međunarodni i unutarnji plovni put.

Brze dužobalne trajektne linije i pješačka veza brodicama s Orebićem smještene su u luci u Korčuli, koja ima i međunarodni karakter. Svojom brojnošću i brzinama nikako ne zadovoljavaju.

Trajektna luka za Orebić smještena je u Dominčama.

Zračne veze

Zračne veze Grad ostvaruje na aerodromu u Čilipima što je iznimno nepovoljno. U slučaju hitnosti u Blatu postoji heliodrom i za noćno slijetanje. Bitno poboljšanje, kako za Grad, tako i za otok očekuje se izgradnjom zračne luke na otoku, koja se predviđa u zoni Brne u Općini Smokvica.

Pošta i telekomunikacije

U Gradu postoji šest poštanskih ureda

- 20260 Korčula,
- 20261 Korčula,
- 20264 Račišće,
- 20273 Čara,

¹¹ Nije nam poznato imali i Državi neki prostor koji bi bio udaljeniji od bolnice općeg tipa kakva je u Dubrovniku od otoka Korčule, Lastova i Visa, vremenski i kilometarski.

- 20274 Pupnat i
- 20275 Žrnovo.

Mobilne telekomunikacije su pokrile cijeli prostor Grada. Stacionarna telefonska mreža je kombinirana kako podzemna tako i nadzemna, a tvore je bakreni i optički kablovi. Vezana je za ATC u Korčuli. Iznad Korčule i Pupnata izgrađeni su TV i radiopretvarači za poboljšanje programa na području Grada.

Prikaz je na grafičkom listu br.: 2b: "Infrastrukturni sustavi - pošta i telekomunikacije".

Elektroopskrba

1. Postojeći vodovi 110 kV s kabelskim kućicama ucrtni su na grafičkom prilogu. Za podatke 110 kV mreže nadležna je HEP, Prijenosno područje - Split. Potrebna je razvojna TS 110/35 kV, jer napajanje TS 35/10 (20) kV Korčula vodovima 35 kV ne zadovoljava iz pravca TS 110/35 kV Ston, a na granici je zadovoljavajućeg iz pravca TS 110/35 kV Blato.
2. Sadašnje osnovno napajanje potrošača područja Grada (i šire) vrši se vodovima 35 kV kako je navedeno. Vod 35 kV iz pravca TS 35/10 kV Blato novi je, izgrađen 1999. godine kao dvostruki 35 + 20 kV (osim dijela Čara-Pupnat kao 35 kV) na čelično-rešetkastim stupovima. Na njegovu 20 kV stranu povezane su sve distributivne TS 10 (20)/04 kV između Korčule i Blata, a na zadanom prostoru kabelskim novim vodom 20 kV Čara, Čara vinarija i Zavalatica 1. Također je 20 kV vodovima na čelično-rešetkastim i kabelskim dionicama istovremeno ostvareno povezivanje TS u Žrnovu (Kampuš, Postrana, Barina i nova Brdo). Posebno je izgrađen jednak vod s kb dionicama DV 35 + 20 kV - TS Pupnat 1 - Pupnat 2 - Račišće - Uljara.
3. Napominje se da je pogonsko napajanje Čare, Vinarije i Zavalatice iz TS35/10 kV Blato, a cijela preostala potrošnja prostora iz TS 35/10(20) kV Korčula.
4. TS 35/10(20) kV Korčula potpuno je rekonstruirana 1995. godine za naponsku razinu 35/20 kV ("vozi" 35/10 kV) i max snagu 2 x 4 MVA. Transformacija je već sada 2 x 4 MVA, a transformatore je moguće prespajati. Oprema je suvremena (vakum prekidači, numerička zaštita, proc0_0buduću TS 110/35 kV (kabelske veze nisu izgrađene).
5. Sredjenaponska mreža gradskog i izvangradskog područja je najvećim dijelom kabelska nazivnog napona 12 kV, a novoizgrađeni dijelovi su za nazivni napon 20 kV kako je to prikazano na podlogama.

Zaključno bi napomenuli da je elektroenergetika na zadanom prostoru pratila stvarna zbivanja iako sva zbivanja ni0su bila usklađena s ranijim planovima.

Prikaz je na grafičkom listu br.: 2c: "Infrastrukturni sustavi - elektroopskrba".

Vodnogospodarski sustav

Vodno gospodarstvo Grada, u kojemu nema niti voda tekućica niti značajnijih izvora vode, obuhvaća uglavnom vodoopskrbu te odvodnju otpadnih voda.

Vodoopskrba

Vodoopskrba područja Grada Korčule riješena je u sklopu regionalnog vodovoda Neretva-Pelješac-Korčula-Lastovo-Mljet. Ishodište regionalnog vodovoda je izvorište "Prud" u dolini Neretve.

Voda se pumpa na izvorištu i na poluotoku Pelješcu, ukupna visina dizajna vode je 350 m. Na otok Korčulu voda dolazi gravitacijom iz vodospreme "Janjina" na Pelješcu kroz podmorski cjevovod koji se sastoji od 5 visokotlačnih polietilenskih cijevi \varnothing 202 mm, te cjevovodom \varnothing 350 ACC ulazi u vodospremu Korčula I. zapremnine 1000 m³ sa kotom dna 87,00 m.n.m. koja je centralna vodosprema za vodosnabdjevanje otoka Korčule.

Prema podacima «NPKL vodovoda» d.o.o. Korčula za otok Korčulu je, s obzirom na izgrađene kapacitete NPKL vodovoda, utvrđena količina od 104 l/s, od čega za Grad Korčulu 62 l/s.

Iz vodospreme Korčula I. voda gravitacijom ide u vodospremu Korčula II. na jednu stranu i na drugu stranu do vodospreme "Vela Luka". Naselja uz more spojena su na regionalni vodovod preko vodosprema mjesne potrošnje, a naselja u sredini otoka vodu dobivaju prepumpavanjem iz magistralnog cjevovoda.

Izgrađeni objekti regionalnog vodovoda na području Grada Korčule su:

A. Cjevovodi

1. Podmorski cjevovod Pelješac-Korčula dužine 2400 m sastoji se od pet visokotlačnih armiranih polietilenskih cijevi \varnothing 202 mm.
2. Cjevovod izlaz iz mora vodosprema "Korčula" dužine 1300 m, \varnothing 350 mm ACC.
3. Povratni vod vodosprema "Korčula I." - vodosprema "Korčula II." dužine 800 m, \varnothing 200 mm ACC.
4. Cjevovod vodosprema "Korčula I." - Račišće dužine 1000 m, \varnothing 450 mm ACC.
5. Tlačni vod crpna stanica Žrnovo - vodosprema "Žrnovo" dužine 2400 m, \varnothing 108 mm, čelik.
6. Tlačni vod crpna stanica Pupnat - vodosprema "Pupnat", dužine 2000 m, \varnothing 80 mm ductil.
7. Cjevovod Čara - Zavalatica dužine 2300 m, \varnothing 100 mm ductil.
8. Cjevovod Smokvica - Čara dužine 3500 m, \varnothing 150 mm ductil.

B. Crpne stanice

1. Crpna stanica "Pupnat", kapaciteta 3 l/sec, visina dizanja 350 m.
2. Crpna stanica «Žrnovo» kapaciteta 4 l/sec, visina dizajna 190 m..

C. Vodospreme

1. Vodosprema "Korčula I." zapremnine 1000 m³, kota dna 87,00 m.n.m.
2. Vodosprema "Korčula II." zapremnine 2000 m³, kota dna 56,00 m.n.m.
3. Vodosprema "Pupnat" zapremnine 200,00 m³, kota dna 390,00 m.n.m.
4. Vodosprema "Zavalatica" zapremnine 500 m³, kota dna 75,00 m.n.m.
5. Vodosprema «Čara I» zapremnine 250 m³, kota dna 160,00 m.n.m.

Prikaz je dan na grafičkom listu br: 2d: "Infrastrukturni sustavi – vodnogospodarski sustav - vodoopskrba".

Odvodnja otpadnih voda i vodnogospodarstvo

Prilog iz Pravilnika o graničnim vrijednostima pokazatelja, opasnih i drugih tvari u otpadnim vodama ("Narodne novine" broj 40/99):

- Izvori onečišćenja
- Općenito izvori onečišćenja mogu biti "nadzirani" i "nenadzirani". Nadzirani su oni izvori onečišćenja tj. otpadne vode koje se prikupljaju kanalizacijskim sustavom. To su otpadne vode iz kućanstva, turističkih objekata i industrije. To su istovremeno i "točkasti" izvori onečišćenja.

Nenadzirani ili raspršeni izvori su oborinske vode koje ispiraju poljoprivredne, prometne i druge površine.

- Obzirom da je jedino na području grada Korčule većim dijelom izgrađen sustav odvodnje otpadnih voda, on će detaljnije biti opisan.

Područje grada Korčule

Broj stanovnika grada Korčule prema popisu 1991. godine iznosio je 3.318 stanovnika.

OPTEREĆENJE OTPADNIH TVARI ZA SADAŠNJE STANJE, ZIMI I LJETI

Pokazatelj	Dio kanalizacionog sustava	
	Zapad	Istok
Ekvivalentni broj		
Stanovnika	2300	1018
Hotelski gosti	1050	973
Privatne sobe	500	1200
Proizvodna i usl. djelatnost	12	50
Zimi (ES)	2312	1068
Ljeti (ES)	3862	3241
Opterećenje BPKs (kg/d)		
Zimi	138,72	64,08
Ljeti	231,72	194,46

OPTEREĆENJE OTPADNOM TVARI ZA PLANSKO RAZDOBLJE, ZIMI I LJETI

Pokazatelj	Dio kanalizacionog sustava	
	Zapad	Istok
Ekvivalentni broj		
Stanovnika	2400	2645
Hotelski gosti	1050	2451
Privatne sobe	1500	400
Proizvodna i usl. djelatnost	25	75
Zimi (ES)	2425	2720
Ljeti (ES)	4975	5571
Opterećenje BPKs (kg/d)		
Zimi	145,50	163,20
Ljeti	298,50	334,26

Područje odvodnje otpadnih voda

U gradu Korčuli postoje prvi počeci izgradnje kanalizacijske mreže još u Srednjem vijeku. Danas postoji izgrađena kanalizacijska mreža s glavnim sakupljačima. Izgrađena su dva kanalizacijska sustava i to:

- Grad koji obuhvaća zapadno područje do zaljeva Luka, te
- Dominče koja obuhvaća novo naselje na istočnom području.

Navedenim sustavima otpadne vode se nepročišćene ispuštaju u obalno more Pelješkog kanala. Održavanje i pogon postojeće kanalizacijske mreže obavlja Javno komunalno poduzeće "Hober".

Početak sedamdesetih izgrađen je najprije sakupljač Sv. Nikole uz obalu do kraja obale ispod kule Kerjan. Na tom mjestu izgrađena je crpna stanica, kojom su prihvaćene i otpadne vode sakupljača s istočne strane grada. Crpnom stanicom CS Grad su se potiskivale nepročišćene otpadne vode u Pelješki kanal "podmorskim ispustom" duljine 300 m, na dubinu 40 m. U zapadnom dijelu grada Korčule još je izgrađeni sakupljač Borak s pripadajućim crpnim stanicama CS Hoteli (priključeni su svi hoteli), CS Obala.

Na Borak je priključena i marina "Korčula". Jedino nije priključen restoran Liburna, te su te vode onečišćavale more.

Krajem sedamdesetih je izgrađen prvi veći sakupljač istočnog dijela grada i to na potezu od tadašnje vojarnje do brodogradilišta. Izveden je i vrlo kratki ispust na samom ulazu u kanal Ježevica. Kako ovaj ispust nije bio izgrađen po pravilima struke, to su otpadne vode onečišćavale dio kanala Ježevica. Na sakupljač Dominče kasnije su priključene zgrade Doma zdravlja posredstvom CS, isto kao i hotel Bon-Repos, te se donekle zaštitilo more u uvali Luka.

Izgradnjom sakupljača u zapadnom dijelu grada postavljeni su temelji za konačno rješenje svih otpadnih voda zapadnog dijela grada.

U istočnom dijelu grada stanje je slabije, prvenstveno radi neizgrađenog odgovarajućeg podmorskog ispusta, a i zbog nedovoljno razvijene kanalizacijske mreže.

Na kanalizacijsku mrežu nisu priključene još zgrade u predjelu Sv. Antun, zatim na Solinama i uz obalu Ježevica. Izvan kanalizacijskih sustava još su predjeli Strečica i Luka. U uvali Luka stambene zgrade ispuštaju otpadne vode ili procjeđivanjem kroz septičke jame u tlo ili direktno u more. Ovdje se opažaju promjene kakvoće mora zbog plitkoće uvale. U uvali Strečica stanje je nešto bolje zbog otvorenosti uvale.

Prikaz je dan na grafičkom listu br. 2e: "Infrastrukturni sustavi – vodnogospodarski sustav - odvodnja otpadnih voda te obrada, skladištenje i odlaganje otpada".

Bujice i lokve

U Gradu nema stalnih vodotoka, a nema niti većih problema s bujicama. Najveća bujica nalazi se na dijelu između Općine Blato i Grada Korčule u vrlo rijetko nastanjenom dijelu Grada, u vododerini prema uvali Babina. Nekoliko bujica ima i na južnim, pučinskim obroncima Grada. Interesantan je veliki broj lokava koje su označene na grafičkom listu br.: 2e: "Infrastrukturni sustavi – vodnogospodarski sustav - odvodnja otpadnih voda te obrada, skladištenje i odlaganje otpada".

Postupanje s otpadom

U Grad svoj kruti otpad odvozi u Općinu Lumbarda na lokaciju "Kokojevica". Deponij je nedostatan opremljen, lokacija je nepovoljna, smeće se uništava spaljivanjem, što predstavlja opasnost od požara, koji i nisu rijetki osobito u ljetnoj sezoni. Na deponij se organizirano odvoze otpaci naselja Korčule, Lumbarde, Račišća i Žrnova. U najnovije vrijeme poduzete su mjere za uređenje deponija: izgrađena je ograda, koja je u međuvremenu većim dijelom uništena, uvedena je čuvarska služba i protupožarne mjere, osiguran je stroj za zatrpavanje zemljom, koji međutim samo razgrće otpad. Uglavnom, deponij je u vrlo lošem stanju.

1.1.4.9. Mogućnosti i ograničenja prostornog razvoja i uređenja

Iako prirodni potencijal Grada karakterizira razmjerno oskudan potencijal sirovinskih resursa (samo nešto kamena), veliko bogatstvo prirodnih uvjeta, klima, more, obala, reljef, vegetacija zajedno s naslijeđenim materijalnim i kulturnim svojstvenostima i dobrima, pruža izrazito pogodan temelj za daljnji razvoj Grada, posebno određenih vrsta djelatnosti. Svaki od navedenih čimbenika različito djeluje na pojedine vrste djelatnosti i njihove mogućnosti razvoja, iako neki od njih kumulativno utječu i na više djelatnosti i simultano potiču njihov razvoj.

Mogućnosti i ograničenja u odnosu na gospodarski razvoj

Na temelju izrađene analize trenutnog gospodarskog stanja u Gradu te dosad stvorenih preduvjeta za daljnji gospodarski razvoj mogu se razložiti slijedeće mogućnosti, ciljevi i ograničenja gospodarskog razvoja od interesa za cjelokupni održivi razvitak Grada i poboljšani društveni standard.

Razvojne mogućnosti i prednosti

U odnosu na to da se Korčula kao mjesto nalazi smješteno na otoku i jednom od najvećih otoka, gospodarski najrazvijenijem i demografski visoko naseljenom, daje određene razvojne prednosti i mogućnosti.

Iz navedenog može se zaključiti, da je sam geografski položaj u blizini emitivnih turističkih zemalja i potencijalnih tržišta otočnih poljoprivrednih proizvoda, jedna od mogućnosti i prednosti u određivanju i koncipiranju budućeg razvoja. Povoljna klima u svim godišnjim dobima, omogućuju duže vegetacijsko razdoblje i brže sazrijevanje određenih poljoprivrednih kultura. Tome treba dodati privlačnost ovakvih područja za turiste.

Razvedenost obale i cjelokupni krajobraz, pored povoljne klime, također tvori privlačne uvjete za turiste. Relativna čistoća okoliša, koja još uvijek nije ugrožena velikim onečišćenjem i zagađenjem mora, također stvara značajnu prednost osobito u turističkom razvoju, dok s druge strane obradive poljoprivredne površine, gdje se koriste značajno manje količine umjetnog gnojiva i kemijskih sredstava za zaštitu, osobito pogoduju u razvoju ekološke poljoprivrede i proizvodnje zdrave hrane.

Jedna od prednosti ovakve destinacije jest i, uglavnom, idealno usuglašavanje zahtjeva za ekonomskim i ekološkim održivim razvojem u turizmu i poljoprivredi kao osnovnim gospodarskim i komplementarnim djelatnostima s traženim sadržajima podređenim bogatijim gostima u odnosu na masovni turizam nekontroliranih razmjera. Prednost dosadašnje, a i buduće poljoprivredne proizvodnje proizlazi iz njezine strukture, prvenstveno orijentirane na uzgoju vinove loze s čuvenim vinima "Pošip", ili "Grk" u Lombardi, maslinarstvu s dokazanim i kvalitetnim proizvodom maslinovim uljem, a i povrtlarskim kulturama koje mogu agrumima dopunjavati osnovnu poljodjelsku orijentaciju.

Naprijed navedene prednosti i raspoloživi ostali prirodni resursi te relativno stabilna demografska slika i struktura, što je predmet obrade u posebnoj analizi, u svakom slučaju predodređuju i stvaraju mogućnosti za budući ubrzani gospodarski razvoj prvenstveno orijentiran na:

- razvoju turizma i ugostiteljstva,
- razvoju poljoprivrede kao komplementarne djelatnosti turizmu, a i šire,
- razvoju prometa što slijedi iz prethodnog, ali razvoj prometa potiče i relativno povoljan geoprometni položaj Korčule u okviru otoka,
- razvoju administrativnih i određenih uslužnih djelatnosti s naglaskom na visoko učešće ljudskih potencijala izraženo kroz stručnu naobrazbu
- razvoju malog poduzetništva i obiteljskog gospodarstva u obrtničkim zanimanjima u ovisnosti o raspoloživim sirovinama i interesima lokalnog stanovništva.

Ograničenja gospodarskog razvoja

Pored istaknutih prednosti i mogućnosti gospodarskog razvoja temeljenih prvenstveno na izraženim prednostima, postoje i određeni ograničavajući činitelji za ubrzani i željeni gospodarski razvoj.

Jedan od ograničavajućih činitelja za razvoj poljoprivrede, pored već iznesenih prednosti, u svakom slučaju je i propusnost tla gdje unatoč određenim količinama padalina, uslijed nepostojanja stalnog dotoka vode, u određenim se najznačajnijim godišnjim periodima osjeti nedostatak vode. Jedno od ograničenja za razvoj poljoprivrede, osim u malim poljima, jest i krševitost terena i njegova topografija. Jedan od kratkoročnih činitelja ograničavajućeg razvoja poljoprivrede, iako se na ovom planu u posljednjih desetak godina dosta napravilo, svakako su i djelomično još uvijek zapušteni, neuređeni i neodržavani poljski putevi, koji se uz malu investiciju i u kraćem vremenskom periodu mogu osposobiti i učiniti dostupnim za poljoprivrednu mehanizaciju.

Nedovoljno izgrađena cestovna infrastruktura i prometna povezanost s kopnom, većim centrima, bolje rečeno prometna izoliranost u sadašnjem trenutku osobito se nepovoljno odražava na uvjete nabavke sirovina, skuplje nabave opterećene prijevozom što generira skuplje uvjete života, a time povratno, zasad,

nepovoljno utječe i na razvitak turizma, poljoprivrede, snažnije industrije i ostalih gospodarskih grana, koje postoje u ovom trenutku na području Grada.

Još uvijek do kraja neriješeno zbrinjavanje otpadnih voda, koji poslovi su ulaganjem države i ulaganjima hotelske privrede zasad zadovoljavajući, ali ukoliko se ne realizira cjelokupni projekt rješavanja otpadnih voda, barem u fazama, u budućnosti bi i ovo moglo biti jedan od ograničavajućih činitelja osobito u razvoju turizma.

Zasad još uvijek nepostojanje kvalitetnog rješenja zbrinjavanja krutog otpada i stvaranje ekološke mrlje u blizini raspoloživih prirodnih resursa za razvoj poljoprivrede i turizma također, ukoliko se ne riješi na kvalitetan način i jedinstveno za cijelo područje otoka, može predstavljati ograničenje u budućem razvoju.

U ovom trenutku, značajni ograničavajući činitelj u razvoju poljoprivrede jest nesređeni katastar i zemljišnoknjižno stanje većine posjeda poljoprivrednog zemljišta te zgrada i građevinskog zemljišta. Time se usporavaju, a uz određene administrativne zapreke i duge procese dobivanja dozvola i ostalih "papira" čak i onemogućavaju izgledna i očekivana ulaganja.

I na kraju, jedan od važnih činitelja potencijalno bržeg gospodarskog razvoja jest još uvijek relativno povoljan udio radnoaktivnog stanovništva mlađe životne dobi, osobito u odnosu na slične otočne destinacije, koji otvaranjem radnih perspektiva u Gradu treba iskoristiti.

Imajući u vidu postojeću razvijenost gospodarstva i svojstvenosti prirodnih potencijala za razvoj, može se ustvrditi da su mogućnosti gospodarskog razvoja prilično velike i raznolike te da upućuju na daljnje razvijanje turizma, poboljšavanjem njegove kvalitete i strukture, industrije osobito servisa i usluga, administrativnih usluga, prometnih usluga i konačno poljodjelstva, koje bi trebalo razvijati ne samo na kulturi vinove loze, već i masline.

Geoprometni položaj otoka Korčule i Grada Korčule utjecao je da Vlada RH pristupi donošenju akata za razvoj naših otoka. Razvoj avioprometa i izgradnja aerodroma u Brni djelomično će ublažiti prometnu izoliranost, možda će i potaknuti kvalitetniji turistički razvoj.

Razvoj pomorskog prometa promatran treba promatrati kroz mogućnosti izgradnje marine visoke uslužnosti u akvatoriju između otoka Badije, Vrnika i kopna. Na prostoru današnjeg brodogradilišta u Dominčama može se dati visoka usluga servisa i zimovanja za cijelo područje županije, a sve promatramo kroz mogućnosti koje može pružiti otok Badija u turističkom smještajnom smislu. Mogućnost zadovoljavanja potreba pitkom vodom iz vodovodnog sustava NPKL treba do kraja iskoristiti potpunom izgradnjom sustava vodoopskrbe što se i planira. Treba riješiti i problem otpadnih voda izgradnjom kanalizacionog sustava što se također planira dovršiti U pogledu elektroopskrbe, neophodno je povezivanje 110 kV dalekovodom transformatorskih stanica u Blatu i Stonu, te izgradnja 110/30 kV transformatorske stanice u blizini Korčule, čime bi se osigurala kvalitetna elektroopskrba Grada, ali i šire cijelog otoka. Do potpune realizacije zacrtanih infrastrukturnih planova, infrastruktura može biti ograničavajući čimbenik razvoja.

Mogućnosti i ograničenja u odnosu na demografski razvoj

U zadnjem desetgodišnjem periodu dolazi do određene demografske stabilizacije, dapače čak i pada. Obzirom da se može pretpostaviti da će se uvjeti života poboljšati, što je i do sada bio značajan čimbenik rasta stanovništva, vjerojatno je da će se trend rasta populacije Grada ponovno uspostaviti u budućnosti.

U skladu s rečenim bilo bi dobro, a može se i očekivati, poboljšanje strukture demografskih svojstvenosti populacije. Važno bi bilo da rastu doprinosi vitalne, radno sposobne i izobražene populacije Grada, a ne da se povećava broj starijih doseljenika, iako će se proces starenja populacije nastaviti što je općenito trend u svijetu, pa i kod nas. Važno bi također bilo da se poboljša struktura stanovništva prema aktivnostima.

Sve govori o stanovništvu kao ograničavajućem čimbeniku razvoja te potrebi stimuliranja poboljšanja njegove strukture uz zadržavanje postojećeg rasta. U domeni demografskog razvoja samo vitalna, radno sposobna i izobražena populacije može potaknuti ozbiljan razvoj, koji rješenja Plana moraju prostorno omogućiti.

Mogućnosti i ograničenja u odnosu na prostorno-krajobrazne i prirodne vrijednosti

Korčulanski arhipelag na čelu s otokom Badija, šumom prekrivene površine Grada, južna pučinska obala otoka, sjeverna razvedena obala pojedinačni elementi prirodnih dobara kao šuma hober npr., kultivirani poljodjelski krajobrazi kraških polja, terasasti vinogradi Žrnova i Račišća, još ne devastirane uvale južne obale i brojne plaže prepoznatljive su prirodne i krajobrazne vrijednosti, koje čine ovaj kraj osobitim u odnosu na ostala područja otoka Korčule. Posebnost je izražena u izmjenama prirodnih i kultiviranih segmenata, njihovom stapanju u jednu cjelovitu sliku, naglašavajući identitet prostora.

Stoga, u prostornom razvoju Grada treba uzeti u obzir ove vrijednosti i ugraditi ih u rješenje.

Na području Grada treba očuvati postojeće šumske komplekse. Šume se ne mogu krčiti radi izgradnje niti se može graditi na potencijalnim šumskim staništima (garig).

Mogućnosti i ograničenja u odnosu na kulturno-povijesne cjeline i građevine

Termini "ograničenja" i "mogućnosti" u ovom naslovu što je propisan, zorno oslikavaju odnos današnjeg društva spram baštine i njene zaštite (ispada da je kočnica razvoju!!!). Baš suprotno bogatstvo kulturnih dobara kojima obiluje Grad Korčula otvara široke mogućnosti gospodarskog turističkog razvoja Grada kroz adekvatno čuvanje tih dobara i njihovu korektnu prezentaciju. Izuzetno važno bi bilo sačuvati elemente kulturnog krajobrazza. To se odnosi na većinu gabarita povijesnih naselja potpuno sraslih sa reljefom krajobrazza. A u tu svrhu osim ostavljanja slobodnih prostornih zona s mediteranskim raslinjem na njihovim rubovima, što je posebice izraženo u slučaju Konštar, nužan je nadzor nad unutrašnjom gustoćom izgradnje. Ona ne bi smjela nadići svoje povijesne razmjere kako bi se održao sustav vrtova i stambenih i gospodarskih zgrada kao osobina i osobitosti tradicijskog kulturnog krajobraznoga nasljeđa.

Obzirom na svojstvenosti prostora, posebno za prostore gdje već postoji izgradnja, može se općenito kazati da postoje mogućnosti razvoja u okvirima predviđenog rasta. To osobito vrijedi zbog činjenice da je postojeća izgrađenost razmjerno rijetka i da se stambena izgradnja u velikom dijelu može odvijati popunjavanjem postojećih naselja, odnosno postojećih građevinskih područja. Pri tome svakako treba razlikovati nova naselja odnosno nove dijelove naselja, od starih tradicijskih dijelova, jednim dijelom i zaštićenih, jer između njih postoje značajne razlike u pogledu izgradnje i mogućnosti širenja.

Postoje značajna ograničenja o kojima bi trebalo voditi računa, a to su morska obala, ceste i infrastrukturni sustavi, poljoprivredne površine, šume, zaštićeni objekti i područja. U većem dijelu naseljenog područja treba stimulirati zaokruživanje naselja u jednu oblikovnu cjelinu, usprkos danas prisutne tendencije longitudinalnog širenja naselja, bilo uz morskobalnu, bilo duž prometnicu, što je i neracionalno i vrlo štetno s aspekta zaštite krajobrazza.

2. Ciljevi prostornog razvoja i uređenja

2.1. Ciljevi prostornog razvoja državnog županijskog značaja

Činjenica je da suvremeni problemi u prostoru Republike Hrvatske proizlaze uglavnom iz neodgovarajućeg korištenja toga prostora i njegove zaštite, a istovremeno novi zemljišni vlasnički odnosi (kvalitetnija zaštita privatnog vlasništva) i tržišno gospodarstvo mijenjaju i samu suštinu i postupak prostornog planiranja.

U prethodnom kontekstu Sabor Republike Hrvatske donio je Strategiju prostornog uređenja Republike Hrvatske 1997. godine i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske 1999. godine kao krovne dokumente prostornog uređenja Države.

S time u svezi, u poglavlju 1.1.3.: Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena važećih prostornih planova, podtočka 1.1.3.2.2.: Program prostornog uređenja Republike Hrvatske citirani su najvažniji dijelovi iz Osnova i smjernica za uređenje prostora prilikom izrade prostornih planova, pa ih ovom prilikom više ne bi ponavljali, ali bi naglasili njihovu važnost i činjenicu da su bile podloga za izradu ovoga Plana.

2.1.1. Razvoj gradova i naselja posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava

Razvoj naselja Korčule kao središnjeg naselja Grada, ostalih naselja Grada temelji se na zamislima iskazanim u Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske i Prostornom planu Dubrovačko-neretvanske županije. Te se zamisli mogu ukratko prikazati kroz slijedeća polazišta:

- U cilju porasta nataliteta i prirodnog priraštaja poželjno je poticati naseljavanja u srednje i male gradove, kao i lokalna središta, gdje valja poboljšati kakvoću življenja (u Gradu Korčuli osigurati razmjerno povoljnije životne uvjete i u drugim naseljima Grada a ne sami u središnjem naselju Korčuli).
- Temeljem opredjeljenja prema policentričnom razvitku Republike Hrvatske treba poticati razvitak srednjih i malih gradova. Razvitak treba ostvariti poticajnom investicijskom politikom i decentralizacijom gospodarskih činitelja za što treba osigurati prostorne preduvjete i izgradnju vrsnog prometnog, vodoopskrbnog i energetskog sustava (U Gradu Korčuli planirati više gospodarskih žarišta kroz nova građevna područja za proizvodne i turističke kapacitete koji bi bili razmjernije izvan neposrednog utjecajnog prostora naselja Korčule. Planirati bolju prometnu mrežu s ciljem učinkovitije integracije prostora, te bolju komunalnu opremljenost).
- Planiranu mrežu naselja temeljiti na razvoju lokalnih žarišta razvitka, kao uporišta za policentrični razvitak mreže gradskih središta (Što uključuje prethodno navedene osnovne ciljeve).

Usmjeravanje urbanizacije ne smije počivati samo na naselju Korčula već težište mora biti i na mreži svih tipova lokalnih središta u ruralnim krajevima, što se u svakom slučaju odnosi i na cijeli prostor Grada. S tim ciljem treba planirati ravnomjerniji i usklađeniji razvitak i razmještaj stanovništva te raspršenost stambenih, radnih, uslužnih i rekreacijskih namjena. Valja izbjegavati prenaplašeno usmjeravanje ili specijalizaciju na samo jednu djelatnost. Oživljavanje širih krajeva Grada, treba provoditi povezivanjem poljodjelskih, seoskih i gradskih gospodarstava i tako osnažiti pojedina područja, a što se može primijeniti na prostor Grada.

Preobrazba postojećih gradova i naselja treba ostvariti veće razvojne sposobnosti te poboljšati sveukupne uvjete života, uz istovremeno ostvarivanje programa zaštite krajobrazu te prirodne i kulturne baštine. Preobrazbu gradskih područja potrebno je temeljiti na urbanoj obnovi i politici povećanja komunalnih i drugih standarda življenja. Preobrazbu prijelaznih (gradsko-seoskih) područja kao što su prostori Grada treba usmjeravati prema širenju i učvršćivanju gradskog načina života uz nužnu obnovu infrastrukture. Preobrazbu seoskih (ruralnih) područja valja temeljiti na revitalizaciji zbog ukupnih civilizacijskih ciljeva i zbog demografske i socijalne iscrpljenosti.

Manji gradovi kao subregionalna središta trebali bi se potvrditi u ulozi nositelja urbanizacije uz prevladavanje oskudne ponude životnih mogućnosti i nerazvijenosti institucija što umanjuje njihovu privlačnost.

Područna i lokalna središta (mali gradovi - trgovišta, općinska središta i ostala razvojna žarišta) treba osposobiti da budu organizatori razvojnih promjena na većim lokalnim područjima. Kao osnovica njihove preobrazbe predlaže se primjena metode reurbanizacije, revitalizacije i infrastrukturne rekonstrukcije s ciljem poboljšanja uvjeta života, učvršćivanja građanskog životnog stila i osposobljavanja tih naselja za ulogu lokalnih središta. Sela treba dugoročno ciljano i usmjeravano oživljavati. Trebalo bi prepoznati sela za koja postoji nedvosmisleni javni interes, sela gdje je javno zanimanje ograničeno samo na potporu u izgradnji najvažnije tehničke infrastrukture i sela koja ovise samo o autonomnoj motivaciji

Prvovažnost treba dati urbanoj obnovi postojećeg naseobinskog tkiva pri čemu valja očuvati graditeljski identitet povijesnih središta naselja (uz naselje Korčulu to su središta naselja Žrnova, Pupnata, Račišća i Čare). Nužno je obnavljati i uređivati povijesna središta naselja. Treba poticati optimalno korištenje postojećih izgrađenih područja, a njihovo širenje promatrati kao mogući čimbenik razvoja kraja.

Iako su ciljevi dani na razini Države, nepobitno je da se oni mogu preslikati i na prostor Županije i na prostor Grada, osobito imajući u vidu prvo njihove geografske položaje i geografske oblike, potom vrijednosti i kvalitete prostora i okoliša koje su još ipak razmjerno očuvane.

Proizlazi da su, ukratko, opći prostorno-razvojni ciljevi Županije određeni među ostalim i Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije:

- osnaživanje prostorno razvojne strukture,
- povećanje vrijednosti i kvalitete prostora i okoliša, te
- integracija u europske razvojne sustave. 1

U ovom općem kontekstu Grad se nalazi periferno i u okviru Države i u okviru Županije, koja je i sama u odnosu na ukupnost glavnih razvojnih tokova Države dosta periferno. Izvjesnost izgradnje aerodroma na otoku Korčula (u ovom trenutku dosta mala) odraziti će se sigurno i na bolji prometni položaj Grada, koji će se ipak time približiti središtima Države, ali i šire. To će otvoriti perspektive potencijalno boljem gospodarskom i svekolikom drugom razvoju, ali će s druge strane izazvati jače pritiske na prostor i njegovo korištenje, što treba promatrati i u kontekstu moguće izgradnje čvrste cestovne veze s kopnom na poziciji Kneža-Sv. Ivan.

Poziciju Grada i njegovih naselja u okviru Županije treba promatrati i kroz nužnost osiguranja razvoja gradova i naselja u sklopu Županije, ali i u sklopu Države poradi poboljšanja postojećih obilježja urbane mreže i skladnijeg regionalnog razvoja. Pri čemu osobitu pažnju treba posvetiti malim gradovima s 2000 - 7000 stanovnika, poboljšavajući njihovu funkcionalnu strukturu uz izbjegavanje prejake funkcionalne usmjerenosti.

U kontekstu opisane situacije, a već je to rečeno, u Gradu postoji pet naselja na čelu s Korčulom. U prostoru Županije njegova se važnost postavlja na razinu manjeg razvojnog središta², funkcionalno usmjerenog prema turizmu i ugostiteljstvu, prometu i administraciji. U okvirima Županije tijekom povijesti, a i danas, naselje Korčula ističe se svojim kulturnim dobrima što ga izdvaja od mnogih sličnih naselja. Ne izdvaja se osobiti od ostalih naselja u smislu problema opremanja funkcijama i uslugama i u smislu izgradnje potrebnih infrastrukturnih sustava.

Cilj je Plana, da osigura prostorne predispozicije za ostvarivanje gore navedenih smjernica razvoja, a one će se očitovati kroz

- osiguravanje građevnih područja za nastavak demografskog rasta,
- osiguravanje prostora za gospodarski razvitak sredine, kako u smislu proizvodnih i servisnih djelatnosti tako i u smislu umjerenih turističkih razvojnih programa osiguravajući za to odgovarajuće površine,
- nudeći i štiteći kao važnu komparativnu prednost prirodne i kulturne svojstvenosti kraja, koje ovaj Plan valorizira i ističe.

² "PROGRAMA PROSTORNOG UREĐENJA REPUBLIKE HRVATSKE", Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zagreb, 1999.

Prirodno i kulturno nasljeđe vrijednosti su koje se ističu, a od važnosti su i za Županiju, a dijelom i za Državu. Zavisno o smjernicama iskorištavanja tla te političko-privrednim prilikama Grad se u svojim povijesnim obilježjima predočuje kao dio otočkog prostora kojemu je na prvom mjestu povijesno naselje Korčula. Slijede naselja unutrašnjosti, Žrnovo koje tvori nekoliko ne baš gusto građenih jezgri, odreda priklonjenih polju u sredini izgrađujući se poštujući konfiguraciju prirodnog reljefa, nešto udaljeniji i skriveniji čuvajući svoja polja na prisojnim padinama smješteni su Pupnat i Čara. Uzmorski pojas sjeverne obale pun ljupkih uvala dijelom su zaposjeli ljetnikovci, a na krajnjem zapadu Grada malo ribarsko naselje Račišće. Razlika između ova dva početna oblika ovladavanja prostorom, što je oblikovana kroz svojstvenosti svakog pojedinog prostora, obilježila je sustav prostornog uređenja izgrađenih zona sve do danas.

2.1.2. Racionalno korištenje prirodnih izvora

Određnice ponašanja i korištenja prirodnih sustava u Županiji trebaju biti:

1. racionalnost - vrijeme je racionalnog raspolaganja prostorom u skladu s trenutnim mogućnostima. Racionalnost u pristupu ne znači eliminaciju prostornih mogućnosti razvitka u budućnosti, odnosi se prvenstveno na racionalno korištenje prostora za izgradnju, očuvanjem fizičke i funkcionalne cjelovitosti te kvalitete poljoprivrednog i šumskog zemljišta;
2. zaštita prostora - očituje se kroz zaštitu njegovih vrijednosti, vrijednih prirodnih i stvorenih resursa te kroz očuvanje biološke raznolikosti. Pretjerana urbanizacija i nerespektiranje prirode, ekološki su degradirali i u cijelosti uništili brojne prostore u zemlji i svijetu, prostore važne za čovjekovo življenje i njegovu budućnost. Svijest o potrebi zaštite okoliša svakim danom sve više jača i postaje čimbenik kojega se ne može zaobići,
3. valorizacija naslijeđa - bogatstvo naslijeđa, kako kulturno-povijesnog tako i prirodnog, spoznaje u zaštiti kulturne i prirodne baštine traže da s osobitom pozornosti pristupimo valorizaciji i revalorizaciji svega što je vrijedno u prostoru, što je važno za njegov identitet i što bi moglo biti u funkciji gospodarskog napretka.

Usprkos degradacijama u prostoru koje su se i kod nas desetljećima dešavale, a nastavljaju se i danas, pa tako i u Županiji, stupanj ugroženosti okoliša je umanjen upravo zahvaljujući kontinuiranoj izradi prostorno planske dokumentacije i kontroli građenja u prostoru.

U povijesti čovječanstva čovjek je uvijek težio napretku i uvijek ga je ostvarivao. Problem je nastao onda kada je prestao respektirati prirodni ambijent, kada ga je počeo svjesno ili nesvjesno uništavati možda i ne sluteći da su razmjerno male granice izdržljivosti prirode. Oni najrazvijeniji u svijetu postaju svjesni da su te granice dostignute i da sve učinjene devastacije treba sanirati. Da ne bismo učinili iste greške prostornog razvitka i korištenja prostora potrebno je ponašati se s osobitom skrbi prema zaštiti prostora, prema slikovitom i vrijednom prirodnom ili kultiviranom krajoliku, koji nije samo naša baština nego mora biti i baština svih budućih generacija. Bilo je ovo nužno istaknuti jer je zaštita prostora važan i nezaobilazan cilj ovog plana, time i otoka Korčule i županije Dubrovačko-neretvanske.

Iz prethodnog analitičkog postupka zaključuje se da postoje mnogi ograničavajući čimbenici potencijalnog razvoja, ali i da postoje razmjerno mnoge komparativne prednosti kojima raspolaže Grad, a koje u danom trenutku mogu, uz odgovarajuću pripremu bitno utjecati na povoljan opći razvitak. Svrha je ovog Plana da osigura prostorne planske elemente za potencijalan razvoj.

U skladu s postojećim društveno-političkim i gospodarskim prilikama, koje nameću razumno, svrsishodno i odmjereno korištenje prostora, te u skladu sa suvremenim europskim i svjetskim spoznajama o nužnosti zaštite okoliša i prostora, prilikom izrade ovoga Plana postavljani su slijedeći ciljevi:

- Racionalnost u korištenju prostora. Trenutak u kojem živimo nije vrijeme "velikih" i utopističkih ideja i koncepata te općenito nerealnih planova i želja. Potreba je da se prostor racionalno koristi u skladu s trenutnim i u bližoj budućnosti sagledivim mogućnostima. Razboritost i odmjeranost u pristupu izradi prostorno-planske dokumentacije i korištenja prostora niti u kojem slučaju ne znači isključivanje urbanističke vizije kao komponente prostornog razvoja.
- Nasljeđe kao temelj identiteta. Bogatstvo naslijeđa, kako kulturnog, tako i prirodnog te suvremeni svjetski trendovi i spoznaje u zaštiti kulturne i prirodne baštine traže da se s osobitom pozornošću pristupi valorizaciji i revalorizaciji svega što je vrijedno u prostoru, što je važno za

njegov identitet i što bi direktno ili indirektno moglo biti u funkciji svekolikog gospodarskog napretka prostora, osobito turizma kojemu je gospodarski razvoj Grada uglavnom orijentiran.

2.1.3. Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednosti dijelova okoliša

Rješenja Plana temelje se na principima koji pomažu očuvanje stabilnosti i vrijednosti dijelova okoliša Grada, a time i Županije. Rješenja se, dakle, temelje na principima:

- održivog razvoja, koji će koristiti prostor Grada, njene prirodne i stvorene resurse tako da ne dođe do nepovratnog uništavanja prostora;
- zaštite prostora i okoliša, čiji se elementi u počecima planiranja ravnopravno vrednuju u kontekstu svih planskih potreba;
- mogućnosti prostora da primi određene namjene bez posljedica.

Analizom mogućnosti prostora, koje su u krajnjem slučaju okviru mogućeg razvoja, i želja prostornog rasta, dolazi se do prostorno planskih rješenja Plana, koja niti u kojem slučaju nisu, niti bi trebala pogoršavati, već po mogućnosti čak poboljšavati, prirodno-ekološko stanje prostora.

Osobito vrijednim prostorima Grada, time i važnim čimbenicima planiranja prostornih rješenja smatraju se:

- prirodna baština, kako ona već zaštićena, tako i ona čiju zaštitu predlaže ovaj Plan;
- spomenici graditeljske baštine, odnosno kulturna dobra, kako ona koja su već zaštićena, tako i ona koje revalorizira ovaj Plan i predlaže ih za određenu razinu zaštite;
- morska obala i obalno područje;
- kultivirani i prirodni krajolik, koji se kroz kategoriju zaštićenog krajolika zaštićuje i to njegova kopnena i gdje je on u kontaktu s obalnom linijom, njegova obalna komponenta.

Krajolik i njegove komponente izraz i odraz su identiteta nas, naše kulture i prošlosti. On je odraz svih naših dobrih i loših postupaka u prostoru i time je veća planerska obaveza njegove zaštite. Međutim, kako je krajolik rezultanta svekolikih prostornih aktivnosti, njegova zaštita se ne sastoji samo u identifikaciji i zaštiti određenih prostora kroz kategoriju zaštićeni krajolik, već i u korektnoj izradi planova, a iznad svega kontroli njihove provedbe.

Zaštita prostora.

Nakon što su u Europi i svijetu, uslijed pretjerane i nepromišljene urbanizacije kao i nepoštivanja prirode i njenih zakonitosti, degradirani ili ekološki u cijelosti uništeni brojni prostori važni za čovjekovo življenje i njegovu budućnost, svijest o potrebi zaštite okoliša svakim danom sve je jača. Postao je to čimbenik kojega se nigdje, pa ni u politici, više ne može zaobići. Usprkos dugotrajnom zanemarivanju hrvatskog prostora, koje se nerijetko nastavlja i danas, stupanj degradacije u većini slučajeva još nije katastrofalan, odnosno, to je, srećom, tek u okviru ograničeni zona. Uništavanje prostora (krajobraza) posljedica je bezobzirnog ponašanja, želje za ostvarenjem brzog profita i nekontroliranog prostornog razvoja.

2.2. Ciljevi prostornog razvoja gradskog značaja

Općim ciljem prostornog razvoja gradskog značaja može se smatrati težnja za postizavanjem višeg (objektivno mogućeg) stupnja razvijenosti kroz ostvarivanje održivog razvitka poradi bolje kvalitete života stanovništva na svim područjima Grada, ali i šire. Taj će se cilj ostvariti:

- unutrašnjom konsolidacijom i integracijom prostora (demografskom revitalizacijom, gospodarskim oživljavanjem, prometnom povezanošću, funkcionalnom organizacijom prostora i sl.);

- očuvanjem i povećanjem vrijednosti kvalitete prostora (čuvanjem i unapređivanjem svih čimbenika prirodne i kulturne baštine zbog čuvanja privlačnosti kraja);
- uključivanjem kvalitetnim prometnim sustavima u hrvatske i europske razvojne i integracione sustave.

S gledišta korištenja prostora težište je na:

- očuvanju fizičke cjelovitosti područja, prvenstveno racionalnim korištenjem prostora za gradnju, uz
- uvažavanje prirodnih značajki prilagođivanjem proizvodnje biološkim ciklusima i lokalnim uvjetima bez komponente zagađivanja i
- uvažavanje strukturnih značajki kroz očuvanje krajobrazne fizionomije kao sinteze djelovanja prirodnih i kulturnih komponenata jednog cjelovitog vizualnog prostornog fenomena.

Proizlazi da osobito značenje ima stroga zaštita posebno vrijednih resursa: nezagađenog tla, čistog mora, prirodnih šuma, neizgrađenih obalnih linija, krajobraznih vrijednosti izraženih kroz čimbenike prirodne i kulturne graditeljske baštine. Dakle, opći razvojni ciljevi, gradski, ali županijski i nacionalni, koji trebaju biti ugrađeni u ovaj Plan odnose se na:

- osnaživanje prostorno-razvojne strukture kroz uravnoteženi razvitak područja stvaranjem okosnica i težišta razvitka oslanjanjem na postojeći sustav naselja uz definiranje (i izgradnju) temeljnih prometnih pravaca na gradskoj, županijskoj i državnoj razini,
- kvalitetnu evoluciju razvoja u prostoru s osloncem na resurse, koje čine prirodna i kulturna dobra, ljudski potencijal, ljepota, raznolikost i osobitost dijelova prostora.

Rečeno se može ostvariti putem integralnog očuvanja povijesnih i prirodnih dobara čime će se štiti autohtone vrijednosti i vrsnoće čitavog prostora Grada.

2.2.1. Demografski i gospodarski razvoj

2.2.1.1. Ciljevi demografskog razvoja

Današnji demografski razvoj Grada možemo tipološki odrediti kao imigraciju koja se kreće od regeneracije imigracijom Grada kao cjeline, preko ekspanzije imigracijom naselja Korčula, do slabe regeneracije imigracijom unutrašnjosti Grada bez naselja Korčula.

Buduće kretanje stanovništva Grada teško je predvidiva kategorija, zavisi o brojnim parametrima, čiji se kretanje u budućnosti i samo po sebi teško može prognozirati. U svakom slučaju gospodarski razvoj i radna mjesta, kao važni čimbenici trebali bi i u budućnosti utjecati na održavanje današnjeg stabilnog demografskog razvoja.

Osim što je potrebno zadržati trend laganog rasta populacije, potrebno je poboljšati sastav populacije osobito u smislu poboljšanja starosne strukture, a zadržati ili poboljšati stručnu kvalifikaciju.

2.2.1.2. Ciljevi gospodarskog razvoja

Osnovni cilj upravljanja i kreiranja gospodarskog razvoja treba biti usmjeravanje razvoja prema gospodarskom, tehnološkom i ekološki optimalnom iskorištavanju ukupnih raspoloživih prirodnih i kadrovskih potencijala s ciljem poboljšanja standarda življenja.

Demografski cilj, a utvrđen je i u Nacionalnom programu razvitka otoka,³ mora se realizirati kroz opstanak postojećeg stanovništva, poticanje obitelji na više djece uz paralelno stvaranje uvjeta njihova školovanja i ostanka u mjestu rođenja. Treba stimulirati povratak djelomično raseljenih, pogotovo mlađih kadrova u

³ "NACIONALNI PROGRAM RAZVITKA OTOKA", Sabor Republike Hrvatske, 28. veljače 1997

radnoaktivnoj dobi te stvarati uvjete za, po potrebi, imigraciona kretanja, tj. naseljavanje prostora odgovarajućim stručnim kadrom.

Primijenjene tehnologije i ostvarena razina produktivnosti u velikoj mjeri bi trebale odrediti potrebni broj stalne radne snage, a po potrebi i povremene, ili sezonske.

U tom smislu, a i u ovisnosti o raspoloživim ukupnim resursima ne smije se dozvoliti monostrukturna orijentacija gospodarstva na samo jednu granu ili pretežito na jednu granu (brodogradnja ili turizam) već treba raditi na koncepciji raznovrsne gospodarske strukture oslobođene teške industrije i zagađivača, a u cilju prilagođivanja i lakšeg prebrođivanja određenih kriznih stanja i ciklusa u pojedinim granama.

Pored raznovrsnosti razvoja gospodarskih grana, potrebno je razvijati i polivalentnost domaćinstava, odnosno gospodarstava tako, da se može osiguravati prihod iz više izvora što je i dosad bio slučaj, ali sada to vršiti na višoj i kvalitetnijoj razini.

Kao jedan od prioritetnih budućih ciljeva svakako mora biti i težnja da se ulaganja u razne oblike gospodarstva financijski izjednače s istima na kopnu. Isto treba postići i u izjednačavanju javnog standarda i društvene opremljenosti (kompletna infrastrukturna opremljenost, školske, zdravstvene, kulturne, sportske i ostale usluge).

Navedeni ciljevi trebali bi se ostvarivati kroz određene poticajne i razvojne mjere, promicanje ulaganja u vidu izrade prostornih planova, investicijskih projekata, idejnih rješenja određenih zona i slično, a sve usklađeno prema vrsti i vremenskoj dinamici.

Za neposrednu realizaciju zacrtanih ciljeva i provođenje navedenih mjera biti će potrebna usklađenost i zajedničko djelovanje odgovarajućih službi na državnoj, županijskoj i lokalnoj razini, a sve u cilju ostvarenja zacrtanih programa i kvalitetnijeg načina života, koji će onemogućiti iseljavanje, a poticati će useljavanje uz primjenu odgovarajućih mjera zaštite i unapređenja prostora i okoline.

Polazeći od analize postojeće gospodarske strukture te od mogućnosti i ograničenja gospodarskog razvoja naveli bi kao primarne ciljeve gospodarskog razvoja:

- ubrzati rast gospodarskih aktivnosti u cilju iskorištavanja prednosti i raspoloživih resursa;
- prevladavati prometnu, a time i gospodarsku izoliranost;
- težiti stvaranju usklađenog modela gospodarskog razvitka te graditi očekivanu razvijenost infrastrukture;
- poticati one gospodarske aktivnosti, kojih je posljedica povećana cirkulacija ljudi, dobara i usluga;
- težiti postizanju i održavanju relativno visokih i stabilnih stopa rasta prihoda i zaposlenosti instaliranih kapaciteta, a time optimalno i produktivno zapošljavanje raspoložive radne snage;
- povećati efikasnost upravljanja i organiziranosti pojedinih poduzeća;
- težiti rastu investicijskih aktivnosti uz očuvanje ekološki vrijednog područja, a u skladu s donesenim razvojnim planovima i programima;
- stvarati preduvjete za otvaranje novih radnih mjesta, a naročito u malom i srednjem poduzetništvu te obiteljskim gospodarstvima.

Sukladno već navedenom, a u zavisnosti o raspoloživim prirodnim i kadrovskim resursima, osnovne aktivnosti u planiranom gospodarskom razvitku trebaju se usmjeriti na djelatnosti i to na:

1. turizam i ugostiteljstvo kao osnovnu komponentu gospodarstva i stupa ukupnog razvoja ovoga prostora;
2. prometne djelatnosti čiji razvoj potiče i geoprometni položaj Grada;

3. upravu što proizlazi iz predviđene pozicije u sustavu naselja⁴
4. poljoprivredu kao turizmu komplementarnu djelatnost, osobito u smislu privođenja raspoloživih resursa tradicionalnim kulturama, okrupnjivanjem posjeda gdje je to moguće i oslanjanjem na proizvodnju zdrave ekološke hrane;
5. ribarstvo oslonjeno na postojeće i nove kapacitete profesionalnih ribara i ispitivanje mogućnosti uzgoja određenih vrsta u marikulturi;
6. industriju oslonjenu na razvoj malih i srednjih kapaciteta uz eliminaciju bilo koje vrste zagađivanja;
7. uslužne djelatnosti i obrtništvo utemeljeno na stvaranju zona male privrede poduzetničkih "inkubatora" i razvitaka obiteljskih gospodarstava i obrta.

U odabiru i poticanju određenih gospodarskih aktivnosti u svakom slučaju treba protežirati one, koje su stručno utemeljene i dokazane bez obzira da li se radi o radnim ili kapital intenzivnim djelatnostima, one koje koriste i unapređuju raspoložive prirodne resurse, nisu veliki energetske potrošači, te ne zahtijevaju veće količine sirovina i repromaterijala.

Pored navedenog treba voditi računa o stvaranju potreba za radnim mjestima, koja se najvećim dijelom mogu popunjavati iz rezerve radne snage, dijelom doškolovanjem ili prekvalifikacijom.

Gospodarske aktivnosti uz određenu međuovisnost gospodarskih subjekata i njihov multiplikativni utjecaj jednih na druge moraju se temeljiti na kvaliteti u odnosu na kvantitet.

1. Turizam i ugostiteljstvo

Turizam i ugostiteljstvo, kao osnovna djelatnost u sadašnjem i budućem razvoju, mora biti nositelj razvoja, a sve ostale djelatnosti njoj komplementarne moraju je dopunjavati.

U turizmu moraju biti postavljeni osnovni ciljevi, a usmjereni na visoke standarde pruženih usluga. Sukladno navedenom, turizam kao osnovni pokretač razvoja trebao bi doprinijeti povećanom standardu življenja i demografskoj revitalizaciji u odnosu na trenutnu stagnaciju.

U tom smislu potrebno je stalno pratiti svjetske trendove turističke potražnje i stvarati prilagodljivi marketinški model na usmjeravanju turističkih potrošača, koji se iz nekadašnje masovne orijentacije na putovanja u novije vrijeme sve više individualno odlučuju za izbor turističke destinacije. Osnovni uvjeti koji utječu na odluku o izboru ljetovališta su:

- ljepota krajolika,
- čistoća mjesta i mora,
- zdrava klima,
- svojstven ambijent uz maksimalno korištenje naslijeđenih osobitosti,
- komforan smještaj,
- dobra i raznovrsna ponuda ugostiteljstva, mogućnost izbora zabave i bavljenja sportom, organizacija izleta, samostalne šetnje po određenim lokalitetima i stazama te
- cijena smještaja i usluga, ali ne kao primarnog elementa odluke što je u praksi već i potvrđeno, a to je da se najbolje popunjavaju najskuplji kapaciteti i mjesta s raznoraznim sadržajima i kvalitetnim uslugama.

U tom smislu koncept razvoja turizma u trebao bi se temeljiti na:

⁴ Usmjeravanje razvoja Korčule prema turizmu i gospodarstvu, prometu i vezama i upravi zacrtano je već u *Strategiji prostornog uređenja RH*, 1997. godine

- rekonstrukciji, modernizaciji i valorizaciji postojeće ponude;
- izgradnji dijelom novih kapaciteta temeljenih na novim zahtjevima turističkih potrošača uz isticanje ekoloških i kulturnih vrijednosti;
- uklapanju postojećih i izgradnji novih sadržaja prvenstveno zabavnog i sportskog karaktera.

Realizacija navedenog koncepta može se temeljiti na relativno dobro očuvanom prirodnom prostoru i raspoloživim kadrovskim potencijalima i mogućnosti za školovanje novih potrebnih stručnih kadrova. Pri tome osobitu važnost treba pridati upravo izobrazbi stručnih kadrova. Postojeći turistički kapaciteti prikazani su u tablici 23.

TABLICA 23 TURISTIČKA PONUDA GRADA KORČULE 2001. GODINE

Naziv objekta	Postojeći kapacitet u krevetima
Hotel "Bon Repos", Korčula	1088
Hotel "Korčula", Korčula	48
Hotel "Liburna", Korčula	250
Hotel "Marko Polo", Korčula	230
Hotel "Park", Korčula	330
Hotel "Badija", otok Badija	240
Hotel "Mediteran", Račišće	20
Hotelski smještaj ukupno	2206
Obiteljski pansioni ("privatni smještaj")	3440
Auto-camp "Bon Repos", Korčula	550
Privatni campovi (5)	200
Campovi ukupno	750
Zgrada odmarališta "Slavonski Brod"	300
ACI marina (broj vezova)	160

Izvor: Turistička zajednica, Korčula

Dakle, dovršenjem procesa privatizacije bilo bi nužno izvršiti rekonstrukciju i modernizaciju postojećih turističkih kapaciteta u hotelima i apartmanima te izvršiti dodatna ulaganja u smislu usklađenja sa Zakonom o kategorizaciji udovoljavajući većim standardima.

Izgradnja novih kapaciteta na novim lokacijama temeljila bi se na optimaliziranju vrste i kvalitete ponude. Novi sadržaji sigurno bi doprinijeli novoj kvaliteti i "slici" prostora. To sve uz maksimalnu primjenu ekoloških normi i standarda. Ovim novim sadržajima trebalo bi postepeno prijeći sa sezonskog na cjelogodišnje poslovanje za što postoje potrebni uvjeti uz prethodnu izgradnju potrebnih sadržaja. Danas cijelu godinu posluje samo hotel Korčula. Naravno da za cjelogodišni rad hotela treba imati i goste, a da bi oni došli treba imati i programe koji bi ih animirali na dolazak. Time bi se postojeće korištenje od 65-80 dana povećalo na 130-150 dana i u perspektivi osiguralo umjesto sadašnjih noćenja mnogo više.

2. Poljoprivreda

Treba imati na umu da u poljoprivredi i ribarstvu kao osnovnoj djelatnosti radi samo 1,86% od aktivnog stanovništva što obavlja djelatnost. No također je važno navesti da 21,2% domaćinstava ima gospodarstvo.

Osnovni pravci i ciljevi razvoja poljoprivrede morali bi se temeljiti na:

- optimalnom vrednovanju svih uvjeta za razvoj poljoprivrede;
- na proizvodnji onih proizvoda za koje već i sada postoji izražena potražnja u okolnom prostoru i široj regiji;

Kao najvažniji poljoprivredni proizvodi u ovom trenutku, a i u budućnosti, sigurno će biti vino i ulje koje kao tradicionalne kulture i proizvodi već imaju izraženu potražnju na tržištu i najveći se dio plasira kroz turističku ponudu. U sadašnjem trenutku najznačajnija je, pored navedene dvije kulture, proizvodnja agruma u čemu je ograničavajući faktor navodnjavanje izraženo u nedostatku vode i njenoj visokoj cijeni, a razni povrtlarski proizvodi, iako imaju mogućnost plasmana, još uvijek se proizvode samo za osobne potrebe. Većina se povrtlarskih proizvoda i sezonskog voća za vrijeme turističke sezone dovozi s kopna uz dosta nepovoljne uvjete, a postoje mogućnosti da bi se gotovo sva potražnja za ovim proizvodima u ljetnoj sezoni uz određena ulaganja namiri s ovog područja. Jedan od prednosti poljoprivredne proizvodnje mogla bi biti i "zdrava hrana" s posebnom ponudom u ugostiteljskim objektima za što postoje uvjeti, a sada takve ponude uopće nema.

U proizvodnji grožđa i vina pored sadašnjih stimulativnih mjera koje se primjenjuju, trebalo bi osigurati i nove u smislu utjecaja na kvalitet. U tom smislu potrebno je zaustaviti smanjivanje površina pod vinovom lozom i osigurati sadnju novih vinograda s tradicionalnim sortama prilagođenih kvaliteti tla. Obzirom na nepostojanje pogona za finalnu preradu grožđa i pravljenje vina, osim jedne vrhunske privatne proizvodnje sa skromnim kapacitetom u Čari, bilo bi potrebno stimulirati gradnju i opremanje još neke vinarije u privatnom ili zadružnom vlasništvu s akcentom na tradicionalno vrhunsko vino s posebnom kvalitetom i zaštitom pored Pošipa..

Maslinarstvo je drugi važan oblik poljoprivredne proizvodnje čiji značaj iz godine u godini biva sve veći. U maslinarstvu je prvenstveno potrebno obnoviti sadašnje zapuštene maslinike uz čišćenje navedenih površina od borova i makije uz čije je prisustvo razvoj maslina onemogućen i ograničen. U Čari danas postoje 3 PZ s uljarom koje zadovoljavaju potrebe gravitirajućih poljoprivrednika. Pored navedenog, može se vršiti i potpuna obnova starih dotrajalih maslinika uz primjenu suvremenih agrotehničkih mjera. Kao jedan od načina poticanja poljodjelske proizvodnje, koji bi u budućnosti trebalo uvesti, sigurno je pripomoć u obnovi dijelova zapuštenih polja gdje bi se uz primjenu suvremenih agrotehničkih mjera mogle zasaditi značajne količine mladih sadnica visokorodnih sorti.

Navedeno sigurno nameće i potrebu izgradnje i opremanja uljara bilo u privatnoj inicijativi ili preko zadruge što bi uz ostale stimulacije dodatno povećalo interes za razvoj i unapređenje maslinarstva.

Sve ove mjere za pokretanje i poticanje poljodjelske proizvodnje najvećim bi se dijelom oslanjale na obiteljska gospodarstva, koja ne bi trebala postati monokulturna.

Dalje, potrebno je urediti postojeće i izgraditi mrežu novih poljskih puteva do poljodjelskih površina za korištenje mehanizacije (traktora i sl.). Obradene poljoprivredne površine značajne za uzgoj poljoprivrednih kultura potrebno je zaštititi od izgradnje i po mogućnosti spajanjem i zamjenom određenih površina stvarati veće posjede radi lakše obrade i boljih rezultata. Kako je već istaknuto potrebno je riješiti i pitanje navodnjavanja poljoprivrednih kultura u sušnim razdobljima, te gdje je to moguće ići na stvaranje akumulacije vode u periodima kiša i korištenje navedenih količina u sušnim razdobljima.

3. Ribarstvo

Ribarstvo ni danas, a niti u budućnosti ne će biti značajna gospodarska grana, ali obzirom na geografski smještaj i povezanost s turizmom određeni će broj stanovnika u ovoj djelatnosti imati dodatni izvor zarade. U prošlosti tradicionalna grana, razvojem turizma izgubila je na značenju, ali određenim stimulativnim mjerama može osigurati izvor zarade za određeni broj stanovnika.

U ovom trenutku, ova se djelatnost profesionalno obavlja kroz angažman nekoliko obrtnika. Više se temelji na dopunskom izvoru zarade kroz mali ribolov i sportski ribolov. Uz ulov za osobne potrebe, manji dio ulovljene ribe nudi se kao višak na tržištu, ali u sezoni još uvijek ne može udovoljiti svim potrebama.

U kontekstu nastojanja da se ova grana privrede unaprijedi ovim Planom će se predvidjeti mogućnost organiziranja uzgoja ribe, pa će se uz lokaciju planirati prostor za organizaciju marikulture.

Stoga je za očekivati, da će razvojem turizma jačati i ova grana i u cijelosti sav višak plasirati turističkoj privredi. Računa se da bi u budućnosti u ovoj grani moglo profesionalno osigurati izvor zarade 10-tak zaposlenih.

4. Industrija

Industrija kao sekundarna djelatnost u ovom trenutku relativno je loše razvijena. U ovoj grani postoji brodogradnja u brodogradilištu "Inkobrod" u Korčuli, koja je u velikim teškoćama.

U građevinarstvu također postoji određeni stupanj zaposlenosti u poduzeću "Građevno" Korčula, čije je održavanje na tržištu u uvjetima prilagodljivije i rastuće privatne inicijative sve je teže.

5. Uslužne djelatnosti i obrtništvo

Iz već navedenog vidljivo je da je gospodarska struktura uglavnom utemeljena na uslužnim djelatnostima: turizmu i ugostiteljstvu, prometu i vezama, trgovini te upravnim funkcijama (Tablica 11). Ali neformalno i na proizvodnji i potrošnji hrane. U svemu naglasak mora na prvom mjestu biti na podizanju kvalitete ponude i razvoju međuovisnosti ovih djelatnosti.

U okviru uslužnih djelatnosti i obrtništva, razvoj će se temeljiti na onima koje već djelomično postoje i imaju tržišni i profitabilni prosperitet, ali i dijelu visoko razvijenih uslužnih djelatnosti temeljenih na stručnom pristupu i visokoj tehnologiji. U tom smislu podržavat će se razvoj trgovine kao servisa određenim djelatnostima (poljoprivreda, turizam, građevinarstvo i sl.), iako se ova djelatnost trenutno nalazi u poslovnim teškoćama. Za očekivati je izlazak iz krize i njezin razvoj i uklapanje u sustav s ostalim djelatnostima.

Pored navedenog treba poticati i razvoj malog poduzetništva, odnosno svojevrsnog poduzetničkog "inkubatora", u okviru kojega bi se uz prethodno osigurane i infrastrukturno opremljene lokacije mogli graditi razni servisi i mali obrti ulaganjem domaćeg i stranog kapitala. U ovakvoj zoni moglo bi se razvijati i malo obrtništvo temeljeno na oplemenjivanju uvezenih sirovina.

U uslužnoj djelatnosti prometa i prometne infrastrukture u okviru lokalnog prometa, smanjivanjem postojeće izoliranosti, razvijala bi se i pomorska djelatnost.

Razvoj navedenih društvenih djelatnosti mora u cjelini osigurati visok standard življenja.

Zaključak

Iz izložene analize postojećeg gospodarskog razvoja, ograničenja i mogućnosti razvoja te planiranog gospodarskog i ukupnog društvenog razvitka Grada može se zaključiti slijedeće:

- Postojeća gospodarska struktura i razvoj nisu dostigli potrebni i zadovoljavajući rast što povratno utječe na određene teškoće u ukupnom razvoju i planiranju mjera za budući razvoj.
- Broj radno aktivnog stanovništva ispod je prosječnih kriterija, a stagnira i opada broj zaposlenih.
- Uzroke navedenog stanja nalazimo u nedovoljnom i neadekvatnom korištenju raspoloživih kapaciteta i resursa.
- Sve navedene postavke utječu na pad životnog standarda i sukladno tome na poteškoće u održavanju dosad relativno stabilne demografske strukture populacije (mora se uspostaviti trend uzlaznog rasta, a ne stagnacije).

U cilju prevladavanja navedenih teškoća i pronalaženja izlaska iz stanja, uz optimalno korištenje svih raspoloživih resursa i programiranja održivog razvoja, potrebno je poduzeti slijedeće mjere i radnje:

1. Razvoj svih djelatnosti i gospodarskih grana usmjeravati prema donesenim programima uz poduzimanje investicijskih aktivnosti;
2. Osigurati svu potrebnu infrastrukturu za ubrzani gospodarski razvoj najvećim dijelom uz potporu države i njezinih institucija;
3. Pripremati programe razvoja svih djelatnosti na temelju donesenih kriterija i iste ponuditi zainteresiranim ulagačima;
4. Kroz donošenje i prilagođivanje prostornih i eventualno drugih planova, osigurati prostorne mogućnosti zacrtanog razvoja uz primjenu ekoloških normi očuvanja okoline;
5. Poticati osobito razvoj obiteljskih gospodarstava i mogućnost dvojnih zanimanja;
6. Stvoriti pretpostavke za ubrzani demografski razvitak i povećanje broja stanovnika u smislu stručne radne snage;
7. Svim mjerama osigurati povećanje broja radno aktivnog stanovništva i zaposlene radne snage;
8. Sve navedene radnje i aktivnosti poduzimati u cilju povećanja životnog i cjelokupnog društvenog standarda

U svim mjerama i programima potrebno je voditi računa o specifičnosti života i privređivanja na ovakvim prostorima, unaprijediti povezanost između otočnih mjesta i otoka u cjelini te poboljšati povezanost s kopnenim dijelom zemlje u smislu prevladavanja prometne izoliranosti i sačuvati okoliš kao specifičnost i prednost razvoja ovakvih destinacija.

Navedena analiza, demografskih kretanja, raspoloživih prirodnih izvora i strategije gospodarskog razvoja, može poslužiti kao koristan materijal za izradu modela razvoja otočnih naselja, a s ciljem razvoja malih sredina i time smanjivanja pritiska na useljavanje u veće urbane cjeline. Ovakvim bi se modelom mogla uz znatno manja ulaganja po radnoj jedinici u otočnim mjestima osigurati mnoga nova radna mjesta i potrebni sadržaji za postojeće stanovnike i povrat dijela iseljenih domicilnih stanovnika.

U skladu s navedenom analizom potrebno je osigurati prostorno-planske elemente, koji će u prostornom smislu osigurati mogućnost ostvarenja navedenih gospodarskih ciljeva. To će se osigurati prvenstveno kroz određene prostora za gospodarski i turistički razvoj.

2.2.2. Odabir prostorno-razvojne strukture

Smanjivanje lokalnih utjecaja i nadvladavanje prirodnih ograničenja lokalnog prostora, podređivanje prirode sve većim zahtjevima čovjeka, izjednačavanjem društvenih vrijednosti u velikim geografskim zonama, prodiranjem urbanog u sve pore prostora zahvaljujući to mnogim tehnološkim rješenjima, vodi gubitku lokalnih specifičnosti i krizi identiteta svojstvenih lokalnih prirodnih i umjetnih ambijenata, utopljenih u urbano-ruralnim prostorima gradske aglomeracije, pa i šire, u prostranom ruralno-urbanom kontinuumu intermetropolitanskog prostora.

Spriječiti jednoličan kontinuirano izgrađen prostor, fizičko spajanje s elementima fizičke strukture naselja Korčula, temeljni je cilj odabira prostorno razvojne strukture. Cilj se treba ostvariti kroz:

- svrhovito i restriktivno određivanje građevnih područja naselja, što će u mnogome, ipak, zavisiti o već izgrađenim prostorima;
- oblikovanje relativno uočljive strukture izgrađenog - neizgrađenog (prirodnog) prostora u okviru izgrađenih dijelova građevnih područja;
- čuvanje tradicijskih eventualno još sačuvanih središnjih dijelova naselja;

- izgradnja ostalih građevnih zona, turističkih zona i gospodarskih zona na način da se spriječi kontinuirana izgrađenost prostora;
- čuvanje elemenata prirodne baštine kao strukturnih elemenata prostora, koji će osigurati, uz zaštitu preostalih elemenata kulturno-prostornih tradicijskih struktura, prepoznatljivost i regionalni svojstvenost prostora.

U kontekstu potonjeg podrazumijeva se oblikovanje sustava zaštite prostora različitih razina strogoće.

2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture

Nastanjeni prostori Grada spadaju prema svojim karakteristikama u prijelazna područja. Opća svojstvenost daljnjeg pravca razvoja naselja prijelaznih područja (gradsko-seoskih, urbano-ruralnih) treba biti infrastrukturna rekonstrukcija i izgradnja. Glavni ciljevi trebaju biti:

- olakšati pučanstvu pristup društvenim dobrima i institucijama;
- povećati svakodnevnu ekološku i funkcionalnu sigurnost područja;
- poduprijeti i poboljšati osobnu i obiteljsku perspektivu stanovnika područja i
- proširiti mogućnost individualizacije lokalnog načina života⁵.

Obzirom na rečeno, treba naglasiti da se infrastrukturni sustavi smatraju glavnim čimbenikom usmjerenja razvoja. Cilj je uspostaviti mrežu infrastrukturnih sustava, osigurati potrebne kapacitete uz:

- sigurno i kvalitetno prometno povezivanje prostora unutar sebe, ali i šire;
- osiguranje sustava opskrbe vodom, a paralelno osigurati sustav zaštite mora izvedbom sustava odvodnje i pročišćavanja;
- osiguranje količina kvalitetne energije;
- bolje korištenje postojećih infrastrukturnih kapaciteta.

2.2.4. Zaštita krajobraznih prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina

Većina naselja na području Grada Korčule su zbog svoje lokacije i dinamičnosti reljefnih formi "naselja na vidiku", saglediva iz niza pozicija: mora, prilaznih cesta, ili s pojedinih vrhova i vidikovaca. Zbog sagledivosti naselja i očuvanja njihovih volumena i oblikovnih karakteristika, značenje kontaktnih zona je utoliko veće što one predstavljaju prostore mogućeg širenja svakog pojedinog naselja. Osnovno morfološko obilježje većine sela, je volumenska kompaktnost koja proizlazi iz grupiranja izgradnje. Odlikuju se ujednačenim mjerilom kuća i gospodarskih zgrada, primjenom karakterističnih materijala završne obrade: vidljivim kamenom u obradi pročelja i kupama kao pokrovom (nekad i na gospodarskim građevinama, čime oblikuju prostorne cjeline visoke estetske vrijednosti i prepoznatljivosti. U slučaju povijesnih sela Račišće, Žrnovo, Čara, Pupnat, Vrnik, morfološka kvaliteta je još naglašenija; iz horizontalnog plana naselja izdvajaju se vertikalne tornjeva crkvi i kapela te kaštela kao prostornih repera sagledivih iz velike udaljenosti.

Svaka nova gradnja u okviru kontaktne zone povijesnih struktura trebala bi polaziti s pretpostavke stvaranja harmonične slike s njom. To znači da se pri dimenzioniranju volumena, korištenju materijala završne obrade mora voditi briga o kontekstu. Neprihvatljivi su volumeni nove gradnje, koji bi onemogućili vizuru na crkve i kapele, a svojim položajem, funkcijom, materijalom završne obrade i koloritom unijeli nesklad te stvorili prostorni i oblikovni konflikt.

Proširenje građevinskih područja postojećih naselja, planirati na način kojim bi se zadržala homogenost slike povijesnog naselja, kvalitetna ekspozicija, što u većini slučajeva znači da je neprihvatljivo širenje građevinskih područja u smjeru prilaznih cesta s kojih se doživljavaju kvalitetne vizure na povijesnu jezgu

⁵ "PROGRAM PROSTORNOG UREĐENJA REPUBLIKE HRVATSKE", o.cit.

naselja. S podjednakom pomnjom odnositi se prema starim grobljima s prijedlozima za regulaciju proširenja u mjerilu i karakteru tradicijskih gradnji korčulanskog podneblja..

U planiranju širenja građevinskih područja naselja, njihovom dimenzioniranju i prostornom smještaju treba nastojati očuvati njegov karakter, s obzirom na tip (zbijeni zaselak, ili longitudinalno selo), i karakter naselja (selo sa središnjim funkcijama, zaselak). Jednako je važno čuvanje kvalitetnog pejzažnog okruženja, poljodjelskih površina, šuma i sl., jer cjelovitu sliku naselja, osim njegove građevne strukture čini i pripadajuće pejzažno okruženje.

Stanovište je da će u budućnosti prirodna komponenta prostora, njegova netaknutost, njegove ljepote, uz svojstven identitet kraja i krajolika, uz izrazite kontraste što se mogu sresti u okviru razmjerno uskih geografskih prostora tu u Europi, biti od presudnog utjecaja na formiranje snažne komparativne prednosti u okviru turističke ponude. Stoga je iznimno važno čuvati vrijednosti prirodne komponente prostora, jer će očuvana prirodna komponenta prostora biti ona "roba" što će se najviše tražiti u budućnosti, a kojim Korčula niti malo ne oskudijeva. Raznolikost našeg krajolika, daje nam izrazitu prednost u odnosu na mnoge poznate izvan europske destinacije, koje jesu egzotične i svojstvene, ali su u konačnici bez izrazitih kontrasta u okviru širih prostora, krasne ali jednolične.

Na bogatstvu sačuvane prirode i krajolika, izrazitih vrijednosti kulturnog krajobraza Korčule, ispravno prezentirane cjelokupne kulturne baštine, odnosno kulturnih dobara velikih umjetničkih, oblikovnih i ambijentalnih (sačuvanih) vrijednosti, uz zaokruživanje ostale nužne ponude za produljene sezone treba temeljiti strategiju (turističkog) razvoja. U dijelu turističke privrede ne na pretjeranom rastu broja turističkih ležajeva, već na podizanju njihove kvalitete - ponude u najširem smislu, pa time i njihove jedinične cijene.

Očuvanje kvalitete prostora, uvažavanje njegovih prostorno-ekoloških i socio-kulturnih parametara, uključivanje prirodne i kulturno-povijesne baštine u turističku ponudu, unapređenje i obogaćivanje asortimana ponude u cilju produžetka turističke sezone, pomaganje razvoja poljodjelski orijentiranih prostora unutrašnjosti i njihova integracija u cjelinu razvoja, parametri su na kojima počivaju prostorna rješenja ovoga Plana i njegov doprinos navedenoj Strategiji prostornog uređenja RH.

2.3. Ciljevi prostornog uređenja

2.3.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora

Nužno je provesti konsolidaciju prostornog uređenja naselja temeljem isticanja i čuvanja još usčuvanih temeljnih obilježja, regionalnih tradicijskih vrijednosti, uz racionalno planiranje prostornih obuhvata građevnih područja sukladno potrebama smještaja stanovništva i gospodarskih djelatnosti.

U skladu s postojećim političkim i gospodarskim prilikama, koje zahtijevaju od svih svrhovito gospodarenje te u skladu sa suvremenim europskim i svjetskim spoznajama o nužnosti zaštite okoliša i krajolika u kojemu živimo, prilikom izrade ovoga plana postavljena su sljedeća polazišta za racionalno korištenje i zaštitu prostora:

Europski pristup planiranju. Glavne težnje današnjeg europskog prostornog razvitka moguće je ukratko izraziti na slijedeći način:

- Prihvatiti pristup nadopunjavanja i suradnje gradova i naselja kako bi se izbjeglo nepotrebno i skupo nadmetanje;
- Promicati oživljavanje postojećih umjesto osnivanja novih gradskih (seoskih) područja;
- Ostvarivati novi razvitak sela obnovom urbano-ruralnih odnosa (jer razlika između gradskih i seoskih područja sve više nestaje) i promicanjem gospodarskih djelatnosti primjerenih ruralnim područjima;
- Očuvati različitost kulturnog krajolika;
- Učvrstiti rijetko naseljena izdvojena područja pristupom udruživanja javnih i privatnih djelatnosti u svrhu smanjenja i zaustavljanja iseljavanja pučanstva iz ruralnih područja;

- Omogućiti razvitak prirodnog i zdravog okoliša u područjima gdje se napuštanje zemljišta ne može izbjeći temeljem principa održivog razvoja;⁶

Zamisao održivog razvitka.

Održivi razvitak je naziv koji se danas u svijetu koristi kada se želi označiti i istaknuti razvitak koji ide u susret današnjim potrebama, ali uz osiguranje mogućnosti razvitka i budućim naraštajima. Principi održivog razvitka ne ograničavaju gospodarski rast, ali on ne smije ugrožavati čovjekovo zdravlje, biljne i životinjske vrste, tijek prirodnog razvitka i prirodna dobra. Dakle, održivi razvitak označava onaj razvitak koji skrbi o okolišu, koji je tehnički podoban, gospodarski provediv i društveno prihvatljiv.⁷

Sveobuhvatno planiranje i upravljanje prostorom i okolišem.

S gledišta održivog razvitka nameće se nužnost drugačijeg promišljanja prostora gdje ne će biti čovjek i njegove često puta nepromišljene i sebične potrebe prvi zadatak planiranja. U svijetu se danas prihvaća predložak sveobuhvatnog planiranja, tj. sveobuhvatnog pristupa razvitku vezanog za zaštitu okoliša uz uvažavanje zatečenih vrijednosti krajolika i trajno očuvanje okoliša kao razvojnog vrela od neprocjenjive vrijednosti, a sve uz puno sudjelovanje javnosti. U suvremenom gospodarskom razvitku prostor (zemljište) pomalo gubi svoje tradicijsko značenje najvažnijeg gospodarskog izvora, jer se težište pomiče prema znanju, poduzetništvu, informatičkim i prometnim sustavima. U tržišnom gospodarstvu prostor ima svoju uporabnu vrijednost, dok se vrijednost okoliša (pojam okoliša je širi od prostora) još uvijek teško vrednuje. I prostor i okoliš su ograničeni i zato je neophodno sveobuhvatno i sustavno planiranje i gospodarenje prostorom i okolišem. Pod sustavom upravljanja podrazumijevamo:

- društveni i gospodarski razvitak;
- svrsishodno korištenje prirodnih izvora i kulturnog naslijeđa,
- zaštitu okoliša i
- provedbu i kontrolu sustava upravljanja prostorom i okolišem.⁸

Štovanje kulturnog i prirodnog naslijeđa.

Bogatstvo kulturno-povijesnog, prirodnog i krajobraznoga naslijeđa te svjetska nastojanja i spoznaje u zaštiti kulturne i prirodne baštine zahtijevaju da s osobitom pozornošću pristupimo vrednovanju i ponovljenom vrednovanju svega što je važno za prepoznatljivost i očuvanje izvornih ili naslijeđenih vrijednosti hrvatskog krajolika. Očuvanje i skrb za kulturnu i prirodnu baštinu, kao i ispravno korištenje spomeničkih vrijednosti građevina i sklopova, važno je ne samo iz razloga očuvanja hrvatskog kulturnog identiteta, nego i s gledišta sveukupnog napretka, poglavito gospodarskog i turističkog.

Svrhovitost i razboritost u planiranju.

Kraj drugog tisućljeća u ozračju svjetskih promišljanja, te trenutne gospodarske mogućnosti Hrvatske nisu skloni pretjeranim i neostvarivim graditeljskim i prostorno-planerskim zamislima. Živimo u doba kada se nameće potreba za svrsishodnim raspolaganjem i trošenjem prostora u skladu s mogućnostima prostora i okoliša, kao i u skladu s gospodarskim mogućnostima.

Sukladno navedenom načelu ovaj Plan, koliko je to njemu moguće, na razini Grada teži omogućavanju optimalnog, ujednačenog prostornog razvoja svih struktura Grada:

- fizičkih;

⁶ **BLAŽEVIĆ-PERUŠIĆ, JOSIPA:** "EUROPSKI TRENDOVI I ZAŠTITA HRVATSKOG PROSTORA", u: Hrvatski prostor - temeljno nacionalno dobro, Zbornik radova okruglog stola, Zagreb, UIH, str. 19-22.

⁷ **ČRNJAR, MLADEN:** "INTEGRALNO PLANIRANJE I UPRAVLJANJE OKOLIŠEM I PROSTOROM", u: : Hrvatski prostor - temeljno nacionalno dobro, Zbornik radova okruglog stola, Zagreb, UIH, str. 42.

⁸ *Ibidem*, str. 41-48.

- gospodarskih,
- demografskih i
- društvenih
- uz čuvanje biološke i povijesno-kulturne sastavnice prostora Općine u skladu s već navedenim tezama.

Preduvjet svekolikog rasta jest kvalitetnije prometno povezivanje i infrastrukturno opremanje, kako Grada tako i cijelog otoka, pa i Županije, što je već županijski problem, ali još više državni.

Principi racionalnog korištenja prostora utvrđeni su Zakonom o prostornom uređenju. Može se smatrati da su to društvena opredjeljenja u odnosu na prostor, shvaćanje njegove vrijednosti, njegove neobnovljivosti, te svijesti o štetnosti neracionalne i neorganizirane potrošnje prostora. Stoga izdvajamo opće ciljeve, koje je važno poštovati i prilikom izrade nove prostorno - planske dokumentacije:

- valorizacija zatečenog stanja s unapređenjem već postojećih vrijednosti (pejzaža, kulturne baštine, poljoprivrednih i vodenih površina, itd.),
- racionalno trošenje prostora novom izgradnjom,
- zaštita poljoprivrednih i šumskih površina od neplanske izgradnje,
- donošenjem novih dokumenata prostornog uređenja riješiti problem objekata "divlje izgradnje" u skladu s proklamiranim stavovima i pravilima struke
- ujednačavanje prostornih uvjeta života stanovnika,
- razvoj naselja i radnih mjesta, te središnjih funkcija oko postojećih i potencijalnih jezgara razvoja,
- zaštita i unapređenje identiteta naselja, te fizionomije ostalih manjih naselja,
- osiguranje optimalne prometne povezanosti i prometne organizacije naselja,
- planiranje i osiguranje površina za budući prostorni razvoj uz njihovo osiguranje od neplanskog korištenja,
- smanjenje nepovoljnih utjecaja čovjeka na njegovu okolinu.

U postizanju navedenih općih ciljeva interes je:

- da se elementi županijske, državne i šire integracije (prometne) iskoriste kao poticaj za unutarnju konsolidaciju gospodarstva, za razvoj turizma, infrastrukture, za povećanje interesa vanjskih gospodarskih čimbenika kao ulagača, za zaštitu prirodne i kulturne graditeljske baštine, razvoj specifičnih prostornih struktura i djelatnosti i razvoj ruralnog prostora,
- da se funkcionalna i ukupna ekološka cjelovitost i različitost područja očuva, a razvoj planira po načelu predodređenosti prostora za određene djelatnosti primjerene temeljnim značajkama prostora,
- da se pod teretom težnje za ubrzanim razvojem ne izgube temeljne osobitosti prostornih struktura.

Na planu građevnih područja urisane su zone i granice zaštite kulturnog i prirodnog nasljeđa s ciljem da izdavanje uvjeta uređenja prostora bude djelotvornije i u provedbi jednostavnije. Prilikom izdavanja dozvola za zgrade i građevine u ovim zonama potrebno je ishoditi suglasnost nadležnih državnih institucija za zaštitu kulturne i prirodne baštine.

Građevna područja urisana su na katastarskim kartama u mjerilu 1:5000 sukladno sekcijama osnovne državne karte u mjerilu 1:5000. Na planu su označena građevna područja namijenjena izgradnji, kao i predjeli (zone) različitog režima zaštite i korištenja kulturnog i prirodnog nasljeđa gdje je moguća gradnja pod određenim uvjetima ili nije uopće moguća.

2.3.2. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

Zamisao prostornog uređenja temelji se na: teoretskim polazištima za planiranje, na štovanju prirodnih, krajobraznih, kulturno-povijesnih i drugih naslijeđenih vrijednosti te na nastavljanju vrijedne i korisne tradicije gospodarstva i svekolikog čovjekova djelovanja u ovome kraju. Ovim planom nisu predviđene i nisu dozvoljene one djelatnosti čovjeka, koje bi mogle ugroziti, oštetiti ili obezvrijediti kulturni krajolik po kojemu je Korčula prepoznatljiva. Nisu dozvoljene niti one djelatnosti i ponašanje pojedinaca ili zajednica koje ne skrbe za zaštitu okoliša i ne jamče siguran i zdrav život budućim naraštajima.

Poljodjelsko zemljište, šume, makija, garizi i kamenjari zauzimaju velike površine i one se moraju čuvati u najvećoj mogućoj mjeri.

Planom su predviđene površine za izgradnju. Njim se štiti postojeće kulturno i prirodno nasljeđe. Iako nedovoljno šticeveno u svakodnevnom životu, neprocjenjivo je bogatstvo za razvitak kulturnog identiteta ovoga kraja. Zbog toga je svim naslijeđenim vrijednostima posvećena osobita pozornost, skrb i zaštita, kako bi se stvorili zdravi i vrsni preduvjeti za jači gospodarski razvitak.

Planom je predviđena, a stvoreni su i uvjeti, potrebna tehnička infrastruktura. Tamo gdje je to bilo potrebno urisani su pojasevi magistralne infrastrukture (osobito se to odnosi na sustav elektroopskrbe, vodoopskrbe i kanalizacije). Za gospodarski i demografski razvitak od osobitog je značenja popravak i osuvremenjivanje postojećih i izgradnja novih prometnica te asfaltiranje postojećih putova važnih za svakodnevni život i gospodarski razvitak.

Prilikom planiranja proširenja naselja treba posvetiti osobitu pažnju očuvanju slike naselja i pripadajućih zaselaka, odnosno njihovom svojstvenom izgledu grupiranosti. Uglavnom postoji težnja izgradnje duž prometnica i duž morske obale, a što izobličuje tradicijske oblike gradnje i organizacije naselja, prekida naše veza s oblikovnim izražajem prošlosti.

U cilju provođenja ovoga Plana i zaštite prostora, potrebno je donijeti i prostorne planove užih područja u skladu s općim društvenim i gospodarskim razvojem, drugim riječima, kroz smišljenu etapnu realizaciju ovoga Plana. Neophodno je stalno provjeravanje odrednica Plana, kako u globalnoj zamisli, tako i u pojedinim elementima, kao i njegovo usklađivanje s promjenama koje će uslijediti u cilju zaštite i optimalnog korištenja prostora. Potrebno je osigurati neprestano praćenje realizacije prostorno planske dokumentacije.

U narednom razdoblju neophodna je izrada prostornih planova užih područja za pojedine prostore Grada (grafički list br. 3a2: "Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora- pregled planova nižeg reda" i list br. 4: "Građevna područja naselja i područja posebnih uvjeta za korištenje" - sekcije - mj. 1:5000).

Planom su utvrđeni načini (režimi) uređenja i izgradnje prostora:

- prostornim planovima užih područja;
- ovim Planom na područjima za koja se ne predviđaju prostorni planovi užih područja.

U cilju provođenja ovoga Plana i zaštite prostora neophodna je izrada, kroz smišljenu etapnu realizaciju ovoga Plana, detaljnijih planova užih prostornih cjelina Grada.

3. Plan prostornog uređenja

3.1. Prikaz prostornog razvoja na području grada u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu županije

3.1.1. Obuhvat plana i plansko razdoblje

Ovaj plan izrađuje se za područje Grada Korčule i primjenjivat će se na njegovom teritoriju. Danom stupanja na snagu ovoga Plana na teritoriju Grada prestaje važiti PPO Korčula – revizija (Službeni glasnik općine Korčula 6/88, 3/91.)

Ukupno plansko razdoblje Plana iznosi dvadeset godina, dakle do godine 2021. Planom je predviđeno i nekoliko planskih razdoblja - novelacija Plana u sklopu kojih je moguće, ali i potrebno provesti određene izmjene i dopune Plana kako bi se ispravili ovim Planom postavljeni ciljevi u skladu s novim saznanjima i potrebama za odgovarajućim novim prostorno-planskim rješenjima. Svakih tri do pet godina, što je duljina planskih razdoblja - novelacija, u sklopu ukupnoga planskog razdoblja bit će moguće izvršiti izmjene i dopune Plana. Planira se da će se u ukupnom planskom razdoblju provesti 4-6 novelacija.

3.1.2. Razvoj i urbanizacija

U kontekstu prostorne i gospodarske strukture Županije razvoj i urbanizacija područja Grada temelji se na:

- budućoj boljoj prometnoj povezanosti;
- gospodarskim planovima;
- nastavku demografskog rasta;
- raznim vidovima zaštite prostora u najširem smislu.

S rečenim u svezi, vjerojatno je za očekivati, da će se nastaviti proces sekundarne urbanizacije. Proces primarne urbanizacije će se ograničiti u okvirima građevinskih područja, koja su u odnosu na Prostorni plan općine Korčula – revizija, smanjena.

Za očekivati je da će Grad zadržati svoju poziciju u hijerarhiji Općina/Gradova Županije (Grafikon 1.). Boljom prometnom prostornom integracijom Županije funkcionalno značenje će mu i porasti. Obzirom na veličinu Grada, gradsko sudjelovanje u općem gospodarskom kretanju Županije bit će primjetno. Očitovat će se razmjerno najviše, kroz participaciju u turističkom i ugostiteljskom gospodarstvu, prometu i vezama te osobito u upravnim funkcijama.

U prostoru koji se u okviru Grada brzim ritmom urbanizira, a naselja poprimaju gradska obilježja ovim Planom nastoji se ujednačiti razvoj prostora i proces urbanizacije naselja, ako pod urbanizacijom smatramo pozitivne elemente procesa primarne i sekundarne urbanizacije, a uz svu pažnju zaštite prirodnog i kulturnog nasljeđa. Često spontani procesi širenja i građenja ovim su se planom nastojali usmjeriti prema planskom širenju i planskom zauzimanju prostora, tražeći optimum između potreba za prostorom (osobito za stambenu izgradnju) i mogućnosti prostora da apsorbira želje.

Prostornim rješenjima ostvaruju se, dakle, pretpostavke za razvoj područja Grada. Plan elemente suprotnih razvojnih procesa u prostoru nastoji preokrenuti u smjeru usklađenog rasta cjeline prostora.

U tome smislu prostorne pretpostavke razvoja Grada, koje se donose ovim Planom kao rješenje, odnose se na:

1. smanjivanje građevinskih područja naselja u odnosu na važeći plan;

2. tolerantniji odnos prema građevinskim područjima u unutrašnjosti, a restriktivniji odnos prema građevnim područjima na obali;
3. sprečavanje dužobalne linearne izgradnje u jednom redu;
4. određivanje više lokacija za gospodarske zone;
5. određivanje više lokacija za turističku izgradnju;
6. planiranje izgradnje dvije obilaznice županijske ceste Ž-6224 na potezu
 - a. od D-118 /kod korčulanskog groblja Sv. Luka/ do lokaliteta „Tri žala“ kojom bi se zaobišla Žrnovska Banja i
 - b. od uvale Oskorušica do spoja županijske ceste Pupnat-Kneža kojom bi se zaobišla Kneža;
7. planiranje cestovne veze Pupnata i Kneže;
8. planiranje uređenja lokalnih cesta zbog bolje integracije prostora;
9. predviđanje bolje opremljenosti naselja u skladu s razinom središnje važnosti planirane Strategijom i Programom razvoja R. Hrvatske;
10. predviđanje izrade detaljnijih planova za odabrane zone, osobito u obalnom području;
11. uspostavu sustava zaštite prostora, njegove prirodne i kulturne baštine, a osobito krajobrazu priobalja i pozadine priobalja i u tim zonama restriktivan odnos prema širenju građevinskih područja;
12. planiranje bolje infrastrukturne opremljenosti (planiranje izgradnje odvodnog sustava u području naselja Korčule, poboljšanje elektroopskrbe i vodoopskrbe u najvećem dijelu Grada) i sl;

3.1.3. Sustav naselja i razmještaj funkcija po naseljima

Grad Korčulu tvori pet statističkih naselja. U prvu grupu pripada

- naselje Korčula,

koje je Strategija prostornog uređenja RH planski svrstala u „manje razvojno središte slabije razvijenosti“. Bolja prometna integracija prostora koja se planira ovim Planom naselje Korčulu će sigurno svrstati u „manje razvojno središte jače razvijenosti“. U sustavu naselja Grada Korčule naselje Korčula se daleko odvojilo od preostala četiri naselja Grada. (Grafikon 3.)

Drugu grupu tvore preostala četiri naselja.

- Naselje Žrnovo. Njegova visoka pozicija odraz je stopljenosti naselja Žrnovo s naseljem Korčula. Odražava u stanovitoj mjeri poprimanje vrijednosti koje su svojstvene naselju Korčula.
- Naselje Račišće.
- Naselja Čara i Pupnat.

Ova naselja tvore jedinstvenu grupu naselja nepotpunog centraliteta, budući im nedostaju najniže - upravne funkcije. To je i razumljivo, jer su u neposrednom i jakom utjecajnom području naselja Korčule, koje nadilazi i gradske okvire. Planira se, naravno, da naselja i nadalje zadrže svoj rang uz, koliko je to

moгуće, poboljšanje uslužnih i servisnih funkcija sukladno poželjnom boljem standardu života stanovnika i višoj razini turističkih usluga produžene sezone.

Postojeći raspored središnjih funkcija prikazan je u Tablici 23. Planirane funkcije označene su crvenom bojom:

- Prosvjetne funkcije koncentrirane su u centralnim osnovnim školama u Korčuli i Žrnovu. Područne osnovne škole su u Čari, Pupnatu i Račišću. U Korčuli su i specijalne škole. Ne planiraju se promjene.
- Zdravstvene funkcije također su koncentrirane u Korčuli u domu zdravlja. Čara, Pupnat i Račišće imaju, a u Žrnovo nema ambulante opće medicine. Čara ima ljekarnu, što je i razumljivo poradi udaljenosti od Korčule. Poželjno bi bilo da i Žrnovo dobije ambulantu opće medicine.
- Socijalna ustanova u vidu jaslica i vrtića smještena je samo u Korčuli. U ostalim naseljima postoji samo vrtić. Planira se otvaranje zasebnog vrtića i u Korčuli.
- Upravne funkcije koncentrirane su u Korčuli i planiraju se zadržati na postojećoj razini Gradskog centra.
- Poštanske urede i telefonske veze imaju sva naselja i ne planiraju se promjene već samo eventualna proširenja i bolja pokrivenost GSM mreže.
- Trgovačke funkcije jedva da više možemo smatrati središnjom funkcijom. Sva su naselja opskrbljena osnovnim prodavaonicama. Predviđa se poboljšavanje opremljenosti.
- Sportske funkcije planiraju se u okviru površina sportsko-rekreacijske namjene unutar građevinskih područja naselja te unutar školskih ustanova, odnosno njihovih sportskih dvorana.

Kod odabira pojedinih središnjih i uslužnih funkcija treba voditi računa o temeljnoj gospodarskoj i turističkoj usmjerenosti svakog naselja ili dijela naselja i produljenju turističke sezone.

3.2. Utvrđivanje građevinskih područja, osnovna namjena i korištenje površina i obalni pojas

3.2.1. Utvrđivanje građevinskih područja

Razmjerno je velik broj čimbenika koji ograničavaju širenje naselja, odnosno izgradnju stambenih, ali i drugih građevina. Sva ograničenja, koja je bilo moguće spoznati tijekom izrade ovoga Plana uzeta su u obzir prilikom planiranja širenja naselja. Zbog nepostojanja i nemogućnosti izrade stručnih studija tijekom izrade Plana, mnogi od ovih činitelja su uzimani u obzir na temelju obilaska terena i podataka koje je bilo moguće tom prilikom prikupiti. Ako se prilikom provedbe Plana utvrde naknadna uočljiva ograničenja, ne samo u Planu navedena nego nova, potrebno ih je zabilježiti i onemogućiti možebitnu nekorektnu izgradnju.

Polazišta

Prilikom utvrđivanja građevinskih područja smatrali su se relevantnim dokumentima:

1. Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske (Sabor, 1997.). Ona je temeljni dokument prostornog razvoja Republike Hrvatske. Daje i osnovne smjernice za planiranje koje definiraju cjelokupan društveni stav čuvanja i zaštite prostora.
2. Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99) - operacionalizira stavove Strategije, a u tome smislu normira veličinu građevinskog područja naselja sa 300 m² po jednom stanovniku. Za veće vrijednosti traži objašnjenje.

3. Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije - detaljnije razrađuje načela postavljena Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske; daje detaljne kriterije dimenzioniranja građevinskih područja naselja te planira izdvojena građevinska područja za izdvojene namjene (izvan) naselja.

Ciljevi

Slijedeći parametre iz navedenih viših dokumenata prostornog uređenja pri izradi Plana težilo se optimalnom rješenju građevinskih područja naselja koje će Gradu, a osobito naseljima Žrnovo, Pupnat, Čara i Račišće osigurati razmjerno skladan prostorni i društveni razvoj, a sve u okviru

- društveno opravdanih potreba,
- zadanih kriterija i
- ciljeva zaštite prostora.

Kriteriji

Granice građevinskih područja u potpunosti su proizišle iz postojeće namjene prostora. Pri izradi granica građevinskih područja poštovani su, do izvjesne razine, postavljeni kriteriji:

A/ opći

- postojeće granice građevinskih područja zacrtane Prostornim planom općine Korčula - revizija,
- nove pojave i procesi u prostoru Grada, koji su se u međuvremenu zbili,
- važeći viši planski dokumenti.

B/ predviđeno kretanje stanovništva

Kao dodatni čimbenik pri planiranju građevinskih područja naselja uzet je i pretpostavljeni porast broja stanovnika Grada u okviru planskog razdoblja za koji se donosi Plan (do 2021. godine). Predviđa se da će 2021. godine Grad imati 7650 stanovnika. (Vidi podtočku 1.1.4.3.4.: Predviđanje kretanja stanovništva)

C/ planirani turistički kapaciteti

Kao dodatni čimbenik pri planiranju građevinskih područja naselja uzet je i planirani broj turističkih kapaciteta u privatnom smještaju.

D/ posebni

Kako se postavljeni standardi ne bi bitno prekoračili:

- prilikom izrade Prijedloga Plana, građevinska područja naselja planirana su samo oko postojećih izgrađenih jezgri naselja i to kao kompaktne zaokružene cjeline.

Sukladno citiranim stavovima,

- nisu prihvaćeni zahtjevi koji su tražili uključivanje pojedinih izdvojenih k.č. zemljišta u građevinsko područje naselja, kako poradi činjenice da bi takva rješenja bitno opteretila Grad u pogledu izgradnje komunalne infrastrukture, tako i poradi činjenice da bi takva rješenja bila presedani s nesagledivim posljedicama u kontekstu planiranja građevinskih područja naselja i zaštite prostora,

- Planom su velike površine vrednovane kao zaštićeni krajobraz, pa je to bio dodatan razlog temeljem kojega se nisu mogli prihvatiti zahtjevi za uključivanjem pojedinih izdvojenih k.č. zemljišta u planirana građevinska područja naselja,

Važno je naglasiti da su

- Planom postavljeni kriteriji legalizacije nelegalno izgrađenih građevina. Stvorene su pretpostavke za legalizaciju samo onih građevina koje su se mogle uklopiti u Planom određene površine građevinskih područja naselja.
- Planom su određeni kriteriji rekonstrukcije legalno izgrađenih građevina izvan građevinskih područja naselja.

Pod pojmom legalne građevine smatraju se građevine izgrađene prije 15. veljače 1968. godine, koje su time dobile pravni status, kao i građevine za koje su na temelju Zakona o postupanju s objektima izgrađenim bez odobrenja za građenje ili protivno prostornim planovima do 5. lipnja 1996. godine podnijele zahtjev za legalizaciju, a nisu bili u infrastrukturnom koridoru, na poljoprivrednom zemljištu I ili II kategorije, u NP ili PP.

Opisanim načinom rada površine građevinskih područja zadržane su u okviru planskih opredjeljenja, a građevne površine naselja u okviru su očekivanih veličina građevinskih područja naselja (Tablice 24., 25., 26., 27.).

Metodologija

U užem smislu postupak planiranja građevinskih područja vršio se:

- temeljem građevnih područja u Prostornom planu (bivše) općine Korčula – revizija,
- temeljem obilaska terena,
- konzultacija s predstavnicima Grada i pojedinih mjesta prilikom obilazaka terena svakog naselja,
- temeljem utvrđenih izgrađenih dijelova građevinskih područja,
- temeljem procjene o mogućnosti uklapanja postojećih objekata u građevinska područja planirana ovim Planom,
- temeljem procjene demografskog rasta stanovništva Grada u planskom razdoblju za koji se donosi ovaj Plan.

Uzeta su nadalje u obzir:

1. Tradicijska obilježja naselja.
2. Ograničenja uslijed vrijednosti i posebnosti krajobraza, te prirodnih i kulturno-povijesnih cjelina. U predjelima prepoznatljivih krajolika te vrijednoga prirodnoga i kulturno-povijesnoga naslijeđa izgradnja je onemogućena ili je svedena na mjeru koja je primjerena stupnju zaštite. Na planu građevinskih područja ucrtani su predjeli i granice zaštite kulturnoga i prirodnoga naslijeđa da bi izdavanje akata za građenje bilo djelotvornije i u provedbi jednostavnije. Građevinska područja urisana su na katastarskim kartama umanjenima u mjerilo 1:5000. Valja istaknuti još neka važna ograničenja za izgradnju:
 - sprječavanje kontinuirane nove (!) izgradnje duž obale i prometnica;
 - nastojanje da se izbjegnu velike površine građevinskih područja kakove su bile planirane važećim Prostornim planom bivše općine;

- nastojanje da odnos izgrađeno-neizgrađeno ne prijeđe odnos 60% : 40% u korist neizgrađenog;
- čuvanje šuma i vrijednoga poljodjelskog zemljišta (urisanih temeljem dostupnih karata; moguće je da postoji nesklad između stanja na terenu i stanja na kartama zbog njihove neažurnosti);
- čuvanje predjela zaštite kulturnog i prirodnog nasljeđa (građevine i površine za zaštitu urisane su na listovima u grafičkom dijelu plana);
- zaštitni pojasevi tehničke infrastrukture.

Planom su predviđena mala smanjenja građevinskog područja. Izvršene korekcije imale su cilj da zadovolje potrebe i zahtjeve stanovnika, a da se ipak poštuju sva ograničenja, koja proizlaze iz morfologije terena, zaštite kulturne i prirodne baštine Grada.

Planira se da će površina za izgradnju turističkih sadržaja biti dostatna za potrebe turističkog gospodarstva Grada u budućem dvadesetogodišnjem planskom razdoblju.

Građevinska područja za gospodarske zone određuju se za gradnju, poslovnih, servisnih, skladišnih i komunalnih objekata, građevnih pogona i pogona za preradu mineralnih sirovina i drugih gospodarskih objekata, uvijek na zaklonjenim, ali prometno pristupačnim mjestima. Određena su temeljem stvarnih potreba.

U sklopu građevinskih područja naselja moguća je izgradnja (obnova):

- stambenih zgrada;
- stambeno-poslovnih zgrada (stambene zgrade združene s uslužnim, obrtničkim, trgovačkim i drugim djelatnostima);
- gospodarskih zgrada (obrtničke radionice, mali proizvodni pogoni);
- zgrada javnih namjena ili s javnim sadržajima;
- uslužnih djelatnosti (društvene, trgovačke, turističke samostalne i u kombinaciji sa stanovanjem)
- sadržaja koji spadaju u opremu naselja (parkovi, dječja igrališta itd.),
- komunalne i prometne infrastrukture.

Moguće je graditi ili obnavljati i prilagođivati postojeće gospodarske zgrade za obrtničke radionice i male proizvodne pogone, ako nisu ugroženi uvjeti života i rada ostalih stanovnika naselja i ako to uvjeti zaštite kulturne i prirodne baštine dozvoljavaju. Treba naglasiti, da je opći tip stambenih zgrada namijenjen stanovanju predviđen za obiteljsko stanovanje i obiteljske pansionere, osim u naselju Korčuli, u kojemu se predviđaju i drugi tipovi stanovanja. Gospodarske zgrade u naselju, kao i sve nove ili obnovljene zgrade, moraju se skladno uklopiti u sliku naselja i krajolika.

Uzimajući u obzir rečeno, a i Prostorni plan bivše općine, građevinska područja naselja negdje se povećavaju, negdje se smanjuju, negdje se osnivaju nove (minimalno), ali u cjelini područja namijenjena za izgradnju ipak se smanjuju. Teži se zadržavanju koncentrirane izgradnje, planiranjem građevinskih područja oko postojeće izgradnje, u načelu na manje vrijednom poljoprivrednom zemljištu, čime se slijedi karakter oblika naselja i izgradnje svojstven za ove krajeve.

Građevinska područja utvrđena su i ucrtana na katastarskim kartama u mjerilu 1:5000. Na planu su označena građevinska područja namijenjena izgradnji, kao i predjeli (zone) različitog režima zaštite i korištenja kulturnog i prirodnog nasljeđa Grada gdje je moguća gradnja pod određenim uvjetima, ili nije uopće moguća.

U Tablicama 26., 27. i 28. te Grafikonu 4. dan je temeljni pregled odnosa površina građevinskih područja.

3.2.2. Osnovna namjena i korištenje površina

Grad, osim naselja Korčule što će biti riješeno planiranim GUP-om naselja Korčule, nema raznolik i složenu namjenu prostora. Područje Grada prema namjeni se dijeli na:

a/ građevinska područja

- građevinska područja naselja,
- izdvojena građevinska područja za izdvojene namjene (izvan naselja):
 - poslovnu,
 - proizvodnu,
 - iskorištavanje mineralnih sirovina,
 - ugostiteljsko-turističku,
 - iskorištavanje mineralnih sirovina,
 - groblja.

b/ prostor izvan građevinskih područja

- šumske površine,
- poljodjelske površine,
- ostale šumske i poljodjelske površine,
- infrastrukturne površine i koridori izvan građevinskih područja,
- lučke i sportsko-rekreacijske površine unutar gradskog akvatorija,
- ostale vodene površine.

Građevinska područja

Građevinska područja naselja

U sklopu ovih površina planira se pretežito stambena izgradnja sa svim primjerenim pratećim sadržajima. Građevinska područja naselja obuhvaćaju postojeće izgrađene površine naselja i manja proširenja na tek iznimno nove površine u odnosu na Prostorni plan općine Korčula - revizija. Iako su zauzete neke nove površine, koje nisu prethodno bile u građevinskom području, građevinska područja naselja su ukupno nešto manjeg obima nego su to bile površine predviđene Prostornim planom općine Korčula – revizija. Numerički prikazi ovih odnosa dani su u Tablici 25., 26. i 27. te Grafikonu 4.

Unutar građevinskih područja naselja određene su i površine isključive namjene – infrastrukturne, ugostiteljsko-turističke, sportsko-rekreacijske i poslovne.

Površine gospodarske namjene – poslovne i proizvodne

Unutar obuhvata Plana planirane su površine gospodarske namjene – proizvodne (I) i poslovne (K), unutar sljedećih izdvojenih građevinskih područja za izdvojene namjene (izvan naselja) – „gospodarskih zona“:

- Dominče 1: tip I1 – industrijska namjena (brodogradilište), površine 4,0 ha;
- Čara 1: tip I3 – pretežito prehrambeno-prerađivačka, površine 1,3 ha;
- Čara 2: tip K1, K2, K3, I3 – pretežito uslužna, trgovačka i komunalno-servisna, te prehrambeno-prerađivačka, površine 3,5 ha;
- Dominče 2,3: tip K1, K3 – pretežito uslužna i komunalno-servisna, površine 2,0 ha;
- Lokva: tip K1, K2 – pretežito uslužna i trgovačka, površine 2,0 ha;
- Česvinica: tip K1, K2, K3, I2 – pretežito uslužna, trgovačka, komunalno-servisna i zanatska, s pretovarnom stanicom i reciklažnim dvorištem, površine 4,6 ha;
- Pupnat: tip K1, K2, K3 – pretežito uslužna, trgovačka i komunalno-servisna površine 2,0 ha;

U izdvojenim građevinskim područjima gospodarske namjene (I) i (K) (izvan naselja) smještaju se obvezno gospodarske djelatnosti (proizvodne i poslovne):

- za čije se zgrade, odnosno postrojenja, provodi procjena utjecaja na okoliš,
- za čije zgrade, odnosno postrojenja, procjena utjecaja na okoliš nije obvezna, ali ostvaruju više od 10% kapaciteta, odnosno aktivnosti, za koju je procjena utjecaja na okoliš obvezna,
- sve ostale gospodarske djelatnosti koje su neprimjerene unutar površina naselja, odnosno nespojive s u njima prevladavajućom stambenom namjenom.

U izdvojenim građevinskim područjima gospodarske namjene – proizvodne (I) omogućuje se i razgraničavanje površina, odnosno građenje zgrada poslovne namjene (K). U izdvojenim građevinskim područjima poslovne namjene (K) omogućuje se i razgraničavanje površina, odnosno građenje zgrada za gospodarsku namjenu – proizvodnu (I3) – prehrambena industrija.

Unutar građevinskog područja naselja Korčula planirana je površina isključive poslovne – pretežito uslužne namjene (K1) – poslovna lokacija „Uvala Luka“.

Prostornim planovima užih područja moguće je unutar građevinskog područja naselja mješovite namjene razgraničiti dodatne površine za poslovnu namjenu, pri čemu ih je potrebno planirati uz odgovarajuću prometnicu.

Površine za iskorištavanje mineralnih sirovina

Planira se izdvojeno građevinsko područje (izvan naselja) Klokolina gospodarske namjene (E3) – eksploatacija mineralnih sirovina – kamen, površine 4,0 ha, u svrhu nastavljanja tradicijske djelatnosti eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena.

Površine ugostiteljsko-turističke namjene

Unutar obuhvata Plana površine ugostiteljsko-turističke namjene planirane su:

- unutar izdvojenih građevinskih površina (izvan naselja) ugostiteljsko-turističke namjene – „turističkih zona“ (TZ):
 - Devet Hliba: tip T2 – turističko naselje, površine 7,6 ha i kapaciteta 450 kreveta;
 - Kneže: tip T2 – turističko naselje, površine 7,7 ha i kapaciteta 750 kreveta;

- Koromačna: tip T2 – turističko naselje, površine 6,1 ha i kapaciteta 600 kreveta;
- Dominče: tip T1 – hoteli i T2 – turističko naselje, površine 2,8 ha i kapaciteta 200 kreveta, s lukom nautičkog turizma „Dominče“ kapaciteta do 200 vezova.
- unutar građevinskog područja naselja, kao razgraničene površine isključive ugostiteljsko-turističke namjene – „turističke lokacije“ (TL):
 - Liburna, unutar naselja Korčula (s hotelima Liburna, Park i Marko Polo): tip T1 – hoteli, površine 3,3 ha i kapaciteta 720 kreveta;
 - Bon Repos, unutar naselja Korčula: tip T1 – hoteli, površine 9,6 ha i kapaciteta 1760 kreveta;
 - Žrnovska Banja, unutar naselja Žrnovo: tip T2 – turističko naselje, površine 2,1 ha i kapaciteta 300 kreveta;
 - Uvala Žitna, unutar naselja Čara, izdvojeni dio Zavalatica: tip T2 – turističko naselje, površine 11,1 ha i kapaciteta 1621 krevet.
- kao luke nautičkog turizma (LN):
 - luka nautičkog turizma „ACI marina Korčula“, unutar naselja Korčula, kapaciteta do 400 vezova;
 - luka nautičkog turizma „Badija“, unutar naselja Korčula, izdvojeni dio Badija, kapaciteta do 100 vezova;
 - luka nautičkog turizma „Račišće“, unutar naselja Račišće, kapaciteta do 100 vezova;
 - luka nautičkog turizma „Dominče“, unutar TZ Dominče, kapaciteta do 200 vezova.

Površine sportsko-rekreacijske namjene

Planom su razgraničene sljedeće površine isključive sportsko-rekreacijske namjene unutar građevinskih područja naselja („sportske lokacije“):

- Zavalatica, u naselju Čara – izdvojeni dio Zavalatica, tip R4 – sportska igrališta;
- Babina, u naselju Čara – izdvojeni dio Babina, tip R4 – sportska igrališta;
- Pupnat, u naselju Pupnat, tip R4 – sportska igrališta;
- Žrnovo, u naselju Žrnovo, tip R4 – sportska igrališta;
- SRC Korčula, u naselju Korčula, tip R3 – sportski centar;
- KPK, u naselju Korčula, tip R3 – sportski centar;

Na površinama sportsko-rekreacijske namjene tip R4 – sportska igrališta smještaju se sportska igrališta otvorenog tipa, a omogućuje se i građenje zgrada za prateće sadržaje (klupske prostorije, svlačionice i sl.). Na površini sportsko-rekreacijske namjene tip R3 – sportski centar smještaju se sportske dvorane, zatvoreni bazeni i slične zgrade za zatvorena sportska igrališta, pomoćne zgrade i otvorena sportska igrališta.

Preostali sportski i rekreacijski sadržaji detaljnije se unutar građevinskih područja naselja i izdvojenih građevinskih područja planiraju i razgraničavaju predviđenim prostornim planovima užih područja, odnosno ostvaruju se neposrednom provedbom Plana tamo gdje detaljniji planovi nisu predviđeni.

Unutar obuhvata Plana određene su pozicije uređenih plaža. Na uređenim plažama omogućuje se, unutar građevinskog područja, građenje jedne prizemne prateće zgrade te infrastrukturno opremanje i parterno uređenje sukladno uvjetima Plana. Prostornim planovima užih područja moguće je razgraničiti unutar građevinskih područja daljnje površine za uređene plaže.

Na području Grada planirane su i sljedeće prirodne plaže:

- Ripna
- Smokova
- Bačva
- Orlanduša
- Pavja luka
- Gubavac
- Vrnik
- Sutvara
- Planjak
- Kamenjak
- Majsan
- Stupa
- Knež mali
- Vaja
- Samograd
- Pupnatska luka

Groblja

Na području Grada Korčule nalaze se sljedeća groblja:

- Sv. Luke u Korčuli,
- Sv. Vida u Žrnovu, (planira se proširenje u iznosu do 20%),
- Sv. Jurja u Pupnatu,
- Sv. Vlaha u Račišću,
- Plišivac u Knežama, (planira se proširenje u iznosu do 100%),

- Čara u Čari.

Prostor izvan građevinskih područja

Šumske površine

Šumske površine, gospodarske, zaštitne i ostale obuhvaćaju najveći dio površine Grada i većinom su u privatnom vlasništvu. Slabo su korištene. Ove površine ostaju i nadalje u svojoj namjeni. One su važan sastavni dio krajobraza, kao izraz lokalnog identiteta i njegove slike. Važno ih je osobito čuvati u zonama gdje su uočljive, svojstvene i stoga izuzetno vrijedne. Gospodarske i zaštitne šume pokrivaju razmjerno velike površine, zauzimaju 2273,92 hektara. Šume posebne namjene ne zauzimaju velike površine (samo park-šuma „Hober“ ukupne površine 29,06 hektara).

Planom su na kartografskom prikazu 1: „Korištenje i namjena površina“ u mjerilu 1:25.000 utvrđene i uctane površine i kategorije šuma, kako slijedi:

- gospodarske i zaštitne šume (Š1, Š2);
- šume posebne namjene (Š3).

Gospodarske i zaštitne šume razgraničene Planom obuhvaćaju najveći dio šumskog resursa, a temeljna im je namjena zaštita i sanacija ugroženih područja (opožarenih površina i površina izloženih eroziji), poboljšanje mikroklimatskih osobina prostora, zaštita naselja, gospodarskih i drugih građevina.

Šume posebne namjene razgraničene Planom obuhvaćaju šume unutar zaštićenih dijelova prirode (postojećih i planiranih), čija je temeljna namjena održanje ekoloških vrijednosti prostora ili specifičnih (zaštićenih) biotopa, rekreativna namjena i oplemenjivanje krajobraza.

Zaštita, uređenje i korištenje šuma odvija se temeljem šumsko-gospodarskih osnova i u skladu sa zakonima, propisima i standardima, a na načelu održivog gospodarenja.

Unutar šuma i šumskog zemljišta mogući su samo oni zahvati u prostoru koji su u funkciji korištenja i održavanja šuma i šumskog zemljišta (šumska infrastruktura), te izuzetno infrastrukturni zahvati i zahvati prema poglavlju 2.3.: „Izgrađene strukture izvan naselja“, sukladni Zakonu o šumama te uz posebne uvjete nadležnih tijela. Pritom je potrebno maksimalno štititi obraslo šumsko zemljište, te zahvate smjestiti na neobraslo šumsko zemljište i zemljištu obraslo početnim ili degradacijskim razvojnim stadijima šumskih zemljišta (garizi, šibljac).

Mjere zaštite šumskog zemljišta na razini Plana obuhvaćaju ograničenja zahvata na istom određena poglavljem 2.3.: „Izgrađene strukture izvan naselja“ i stavljanje dijelova istog pod zaštitu, sukladno člancima 87. i 88. Plana.

Postojeće šume ne mogu se prenamijeniti za druge namjene. Potrebno je gospodariti šumama na način da se očuvaju autohtone šumske zajednice, a u skladu s važećim zakonima i propisima. U cilju unapređenja šuma i šumskog zemljišta potrebno je:

- izraditi šumsko-gospodarske osnove za privatne šume,
- makiju i šume panjače, koje prevladavaju u privatnim šumama, uzgojem prevesti u viši uzgojni oblik.

Za provođenje ovog plana bitne su sljedeće mjere:

- pošumljivanje šikara, makije i krša osobito radi ekološke zaštite i unapređenja ambijenta;

- izgradnja šumskih putova, vatrobranih prosjeka te uređivanje i čišćenje šumskog zemljišta radi sprječavanja šumskih požara, a na temelju šumsko-gospodarskih osnova;
- pošumljivanje zapuštenih zemljišta, koja nije opravdano obrađivati;
- vraćanje u prvobitno stanje opožarenih šumskih površina.

Poljodjelske površine

Poljodjelske površine vrlo su značajne za Grad i šire okruženje. Uglavnom su to vinogradarske površine i maslinici, vrijedni osim u gospodarskom i u krajobraznom smislu, kao značajni element identiteta prostora. Najznačajniji dio poljodjelskih površina Grada objedinjen je u većim kraškim poljima smještenim uz naselja po kojima su i dobila svoje nazive. To su Čarsko, Pupnatsko i Žrnovsko polje:

	Polje	Površina [ha]
1	Čarsko polje	74,25
2	Pupnatsko polje	7,47
3	Žrnovsko polje	48,20

Planom su na kartografskom prikazu 1: „Korištenje i namjena površina“ u mjerilu 1:25.000 utvrđene i ucrtane površine i kategorije poljoprivrednog zemljišta, kako slijedi:

- osobito vrijedno obradivo tlo (P1);
- vrijedno obradivo tlo (P2);
- ostala obradiva tla (P3).

Osobito vrijedno obradivo tlo utvrđeno ovim planom ne može promijeniti namjenu. Vrijedno obradivo tlo utvrđeno ovim planom može promijeniti namjenu samo u slučajevima utvrđenim Zakonom o poljoprivrednom zemljištu.

U svrhu korištenja poljoprivrednog zemljišta, na istom se planiraju zahvati sukladno poglavlju 2.3.: „Izgrađene strukture izvan naselja“, a u funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti.

Mjere zaštite poljoprivrednog zemljišta na razini Plana obuhvaćaju ograničenja zahvata sukladno prethodnom stavku, te stavljanje dijelova istog pod plansku zaštitu (kategorija osobito vrijedan predjel – kultivirani krajobraz), sukladno člancima 87. i 88. Plana. Neophodno je spomenuti prekrasne terasaste vinograde na strmim južnim pučinskim padinama Grada u dijelu naselja Žrnovo i isto takove orijentirane prema Pelješkom kanalu u dijelu naselja Račišće koji se ovim Planom štite kao iznimno važna znamenja identiteta ovoga kraja i iznimni doprinosi ljepoti krajobraza. Uklopljeni su u planirane površine zaštićenog krajobraza.

Vrijedna obradiva tla utvrđena Planom trebaju se intenzivno obrađivati uz primjenu odgovarajućih agrotehničkih mjera. Za intenzivan uzgoj poljoprivrednih kultura potrebno je osigurati dostatne količine vode na površinama pogodnim za navodnjavanje, a sukladno članku 84a. Plana.

U cilju zaštite poljoprivrednog zemljišta, nadležna državna služba:

- vodi popis površina i vrijednosti ukupnog poljodjelskog zemljišta na području obuhvata Plana, te vodi popis neiskorištenog poljodjelskog zemljišta u privatnom i državnom vlasništvu,
- obavlja poslove u svezi davanja u zakup neiskorištenog poljodjelskog zemljišta u državnom vlasništvu,

- provodi politiku razboritog iskorištavanja poljodjelskog zemljišta u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu.

Infrastrukturne površine i koridori izvan građevinskih područja

Ove površine zauzimaju razmjerno mali dio područja Grada; sastoje se od dijelova sljedećih infrastrukturnih sustava:

- prometnog,
- elektroenergetskog,
- sustava telekomunikacija,
- vodnogospodarskog,
- sustava zbrinjavanja otpada;

Površine su prikazane u Tablicama 26., 27. i 28., te Grafikonu 4.

Lučke i sportsko-rekreacijske površine unutar gradskog akvatorija

Ove površine obuhvaćaju akvatorij morskih luka na području Grada te morske dijelove planiranih morskih kupališta – prirodnih i uređenih plaža.

Nadalje, Gradu pripadaju i velike ostale površine mora, u nastavku na južne pučinske obale, vrijedne osobito za kočarenje, s tim da je zabranjen ribolov pridnenom kočom u priobalnom pojasu od jedne morske milje od obale kopna, otoka, grebena ili hridi.

3.2.3. Obalni pojas

Zakonom o prostornom uređenju i gradnji utvrđeno je zaštićeno obalno područje mora, u svrhu njegove zaštite, svrhovitog, održivog i gospodarski učinkovitog razvoja. Unutar ZOP-u se nalazi cijelo područje Grada kao dio prostorne cjeline otoka Korčule.

Na kartografskim prikazima ovog plana, u mjerilu 1:25.000 prikazane su: obalna crta, crta 1.000 m udaljena od obalne crte prema kopnu i crta 300,0 m udaljena od obalne crte prema moru.

Ucrtavanje je izvršeno na osnovi digitaliziranih geokodiranih podataka Državne geodetske uprave (topografske karte TK25 i Zaštićeno obalno područje mora).

Na kartografskim prikazima serije 4.: „Građevinska područja i područja posebnih uvjeta korištenja“ u mj. 1:5.000 ucrtana je obalna linija kakva se vidi na katastarskom planu, te linije od nje udaljene 70,0 odnosno 100,0 m. Zbog nepreciznosti korištenog katastarskog plana, detaljnijim planiranjem prostornim planovima užih područja, utvrđivanjem pomorskog dobra i preciznim izmjerama odgovarajućih posebnih geodetskih podloga, ove linije mogu promijeniti svoj položaj i zbog toga pojedine površinske odnose, što se neće smatrati izmjenom ovog plana.

3.2.4. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina

U Tablicama 26., 27. i 28., te Grafikonu 4. prikazani su odnosi planiranih površina.

Važno je obratiti pažnju na odnose planiranih građevinskih područja naselja i predviđenog broja stanovnika u ukupnom planskom razdoblju za koje se donosi Plan što je prikazano u Tablici 25.

TABLICA 25.
ODNOS IZMEĐU PLANIRANE POVRŠINE GRAĐEVINSKOG PODRUČJA NASELJA I BROJA STANOVNIKA GRADA KORČULE

Planska godina	Predviđeni broj stanovnika	Planirana površina građevinskog područja (2021.) ha	ha g.p. naselja / stanovnik
2011	7150	477,99	0,0668
2021	7650	477,99	0,0625

Uzimajući u obzir planirani broj ležajeva u obiteljskim pansionima koji se planiraju do 2021. godine, (7000), mijenja se i odnos planirane površine građevinskog područja naselja prema jednom stanovniku-gostu Grada Korčule.

Planska godina	Predviđeni broj stanovnika i gostiju i obiteljskim pansionima	Planirana površina građevinskog područja (2021.) ha	ha g.p. naselja / korisnik
2021	14650	477,99	0,0326

Treba naglasiti da su za proračun korištene konzervativne prognostičke vrijednosti, bez hotelskih i parahotelskih kapaciteta. Korišten je trend porasta broja stanovnika kakav je bio u posljednjem popisnom razdoblju 91/81 i (samo) planirani broj ležajeva u obiteljskim pansionima.

Već vrijednost od 0,0668 ha g.p./stanovnik je prihvatljiva obzirom na otočku situaciju i činjenicu da je element građevinskih područja u stanovitoj mjeri razvojni element za Grad Korčulu.

TABLICA 26.
 ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA
 GRAD KORČULA

	OZNAKA	UKUPNO HA	% OD POVRŠINE ŽUPANIJE	STAN/HA HA/STAN.
GRAĐEVINSKA PODRUČJA (naselja)	UKUPNO GP	477,99	0,27	16 /0,0625
Izgrađeni dio građevinskog područja (sva izgradnja)	ukupno	338,62	0,19	
obalno			0,00	
otočno		338,62	0,19	
kontinentalno-granično			0,00	
ostalo			0,00	
IZGRAĐENE STRUKTURE VAN GRAĐEVINSKOG (naselja)	UKUPNO	47,77	0,03	
	I	6,51	0,003	
	E	4,00	0,002	
	H	0	0,00	
	K	14,46	0,008	
	T	24,67	0,014	
	R	0	0,00	
POLJOPRIVREDNE POVRŠINE	UKUPNO P	2426,97	1,36	
obradive	P1	640,7	0,36	
	P2	308,33	0,17	
	P3	1477,94	0,83	
ŠUMSKE POVRŠINE	UKUPNO	2302,98	1,29	
gospodarske	Š1	2273,92	1,27	
zaštitne	Š2	0	0,00	
posebne namjene	Š3	29,06	0,02	
OSTALE POLJOPRIVREDNE I ŠUMSKE POVRŠINE	UKUPNO PŠ	5263,26	2,95	
VODENE POVRŠINE	UKUPNO V	0	0,00	
vodotoci		0	0,00	
jezera		0	0,00	
akumulacije		0	0,00	
retencije		0	0,00	
ribnjaci		0	0,00	
OSTALE POVRŠINE	UKUPNO	260,06	0,15	
	N	0	0,00	
	IS	257,95	0,14	
	G	2,11	0,00	
GRAD KORČULA	UKUPNO	10817,83	6,06	
ZAŠTIĆENE CJELINE			0	
ZAŠTIĆENA PRIRODNA BAŠTINA	UKUPNO	4935,30	2,77	
nacionalni park	NP	0	0,00	
park prirode	PP	0	0,00	
ostali zaštićeni djelovi prirode		4935,3	2,77	
ZAŠTIĆENA GRADITELJSKA BAŠTINA	UKUPNO	125,5	0,07	
arheološka područja		0	0,00	
povijesne graditeljske cjeline		125,5	0,07	
KORIŠTENJE RESURSA				
MORE I MORSKA OBALA	obalno	ha, km		
	otočno	ha, km		
ENERGIJA	proizvod	MW		
	potrošnja	MWh		
VODA	vodozah.	u 1000 m3	ne iskazuje se	
	potrošnja	u 1000 m3		
MINERALNE SIROVINE		jed. mjere		
GRAD KORČULA	UKUPNO	10817,83	6,06	

TABLICA 27.

GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA – BILANS IZMEĐU PLANIRANOG STANJA I PRETHODNE NOVELACIJE PLANA

GP	IDPPUG KORČULE GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA [m ²]					USKLAĐENJE PPUG KORČULE* GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA [m ²]					POVEĆANJE/ SMANJENJE
	izgrađeni dio GP		neizgrađeni dio GP		GP ukupno	izgrađeni dio GP		neizgrađeni dio GP		GP ukupno	
	ukupno	% GP	ukupno	% GP		ukupno	% GP	ukupno	% GP		
Zavalatica	200831	51,81	186817	48,19	387648	215015	55,36	173381	44,64	388396	-748
Čara	211476	74,69	71645	25,31	283121	211476	74,69	71645	25,31	283121	0
Velika Basoha	32013	85,65	5364	14,35	37377	32013	85,65	5364	14,35	37377	0
Babina	46709	70,50	19544	29,50	66253	46126	69,62	20127	30,38	66253	0
Pupnat	35361	83,33	7072	16,67	42433	35361	100,00	0	0,00	35361	7072
Pupnat	170236	75,02	56671	24,98	226907	174329	90,28	18759	9,72	193088	33819
Pupnat-Kneže	171048	61,02	109277	38,98	280325	170147	59,64	115123	40,36	285270	-4945
Račišće-centar	217005	70,36	91413	29,64	308418	206166	67,02	101432	32,98	307598	820
Račišće-Kneže	138557	59,35	94894	40,65	233451	138924	59,50	94574	40,50	233498	-47
Rasohatica	42834	75,66	13779	24,34	56613	35349	62,44	21264	37,56	56613	0
Žrnovo-Posrana	204340	68,90	92254	31,10	296594	200166	68,83	90644	31,17	290810	5784
Žrnovo-siever	346750	78,87	92889	21,13	439639	346424	89,44	40904	10,56	387328	52311
Žrnovska Bania	388634	67,36	188324	32,64	576958	386727	69,46	170020	30,54	556747	20211
Žrnovo-zapad	9424	100,00	0	0,00	9424	6229	69,68	2710	30,32	8939	485
Korčula	1089268	74,60	370853	25,40	1460121	1027132	72,01	399230	27,99	1426362	33759
Radija	36367	100,00	0	0,00	36367	36367	100,00	0	0,00	36367	0
Vrnik	40456	100,00	0	0,00	40456	40456	100,00	0	0,00	40456	0
Ukupno Grad	3381309	70,71	1393724	29,14	4782105	3308407	71,40	1325177	28,60	4633584	148521

*Bilans je u odnosu na elaborat „Usklađenje PPUG Korčule sa Zakonom o prostornom uređenju i gradnji (odredbama o ZOP-u)“ korigiran s obzirom na u postupku izrade ustanovljene (novo)izgrađene površine, ispravljene ustanovljene greške i precizniju grafičko-numeričku obradu.

TABLICA 27a.

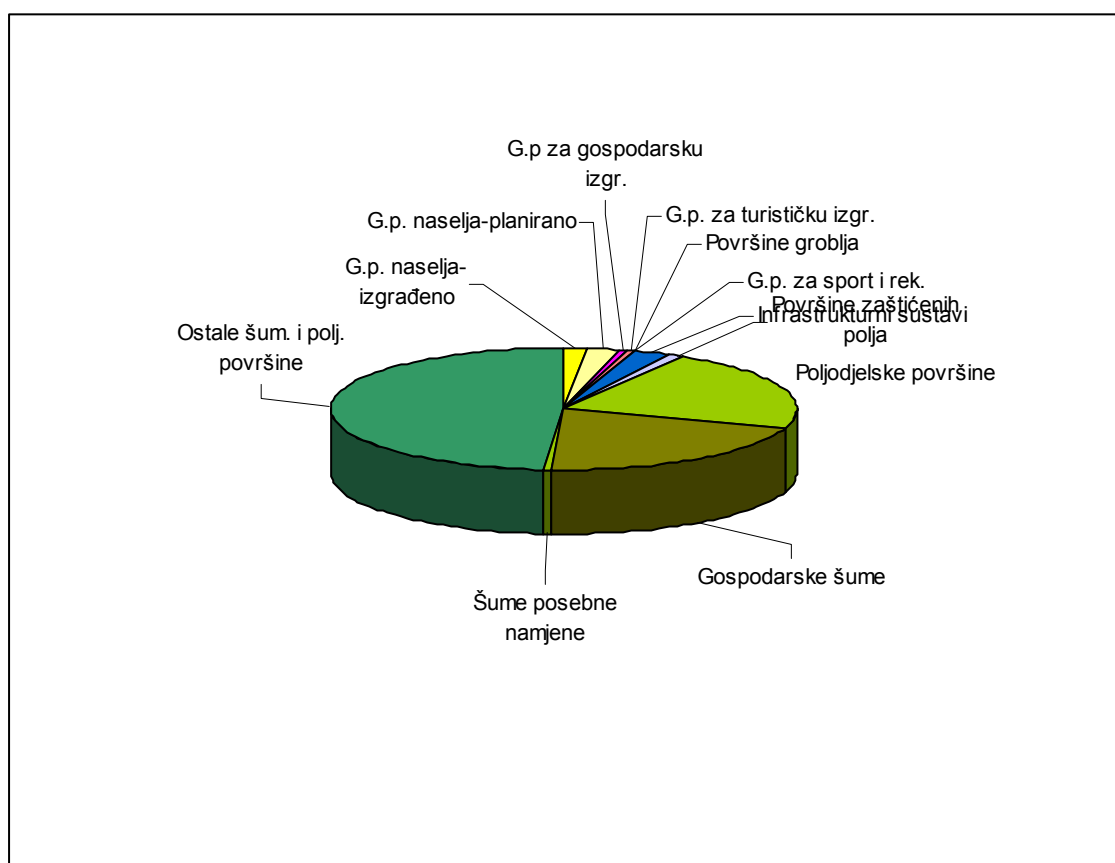
IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA IZVAN NASELJA – BILANS IZMEĐU PLANIRANOG STANJA I PRETHODNE NOVELACIJE PLANA

namjena	lokalitet	naselje	IDPPUG KORČULE IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA ZA IZDVOJENE NAMJENE (IZVAN NASELJA) [m ²]				USKLAĐENJE PPUG KORČULE IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA ZA IZDVOJENE NAMJENE (IZVAN NASELJA) [m ²]				POVEĆANJE/ SMANJENJE		
			tip	o		izgrađenost GP	tip	izgrađeno		izgrađenost GP			
				ukupno	neizgrađeno			ukupno	neizgrađeno				
ugostiteljsko-turistička	IZ Kneže	Račišće	I2	0	77000	0,00	77000	I2	0	81612	0,00	81612	-4612
	I2 Koromacna	Pupnat	I2	0	61000	0,00	61000	I2	0	87138	0,00	87138	-26138
	I2 Devet Hliba	Zrnovo	I2	0	76000	0,00	76000	I2	0	75888	0,00	75888	112
	Dominče	Korčula	I1, I2	0	28000	0,00	28000						28000
ukupno				0	242000	0,00	242000		0	244638	0,00	244638	-2638
poslovna	Cara 2	Cara	I3, K1, K2, K3	0	34915	0,00	34915	I1	0	34915	0,00	34915	0
	Pupnat	Pupnat	K1, K2, K3	0	20775	0,00	20775						20775
	Dominče	Korčula	K1, K3	0	20946	0,00	20946						20946
	Cesvinica	Zrnovo	K1, K2, K3, I2	7294	38770	15,83	46064	I1, I2	4195	17049	19,75	21244	24820
	Lokva	Korčula	K1, K2	0	20000	0,00	20000	K1, K2, K3	0	102658	0,00	102658	-82658
ukupno				7294	135406	5,11	142700		4195	154622	2,64	158817	-16117
proizvodna	Cara 1	Cara	I3	13362	0	100,00	13362	I3	13362	0	100,00	13362	0
	Dominče	Korčula	I1	40000	0	100,00	40000	I1	78422	43710	64,21	122132	-82132
ukupno				53362	0	100,00	53362		91784	43710	67,74	135494	-82132
sportsko-rekreacijska	Korčula	Korčula							13128	44018	22,97	57146	-57146
ukupno				0	0	0,00	0		13128	44018	22,97	57146	-57146
iskorištavanje min. sir.	Klokolina	Zrnovo	E3		40000		40000						40000
ukupno				0	40000	0,00	40000		0	0	0,00	0	40000
groblje	Gospa od groblja	Cara		2505	0	100,00	2505		2505	0	100,00	2505	0
	Sv. Giorgio	Pupnat		559	0	100,00	559		559	0	100,00	559	0
	Kneže	Pupnat		295	293	50,17	588		295		100,00	295	293
	Račišće	Račišće		1968	0	100,00	1968		1968	0	100,00	1968	0
	Sv. Vid	Zrnovo		7924	1503	84,06	9427		7924	1503	84,06	9427	0
	Sv. Luka	Korčula		6213	0	100,00	6213		6213	0	100,00	6213	0
ukupno				19464	1796	91,55	21260		19464	1503	92,83	20967	293
UKUPNO				80120	379202	17,44	459322		128571	488491	20,84	617062	-157740

TABLICA 28.
POSTOTNI PRIKAZ ODNOSA POVRŠINA U PPUG KORČULE

NAMJENA	HA	%
G.p. naselja-izgrađeno	338,62	3,13
G.p. naselja-planirano	139,37	1,29
G.p za gospodarsku namjenu	24,97	0,23
G.p. za turističku namjenu	24,68	0,23
G.p. za sport i rekreaciju	0	0
Površine groblja	2,11	0,02
Infrastrukturni sustavi	257,71	2,38
Površine zaštićenih polja	129,92	1,20
Poljodjelske površine	2308,44	21,34
Gospodarske šume	2236,47	20,67
Šume posebne namjene	66,51	0,61
Ostale šum. i polj. površine	5289,03	48,89
GRAD KORČULA	10817,83	100,00

GRAFIKON 4.
GRAFIČKI PRIKAZ ODNOSA POVRŠINA U PPUG KORČULE

3.3. Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti

Možemo samo ponoviti neke bitnije smjernice važne za prostorno određenje. U cjelini promatran, gospodarski razvoj temeljit će se na intenzivnijem razvitku ugostiteljsko-turističke djelatnosti, prometa i veza, uprave te poljodjelstva, ribarstva i industrijsko-servisnih usluga. Intenzitet rasta i razvoja gospodarstva sigurno će biti u korelaciji s razvojem potrebne infrastrukture i demografskim mogućnostima.

U skladu s već opisanim mogućnostima i ograničenjima prostornog razvoja, iako prirodni potencijal Grada karakterizira razmjerno oskudan potencijal sirovinskih resursa, veliko bogatstvo prirodnih uvjeta zajedno s naslijeđenim materijalnim i kulturnim svojstvenostima objedinjuje se i Planom se postavlja prostorni temelj za daljnji razvoj, posebno određenih vrsta djelatnosti.

Planirani razvoj gospodarskih djelatnosti polazi prvenstveno od utvrđene činjenice da prirodni resursi pružaju velike mogućnosti za razvoj turističkog gospodarstva. Planom je predviđeno ukupno četiri turističke zone i četiri „turističke lokacije“ ukupnog kapaciteta cca. 6200 kreveta što treba konačno utvrditi izradom prostornih planova užih područja koji svoja rješenja trebaju temeljiti na vrijednostima prostora koje treba štiti. U turističkim zonama predviđa se izgradnja smještajnih zgrada sa svim pratećim sadržajima. Objekte i sadržaje treba predvidjeti za cjelogodišnje korištenje, koje treba promatrati u svezi s budućom zračnom lukom na otoku, čija će izgradnja omogućiti dulju turističku sezonu od današnje. Obzirom na turističku ulogu Korčule, osobito u pomorskom turizmu, omogućuje se izgradnja marine visoke kategorije, servisa i suhog zimovanja u blizini smještajnih kapaciteta u zoni i akvatoriju Dominče – Badija. Bilo bi to značajno proširenje turističke ponude novim sadržajima. S ovim u vezi treba promatrati i potrebu uređenja morskih kupališta i dužobalnih šetnica. Postojeće turističke kapacitete koji su smješteni u dvije postojeće turističke zone, treba rekonstruirati, podignuti njihovu razinu usluge i opremiti ih sadržajima za dužu turističku sezonu.

Za industrijski i servisni razvoj Grada planira se sedam gospodarskih zona, proizvodnih i poslovnih.

Povoljne klimatske prilike i svojstvena kvaliteta tla utječu i na mogućnosti razvoja poljodjelstva, osobito vinogradarskih i povrtlarskih kultura te maslinarstva. Moguć je intenzivan uzgoj južnih kultura, uz adekvatnu vodoopskrbu. Planom se predviđaju poljodjelske površine i to: osobito već spomenuta polja te ostale poljodjelske površine.

Čisto more i njegove ostale svojstvenosti daju temelj za razvoj ribarstva, i ostalih s morem do sada u Gradu razmjerno nedovoljno razvijenih gospodarskih djelatnosti. Značajnije količine ribe, međutim, mogu se izlovljavati samo na otvorenom moru.

Imajući u vidu postojeću razvijenost gospodarstva i svojstvenosti prirodnih potencijala za razvoj, može se ustvrditi da su mogućnosti gospodarskog razvoja prilično velike i raznolike, te da upućuju na daljnje razvijanje turizma, poboljšavanjem njegove kvalitete i strukture, industrije i osobito servisa i konačno poljodjelstva, koje bi trebalo razvijati ne samo na kulturi vinove loze.

Bolja povezanost prostora Korčule s ostalim prostorima županije i Države pogodovat će razvoju prometa i veza u Korčuli te razvoju upravnih funkcija koje će još više učvrstiti njenu poziciju u sustavu naselja.

Izgradnja novih ili prilagodba postojećih zgrada za potrebe društvenih djelatnosti i sadržaja moguća je u sklopu građevinskog područja naselja.

3.4. Uvjeti korištenja uređenja i zaštite prostora

Uređivanje prostora unutar obuhvata Plana kao što je izgradnja građevina, uređivanje zemljišta te obavljanje drugih djelatnosti iznad, na ili ispod površine zemlje može se obavljati isključivo u suglasju s ovim Planom, odnosno postavkama koje iz njega proizlaze. Načelno, uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora mogu se shvatiti kao sustav složen od

- a) propisanih uvjeta za korištenje određenih dijelova prostora,

- b) određenih mjera za uređivanje pojedinih prostora i
- c) područja osobite zaštite dijelova Grada.

Područja posebnih uvjeta korištenja obuhvaćaju zone predviđene za donošenja prostornih planova užih područja. U svrhu provedbe Plana propisuje se izrada prostornih planova užih područja, odnosno njihovo usklađenje s Planom, prema sljedećoj Tablici.

GUP KORČULE	UPU „KNEŽE 2“	UPU „ŽRNOVO 1“	UPU „TRI ŽALA 1“	UPU „MEDVINJAK“
UPU „ČARA 1“	UPU „KNEŽE 3“	UPU „ŽRNOVO 2“	UPU „TRI ŽALA 2“	UPU „STREČICA“
UPU „ČARA 2“	UPU „PISKE“	UPU „ŽRNOVO 3“	UPU „VRBOVICA“	UPU „KORČULA CENTAR“
UPU „ČARA 3“	UPU „TZ KOROMAČNA“	UPU „ŽRNOVO 4“	UPU „ŽRNOVSKA BANJA 1“	UPU „AUTOBUSNI KOLODVOR“
UPU „GZ ČARA 2“	UPU „RAČIŠĆE 1“	UPU „ŽRNOVO 5“	UPU „ŽRNOVSKA BANJA 2“	UPU „KALAC“
UPU „ZAVALATIKA“	UPU „RAČIŠĆE 2“	UPU „ŽRNOVO 6“	UPU „ŽRNOVSKA BANJA 3“	UPU „LUKA“
UPU „BABINA“	UPU „RAČIŠĆE 3“	UPU „ŽRNOVO 7“	UPU „ŽRNOVSKA BANJA 4“	UPU „EKONOMIJA“
UPU „PUPNAT 1“	UPU „RAČIŠĆE 4“	UPU „ŽRNOVO 8“	UPU „ŽRNOVSKA BANJA 5“	UPU „SV. ANTUN 1“
UPU „PUPNAT 2“	UPU „RAČIŠĆE 5“	UPU „GZ ČESVINICA“	UPU „TZ DEVET HLIBA“	UPU „SV. ANTUN 2“
UPU „PUPNAT 3“	UPU „RAČIŠĆE 6“	UPU „POSTRANA 1“	UPU „POLAČIŠTA“	UPU „SV. ANTUN 3“
UPU „PUPNAT 4“	UPU „RAČIŠĆE 7“	UPU „POSTRANA 2“		UPU „SV. ANTUN 4“
UPU „GZ PUPNAT“	UPU „TZ KNEŽE“	UPU „POSTRANA 3“		UPU „SOLINE“
UPU „KNEŽE 1“		UPU „POSTRANA 4“		UPU „GZ LOKVA“
		UPU „RASOHATIKA“		UPU „TL BON-REPOS“
				UPU „GZ DOMINČE“
				UPU „LNT DOMINČE“
				UPU „SRC KORČULA“
				UPU „VRNIK“
				UPU „BADIJA“

Planira se stavljanje izvan snage na području Grada važećih PUP-ova i ugradnja njihovih bitnih elemenata u planove propisane Tablicom 3. Prije donošenja prostornih planova užih područja unutar njihova obuhvata, u izgrađenim dijelovima GPN-a, moguće je građenje novih te rekonstrukcija i zamjena postojećih građevina u skladu s odredbama ovog plana. Prije donošenja prostornih planova užih područja unutar njihova obuhvata moguće je građenje infrastrukturnih građevina i površina u skladu s odredbama ovog plana.

Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije određena je obveza izrade Prostornog plana područja posebnih obilježja Pupnatska Luka.

Područja posebnih uvjeta uređivanja poglavito se odnose na zaštitu vizura na naselja iz određenih kritičnih pozicija, osobito s mora. One ne smiju ničim biti ometene i obezvrijeđene, pa to prilikom planiranja i izdavanja uvjeta uređenja prostora treba imati na umu. Planiraju se zaštićene vizure:

- a) zaštićena vizura na staru Korčulu, sa svih strana;
- b) zaštićena vizura na padine južne obale;
- c) zaštićena vizura na padine sjeverne obale;
- d) zaštićena vizura u pogledu na naselje Čaru.

Isto se odnosi i na mjere uređivanja:

- a) koridora cestovnih prometnica,
- b) režim uređivanja terena u sklopu koridora dalekovoda, te
- c) režim uređivanja u sklopu vodnog gospodarstva
- d) režim uređivanja okolo prostora namijenjenog vađenju mineralnih sirovina.

Područja posebnih uvjeta zaštite odnose se na:

Režim zaštite područja prirodnog nasljeđa, koji

- obuhvaća sve vrijedne šumske, poljodjelske i parkovne prostore. Obuhvaća zaštitu krajobraza: prirodnog, kultiviranog, odnosno područja izrazitih prirodnih i ruralnih krajobraznih vrijednosti te obuhvaća zaštićene spomenike i objekte prirode. Zaštita obuhvaća zaštitu Čarskog, Pupnatskog i Žrnovskog polja kao kultiviranog krajobraza.

Režim zaštite područja kulturnog nasljeđa, koji podrazumijeva:

- Režim zaštite kulturnog dobra. Obuhvaća režim zaštite naselja i dijelova naselja kulturno-povijesnih spomeničkih i ambijentalnih vrijednosti te režim zaštite arheološke zone, pojedinog arheološkog nalazišta (kopnenog i pomorskog), sakralne, civilne i slične građevine.
- Režim zaštite okolnog prostora oko kulturnog dobra. Obuhvaća režim zaštite prostornog sklopa - kao složenog oblika zaštite. Sklop predstavlja jedinstvenu oblikovnu cjelinu građevine ili građevina naselja i izvornog, ili modificiranog neposrednog okolnog prirodnog prostora (kontaktnog prostora) u kojemu je dotična građevina, ili su građevine naselja tijekom vremena nastale. Smatra se vrlo važnim zaštititi i građevinu (građevine) i prostor u kojemu je ona nastala, ili su one nastale, kao jednu funkcionalnu i oblikovnu cjelinu, odnosno sklop, u izvornom smislu.
- Režim zaštite kultiviranog i kulturnog krajobraza. Obuhvaća režim zaštite kultiviranog i kulturnog krajobraza - područja izrazitih prirodnih poljodjelskih i osobito urbanih, odnosno tradicijskih ruralnih struktura kao krajobraznih vrijednosti posebno u pogledu iz određenih smjerova. Drugim riječima, fenomena u prostoru poradi kojih se na njih uspostavljaju zaštićene vizure.

Za elemente kulturnog nasljeđa vidi tablicu 29.

Prostori posebnih uvjeta korištenja, uređivanja i zaštite prostorno su određeni na kartografskom prikazu 3c1: „Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – uvjeti, ograničenja i posebne mjere“ i na kartografskom prikazu 3c2: „Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora - pregled planova užih područja“ u mjerilu 1:25000 i na kartografskom prikazu 4: „Građevinska područja naselja i područja posebnih uvjeta korištenja“ na katastarskim podlogama u mjerilu 1:5000.

Planom je dana valorizacija kulturnih dobara s prijedlogom razine zaštite, uređivanja i korištenja.

Zaštićena naselja, dijelovi naselja i građevine inventarizirane ovim Planom prikazani su na kartografskom prikazu 3b „Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – kulturna dobra“, i u tablici 30.

Važan dio stroge zaštite kulturno-povijesnih građevina i ansambala tradicijskih ruralnih cjelina predstavlja zaštita neposrednog „kontaktnog prostora“ oko kulturno-povijesnih struktura i građevina, koji s navedenim strukturama tvori vrijedne krajobrazne prostorne sklopove izrazitih lokalnih ambijentalnih obilježja.

3.4.1. Iskaz površina za posebno vrijedna i osjetljiva područja i prostorne cjeline

TABLICA 29.

RED. BR.	GRAD KORČULA	OZNAKA	HEKTARA	% OD POVRŠINE ŽUPANIJE	ST/HA	HA/ST
ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA						
2.0. ZAŠTIĆENE CJELINE						
2.1. ZAŠTIĆENA PRIRODNA BAŠTINA						
		UKUPNO	4935,3	2,767		
	nacionalni park	NP		0,000		
	park prirode	PP		0,000		
	ostali zaštićeni djelovi prirode (ukupno)		4935,3	2,767		
	krajobrazi - prirodni		3486,4	1,955		
				0,000		
	rezervat šumske vegetacije		0,0	0,000		
				0,000		
	krajobrazi - kultivirani		1382,4	0,775		
				0,000		
	park-šume		66,5	0,037		
				0,000		
2.2. ZAŠTIĆENA GRADITELJSKA BAŠTINA						
		UKUPNO	114,9	0,064		
	Arheološka područja (ukupno)			0,000		
	(nisu znanstveno katastarski određena)			0,000		
	Povijesne graditeljske cjeline (ukupno)		11,8	0,007		
	(unutar crvene linije stroge zaštite)			0,000		
	naselja Korčua		11,8	0,007		
				0,000		
	Vrijedne ambijentalne ruralne cjeline (ukupno)		4,5	0,003		
	(unutar crvene linije stroge zaštite)			0,000		
	Badija-samostanski kompleks		1,1	0,001		
	Pupnat-gospodarske zgrade - „košare“		0,1	0,000		
	Vrnik-ambijentalna cjelina		3,4	0,002		
				0,000		
	Kontaktne prostori (ukupno)		98,6	0,055		
	(sklopovi prirodne i graditeljske baštine stroga zaštita)			0,000		
	Sv. Stjepan-Čara		3,2	0,002		
	Gospa od polja-Čara		4,5	0,003		
	Sv. Nikola-Račišće		1,6	0,001		
	Sv. Juraj na groblju Sv. Juraj - Pupnat		4,5	0,003		
	Gospodarske zgrade-„košare“-Pupnat		0,8	0,000		
	Sv. Jakov		2,3	0,001		
	Sv. Staš		6,4	0,004		
	Sv. Ilija		20,8	0,012		
	Groblje Sv. Vid - Žrnovo		17,5	0,010		
	„Hober“		24,7	0,014		
	Groblje Sv. Luka - Korčula		1,7	0,001		
	Sv. Ante-Korčula		10,6	0,006		
				0,000		
GRAD KORČULA						
		UKUPNO	5050,18	2,831		

3.4.2. Zaštita prirodnog naslijeđa

Na području obuhvata Plana zaštićene su sljedeće prirodne vrijednosti:

- prirodne vrijednosti zaštićene temeljem zakona o Zaštiti prirode (u Upisniku zaštićenih prirodnih vrijednosti Uprave za zaštitu prirode Ministarstva kulture),
 - poseban rezervat šumske vegetacije: Kočje kod naselja Žrnovo,
 - park-šuma: park-šuma Hober u naselju Korčula,
 - značajni krajobraz: otok Badija,
 - spomenik prirode: stablo crnike u naselju Žrnovo – Klokolina,
 - spomenici parkovne arhitekture:
 - park Foretić u naselju Korčula,
 - drvored čempresa sv. Antun u naselju Korčula,
 - stablo čempresa u naselju Čara;
 - prirodne vrijednosti evidentirane za zaštitu temeljem zakona o Zaštiti prirode:
 - spomenik prirode: špilja Samograd – Račišće,
 - značajni krajobraz: uvala Pupnatska Luka.
- područja ekološke mreže RH, na temelju Uredbe o proglašenju ekološke mreže NN 109/07; u zagradi su dane šifre smjernica za mjere zaštite područja prema tablici u članku 88.):
 - područja značajna za divlje svojte i staništa:
 - HR2000042 Jakasova špilja (6000),
 - HR2000101 Pišurka špilja (6000),
 - HR2000116 Samograd špilja (6000),
 - HR2000228 Pupnat - otok Korčula (26),
 - HR2000808 Otok Korčula-travnjaci (18; 26; 30; 116; 120),
 - HR2000939 Klupca (124; 126; 127; 129),
 - HR2000940 Poluotok Ražnjić (23; 26; Ostalo: zabrana gradnje),
 - HR2000996 Kočje kod Žrnova na Korčuli (29; 121; 124; 126; 128),
 - HR2001136 Koridor za morske kornjače,
 - HR2001137 Koridor Palagruža-Lastovo-Pelješac,
 - HR3000154 Pupnatska luka (22; 23; 132; 133; 135),
 - HR3000155 Uvala Orlanduša (22; 23; 29; 132; 133),

- HR3000156 Pavja luka (22; 23; 29; 132; 133),
 - HR3000157 Uvala Rasohatica (22; 23; 29; 132; 133),
 - HR3000196 Jama na Badiji (11; Ostalo: očuvati povoljne stanišne uvjete),
 - HR3000426 Lastovski i Mljetski kanal (28; 132; 133),
 - HR3000431 Akvatorij južno od uvale Pržina i sjeverno od uvale Bilin žal uz poluotok Ražnjić (22; 25; 31; 32; 132; 133),
 - HR4000007 Badija i otoci oko Korčule (23; 25; 29; 132; 133; Ostalo: zabrana gradnje izvan već postojećih naselja);
 - međunarodno važno područje za ptice:
 - HR1000036 srednjodalmatinski otoci i Pelješac (7; 9; 11; 27; 28).
- Ugrožena i rijetka staništa (utvrđena Pravilnikom o vrstama stanišnih tipova, karti staništa, ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima te o mjerama za očuvanje stanišnih tipova (NN 07/06, 119/09)), iskazana prema Nacionalnoj klasifikaciji staništa (NKS):
 - kopnena staništa:
 - E82 Stenomediterranske čiste vazdazelene šume i makija crnike,
 - C36 Kamenjarski pašnjaci i suhi travnjaci eu- i stenomediterrana,
 - D34 Bušici;
 - točkasta kopnena staništa:
 - B1423 Zajednica piramidalnog zvončića i modrog lasinja,
 - E815 Mješovita šuma i makija oštrike i crnoga jasena;
 - stijene i točila:
 - B142 Dalmatinske vapnenačke stijene,
 - B22 Ilirsko-jadranska, primorska točila;
 - morska staništa:
 - G41 Cirkalitoralni muljevi,
 - G42 Cirkalitoralni pijesci,
 - G43 Cirkalitoralna čvrsta dna i stijene,
 - G36 Infralitoralna čvrsta dna i stijene,
 - G35 Naselja posidonije;
 - divlje svojte:

vrste i podvrste biljaka, životinja i gljiva, koje nastanjuju ili obitavaju na području obuhvata Plana štite se prema Zakonu o zaštiti prirode, a utvrđene su Pravilnikom o proglašavanju divljih svojti

zaštićenim i strogo zaštićenim (NN 07/06) i/ili Crvenim popisom ugroženih biljaka i životinja Hrvatske.

- geobaština:

Krški ekološki sustavi predstavljaju prirodne vrijednosti od međunarodnog značenja u smislu Zakona o zaštiti prirode. Zakonom o zaštiti prirode zaštićeni su svi minerali, sigovine i fosili. Svi spelološki objekti su u vlasništvu RH, a čine sastavni dio ekološke mreže, uključujući i speleološke objekte u podmorju.

- krajobrazi:

Krajobrazi se štite Zakonom o zaštiti prirode. Krajobrazne tipove i osobito vrijedne krajobraze kao zaštićene prirodne vrijednosti utvrđuje Ministarstvo kulture na prijedlog Državnog zavoda za zaštitu prirode. Međutim, kako Krajobrazna osnova Republike Hrvatske još nije donesena, osobito vrijednim predjelima, prirodnim i kulturnim krajobrazima, smatraju se oni određeni Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije i PPUG Korčula. Zaštićeni su:

- u kategoriji osobito vrijedan predjel – prirodni krajobraz:

- južna pučinska obala,
- krajolik u Pupnatu,
- Korčulansko-pelješki arhipelag,
- šumica u naselju Račišće uz crkvu sv. Nikole,
- šuma Fortezza,
- šuma Carevića glava uz uvalu Uš i hotel Bon Repos,
- šuma na poluotočiću Banja na istočnom rubu uvale Banja,
- šuma Bori,
- Paganettijeva pećina na Korčuli,
- špilja Pišurka na Korčuli,
- špilja Zaglav na Korčuli,
- sjeverna obala prema Pelješkom kanalu (od naselja Račišće prema zapadu),
- uvala Samograd.

- u kategoriji osobito vrijedan predjel – kultivirani krajobraz:

- Žrnovsko polje,
- Pupnatsko polje,
- Čarsko polje,
- dolac u središtu naselja Račišće,
- vinogradi na strmim terenima u Žrnovu, Račišću i Knežama,

- poluotok Turanj dio sjeverno od ceste Ž-6224,
- područje sjevernih i južnih obala otoka Korčule.

Područja zakonom zaštićenih prirodnih vrijednosti i zaštićenih krajobraza ucrtana su na kartografskom prikazu 3a1: „Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora - prirodno nasljeđe“, u mjerilu 1:25000, te (u dijelu bliskom naseljima) na kartografskom prikazu 4: „Građevinska područja i područja posebnih uvjeta korištenja“, u mjerilu 1:5000. Područja ekološke mreže RH ucrtana su na kartografskom prikazu 3a2: „Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – NEM“, u mjerilu 1:25.000. Ugrožena i rijetka staništa ucrtana su na kartografskom prikazu 3a3: „Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – staništa“, u mjerilu 1:25.000.

3.4.3. Zaštita kulturnog nasljeđa

U cilju očuvanja kulturnog nasljeđa, odnosno kulturnih dobara te svojstvene slike prostora, određene su Zakonom zaštite prema stupnju očuvanosti povijesnih struktura, a to su po kategorijama:

1. grad, selo i njihov okoliš (kontaktna zona);
2. građevina, dio građevine i njen okoliš (kontaktna zona);
3. gospodarske i tehničke građevine;
4. vrtovi, perivoji, parkovi, groblja i grobne građevine;
5. arheološko nalazište i arheološka zona;
6. elementi povijesne opreme naselja;
7. mjesto povijesnog događaja;
8. krajobraz ili njegov dio;

Ovim Planom određene su zone zaštite:

A/ Zona stroge zaštite:

- a) pojedinačna kulturna dobra visoke vrijednosti kod kojih je postupak zaštite usmjeren na potpuno očuvanje izvornosti kulturnog dobra, njegovog povijesnog i prostornog neposrednog okoliša. Intervencije su moguće isključivo u obliku rekonstrukcije temeljem istražnih radova i detaljne konzervatorske dokumentacije.
- b) isti postupak primjenjuje se i na zaštićene cjeline.

B/ Zona umjerene zaštite

- a) pojedinačna kulturna dobra ili cjeline ambijentalne vrijednosti u režimu zaštite koja uvjetuje očuvanje izvornih svojstvenosti pojedinih kulturnih dobara ili cjelina s ograničenom mogućnošću građevnih intervencija.
- b) isti se kriteriji režima umjerene zaštite odnose i na zonu neposredne okolice visokovrijednih kulturnih dobara, odnosno kulturnih dobara uz poštivanje postojećih ambijentalnih vrijednosti i atraktivnosti prostora.

Sklop predstavlja jedinstvenu oblikovnu cjelinu građevine ili građevina naselja i izvornog, ili modificiranog neposrednog okolnog prirodnog prostora (kontaktnog prostora) u kojemu je dotična građevina, ili su građevine naselja tijekom vremena nastale. Smatra se vrlo važnim zaštititi i građevinu (građevine) i prostor

u kojemu je ona nastala, ili su one nastale, kao jednu funkcionalnu i oblikovnu cjelinu, odnosno sklop, u izvornom smislu.

Mjere zaštite kulturno povijesnih i prostornih vrijednosti određene su prema zonama zaštite i klasifikaciji povijesnih građevina - kulturnih dobara, koje se zaštićuju na temelju Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Mjerama zaštite utvrđuju se režimi i oblici intervencija u pojedinim zonama ili za pojedine građevine.

Zone zaštite, odnosno, prostori posebnih uvjeta korištenja, uređivanja i zaštite, prostorno su određene na kartografskom prikazu 3b: „Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – kulturno nasljeđe kartografskom prikazu 4: „Građevinska područja naselja i područja posebnih uvjeta korištenja”, na katastarskim podlogama i u mjerilu 1:5000.

U Tablici 30. dan je popis kulturnih dobara sa statusom zaštite, razinom zaštite i predloženom razinom zaštite za ovim Planom valorizirana kulturna dobra.

TABLICA 30.

R (RST)	Kulturno dobro upisano u Registra nepokretnih kulturnih dobara Kulturno dobro upisano u Registar nepokretnih kulturnih dobara	
UNESCO	Predlaže se pokretanje postupka za upis u svjetsku baštinu	
PR	Predlaže se ovim planom registracija kulturnog dobra	
ZPP	Zaštita ovim planom	
E	Evidentirano arheološko nalazište koje treba istražiti i odrediti mu površinu	
VREDNOVANJE		
+++	Predlaže se zaštita na državnoj ili makroregionalnoj razini (01-02)	
++	Predlaže se zaštita na županijskoj ili mikroregionalnoj razini (03)	
+	Zaštita na lokalnoj razini (04-05) prostornim planom	
1.0.	Povijesna naselja i dijelovi naselja	
1.1.	Gradskih obilježja	dokument zaštite / prijedlog za zaštitu i razina zaštite
1	Povijesna jezgra grada Korčule	R 541 UNESCO
1.2.	Seoskih obilježja	dokument zaštite / prijedlog za zaštitu i razina zaštite
1	Povijesna jezgra naselja Čara	ZPP +
2	Povijesna jezgra naselja Pupnat	ZPP +
3	Povijesna jezgra naselja Račišće	ZPP +
4	Povijesna jezgra naselja Žrnovo	PR ++
5	Cijeli otok Vrnik (uključivo povijesna jezgra naselja Vrnik)	PZ UP/I-612-08/07- 05/9019, 15.03.2007.
6	Blejalovo selo-Povijesna jezgra dijela zaselka Postrana	PR ++
2.0.	Povijesne građevine i sklopovi	
2.1.	Sakralne građevine – crkve i kapele	dokument zaštite / prijedlog za zaštitu i razina zaštite
1	Crkva Blagovijesti, Korčula	R 0344
2	Crkva Gospojine, Korčula	R 0346
3	Crkva i bratovština Svih svetih, Korčula	R 0106
4	Crkva sv. Antuna na Glavici, Korčula	R 1085
5	Crkva sv. Mihovila, Korčula	R 0343
6	Crkva sv. Petra, Korčula,	R 0342
7	Kapela Gospe snježne kod gradskih vrata, Korčula	R 0345
8	Katedrala sv. Marka, Korčula	R 0105
9	Crkva Gospe od polja, Čara	R 0585
10	Crkva sv. Stjepana, Čarsko polje	R 0589
11	Župna crkva sv. Petra, Čara	R 0581
12	Crkva sv. Teodora, sv. Barbare i sv. Jurja, Čara	ZPP +
13	Crkva sv. Jurja, Pupnat, groblje	R 1082
14	Župna crkva Gospe od snijega, Pupnat	PR ++
15	Crkva sv. Roka, Pupnat prema Žrnovu	ZPP +
16	Crkva Pomoćnice kršćana, Račišće	R 0611
17	Župna crkva sv. Nikole, Račišće	R 0602
18	Crkva sv. Vlaha i groblje, Račišće	ZPP +
19	Župna crkva sv. Martina, Žrnovo	PR +++
20	Crkva sv. Roka Postrana, Žrnovo	PR ++
21	Crkva sv. Staša, na brdu Sv. Staš	ZPP +

Izmjene i dopune PPUG Korčule | obrazloženje

22	Crkva sv. Ante na Brdu	PR	++
23	Crkva sv. Ilije na Velom Homu	PR	++
24	Crkva sv. Jakova, Dubrava	R 0507	
25	Crkva sv. Križa, Žrnovo (pod zaštitom ali srušeno)	R 1144	
26	Crkva sv. Mihovila, Prvo selo, Žrnovo	R 0595	
27	Crkva sv. Vida, Žrnovo, groblje	R 0604	
28	Crkva Male Gospe, Žrnovo, Prvo Selo	ZPP	+
29	Crkva Gospe pohođenja, Vrnik	PR	++
30	Crkva sv. Katarine, Badija /ostaci crkve i kule/	PR	++
31	Ruševina starokršćanske bazilike sv. Luke, Lučnjak	R 0641	
32	Starokršćanska crkva sv. Barbare, o. Sutvara	R 0642	
2.2.	Samostani	dokument zaštite / prijedlog za zaštitu i razina zaštite	
1	Dominikanski samostan Sv. Nikole, Korčula	R 0051	
2	Franjevački samo. sa crkvom Velike Gospe, Badija	R 0049	
2.3.	Vojne i obrambene građevine	dokument zaštite / prijedlog za zaštitu i razina zaštite	
1	Gradske zidine Korčule	R 0048	
2	Engleska tvrđava na brežuljku Fortezza	R 0928	
3	Utvrdna Globovo, Korčula	R 1145	
2.4.	Stambene građevine	dokument zaštite / prijedlog za zaštitu i razina zaštite	
1	Ljetnikovac Cviličević, palača Španić, Korčula	R 0249	
2	Renesansno barokna kuća, Korčula	R 0304	
3	Kuća bratovštine sv.Mihovila, Korčula	R 0341	
4	Kuća Palčok, Korčula	R 0852	
5	Gotičko renesansna kuća, Korčula	R 0802	
6	Opatski dvor Korčula	R 0340	
7	Palača Ismaelis, Gabrielis-Gradski muzej, Korčula	R 0367	
8	Sklop palače Arneri, Korčula	R 1130	
9	Kuća Jeričević, Žrnovska Banja	R 1029	
10	Renesansni gospodarski sklop Šegedin, Žrnovo	R 1139	
11	Kaštel Španić, Čara	R1138	
12	Gornji kaštel, Čara	PR	++
13	Ljetnikovac, na cesti iz Korčule za Lumbardu	PR	++
14	Kanaveličev kaštel, Zavalatica	PR	++
15	Didovićev kaštel, Postrana	PR	++
16	Curaćev kaštel, Postrana	PR	++
17	Jakasov kaštel, Postrana	PR	++
18	Dimitrijevićev kaštel, Prvo selo	PR	++
19	Borić-Tvrdeićev kaštel, Vrbovica	PR	++
20	sklop Tvrdeić, Brdo	PR	++
2.5.	Građevine javne namjene	dokument zaštite / prijedlog za zaštitu i razina zaštite	
1	Stara škola, Žrnovo	ZPP	+
2	Stara škola Pupnat	ZPP	+
2.6.	Gospodarske i industrijske građevine	dokument zaštite / prijedlog za zaštitu i razina zaštite	

1	Sklop nastambi za stoku, Pupnat	PR	+++
2	Sklop nastambi za stoku, Žrnovo, Postrana	PR	+++
3	Klesarske radionice, Vrnik	PR	+++
3.0.	Elementi povijesne opreme prostora, tehničke građevine niskogradnje s uređajima		
3.1.	Tehničke i građevine niskogradnje s uređajima	dokument zaštite / prijedlog za zaštitu i razina zaštite	
1	Stari kamenolomi na Vrniku	PR	+++
2	Stari kamenolomi na Kamenjaku	PR	+++
3	Stari kamenolom na Sutvari	PR	+++
4.	Trasa Napoleonovog puta	PR	++
4.0.	Područje, mjesto, spomenik ili obilježje vezano uz povijesne događaje i osobe		
4.1.	Spomenik i obilježje vezano uz povijesne događaje i osobe	dokument zaštite / prijedlog za zaštitu i razina zaštite	
1	Spomen ploča u atriju korčulanske vijećnice	R 0853	
4.2.	Groblja i grobne građevine	dokument zaštite / prijedlog za zaštitu i razina zaštite	
1	Groblje sv. Luke, Korčula	PR	++
2	Groblje sv. Vida, Žrnovo	PR	++
3	Groblje sv. Vlaha, Račišće	ZPP	+
4	Groblje sv. Jurja, Pupnat	ZPP	+
5	Groblje „Sv. križ“ – Kneža	ZPP	+
6	Mjesno groblje „Čara“, Čara	ZPP	+
5.0.	Arheološki lokaliteti i zone		
5.1.	Arheološki lokaliteti	dokument zaštite / prijedlog za zaštitu i razina zaštite	
1	Ranokršćanska crkva na otočiću Lučnjaku	R 0641 Zaštićen je cijeli otok pa se vodi pod 5.2.5	
2	Ostaci ranokršćanske crkve na otočiću Gubavcu	R 0666 Zaštićen je cijeli otok pa se vodi pod 5.2.6	
3	Ostaci starokršćanske crkve sv.Barbare na o Sutvari	R 0642	
4	Jakasova špilja	PR	++
5	Gomilja brdo, Čara	PR	++
6	Kavni vrh (južno od Čare)	PR	++
7	Stražišće (južno od Čare)	PR	++
8	Istočno od kote Kločac	PR	++
9	Gradina	PR	++
10	Samograd – špilja (zapadno od Račišća)	PR	++
11	Rimska cisterna (Luka Banja)	PR	++
12	Gradina (između Brda i Prvog Sela) – Stražica	PR	++
13	Pretpovijesna gomila iznad zaselka Postrane	PR	++
14	Gradina (na Badiji)	PR	++
15	Mocila – pretpovijesne gomile, Pupnat	PR	++
16	Žrnovsko polje – Villa rustica	PR	++
17	Stubal (Draganj Glavica) – tri veće gomile	E	
18	Čarsko polje – ispod Malog Stražišća	E	
19	Čarsko polje –gomila uz rub polja Mračica	E	
20	Ripanjsko stražišće – gradinsko naselje	E	
21	Dubovo – gradina	E	

22	Dubovo - gomile (Velo Dubovo)	E	
23	Velo Stražišće - gomila	E	
24	Zlampolje – ostaci manjeg rimskog objekta	E	
25	Sutudar – antički lokalitet	E	
26	Konopljica – lokalitet s ulomcima antičke keramike	E	
27	otok Vrnik – antički kamenolom i starokršćanski lokalite	E	
28	otočić Kamenjak – antički kamenolom	E	
29	Gomilica – pretpovijesna gomila	E	
30	Sić – antički lokalitet	E	
31	Prosika – pretpovijesna gomila	E	
5.2.	Arheološke zone	dokument zaštite / prijedlog za zaštitu i razina zaštite	
1	Gradine sv. Jurja (crkva na groblju), Pupnat		
2	Otok Majsan – antički ranosrednjovjekovni lokalitet	R 0251	
3	Sv. Antun – Glavica, Korčula	PR	++
4	Uvala Kneža – ostaci rimske Villae rusticae	PR	++
6.0.	Područja kultiviranog krajobraza i prostornih sklopova		
6.1.	Područja kultiviranog krajobraza	dokument zaštite / prijedlog za zaštitu i razina zaštite	
1	Terasasti vinogradi Žrnova /u okviru „zaštićenog krajobraza“ južne obale/	PR	+++
2	Terasasti vinogradi Račišća /u okviru „zaštićenog krajobraza“ sjeverne obale/	PR	++
3	Čarsko polje	PR	++
4	Pupnatsko polje	PR	+
5	Žrnovsko polje	ZPP	+
6	Dolac u središtu mjesta Račišće	PR	++
7	Poluotok Turanj /u okviru „zaštićenog krajobraza“ sjeverne obale/	ZPP	+
6.1.	Područja prostornih sklopova	dokument zaštite / prijedlog za zaštitu i razina zaštite	
1	Sklop naselja Korčule, okolnog prostora s park šumama i obalnim pojasom	PR UNESCO	+++
2	Naselje Čara i Čarsko polje	PR	++
6.2.	Zaštićene vizure	dokument zaštite / prijedlog za zaštitu i razina zaštite	
1	Na sklop grada Korčule i njegove okolice	PR	+++
2	Na sklop naselja Čara i Čarsko polje	PR	++
3	Na južnu pučinsku obalu Grada Korčule	PR	++
4	Na sjeverni obalu Grada Korčule prema Pelješkom kanalu	PR	++

3.5. Razvoj infrastrukturnih sustava

3.5.1. Prometni infrastrukturni sustav

U okviru Grada, prometni i elektroenergetski sustav dva su sustava koja su značajno prisutna u prostoru. Ostale sustave - vodoopskrbni, sustav odvodnje, sustav zbrinjavanja otpada i sustav telekomunikacijskih veza u smislu prostornih posljedica možemo smatrati manje izraženim.

3.5.1.1. Cestovni promet

Na državnoj razini okosnica prometne mreža Grada i nadalje će biti državna cesta D-118, trajektno pristanište Dominče – Korčula – Smokvica – Blato – Vela Luka.

U nastojanju da se otok bolje prometno integrira s kopnom ovim Planom planira se:

- cestovna veza (most ili uronjeni tunel na lokaciji Kneža (Korčula) – rt Sv. Ivan (Pelješac)
- državna cesta Pupnat – Kneža. Prometnica koja je u funkciji povezivanja zapadnog dijela otoka Korčule s planiranom čvrstom vezom Pelješac – Korčula (most ili uronjeni tunel).

Na županijskoj razini planira se izgradnja cesta:

- Izgradnje dvije obilaznice županijske ceste Ž-6224 na potezu
1. od D-118 /kod korčulanskog groblja Sv. Luka/ do lokaliteta „Tri žala“ kojom bi se zaobišla Žrnovska Banja i
 2. od uvale Oskorušica do spoja županijske ceste Pupnat - Kneža kojom bi se zaobišla Kneža;

Na lokalnoj razini planira se i uređenje ostalih prometnica:

- do Pupnatske luke, L-69022 – uvala Pupnatska luka,
- do Rasohatice, D-118 (dijela u Žrnovu nakon zaobilaznice) – uvala Rasohatica,
- do Bačve, D-118 – uvala Bačva.
- cesta Korčula - Polačišta

3.5.1.2. Pomorski promet

Okosnicu infrastrukturnog sustava pomorskog prometa čine sljedeće luke, postojeće i planirane, na području Grada:

- luke otvorene za javni promet:
 - županijskog značaja:
 - Korčula E,
 - Polačišta;
 - lokalnog značaja:
 - Korčula:
 - Korčula W,
 - Dominče,
 - Uvala Luka,
 - Badija,
 - Račišće,

- Kneže (Pupnat),
 - Zavalatica (Čara).
- luke posebne namjene:
 - luke nautičkog turizma (LN) državnog značaja:
 - ACI marina Korčula (postojeća, do 400 vezova),
 - luke nautičkog turizma (LN) županijskog značaja:
 - Dominče (do 200 vezova),
 - Badija (do 100 vezova),
 - Račišće (do 100 vezova);
 - brodogradilišna luka (BL) državnog značaja:
 - Dominče;
 - sportske luke (LS) županijskog značaja:
 - Korčula (do 200 vezova),
 - Kneže (do 100 vezova).

Lučka područja morskih luka otvorenih za javni promet i morskih luka posebne namjene detaljnije će se razgraničiti prostornim planovima užih područja, pri čemu će se, temeljem pobliže analize mogućnosti prostora, preciznije odrediti kapaciteti i vrste lučkih djelatnosti unutar njihova obuhvata, kao i potrebni zahvati na pomorskom dobru.

Kao dijelovi luka otvorenih za javni promet planirana su sidrišta. Sidrište je dio morskog prostora pogodnog za sidrenje plovni objekata opremljeno napravama za sigurno sidrenje (najviše 60 plutača unutar pojedinog sidrišta).

Privezi domicilnog stanovništva (komunalni vez), kao i povremeni priveza izletničkih i drugih plovila te potrebne operativnih obala na pomorskom dobru planiraju se prostornim planovima užih područja.

3.5.1.3. Zračni promet

Unutar naselja Korčula smješten je helidrom, za kojeg je utvrđeno i zaštitno područje helidroma unutar kojeg je građenje moguće isključivo temeljem posebnih uvjeta službe nadležne za zračni promet.

3.5.1.4. Pješački promet

Plan pješački promet sagledava kroz stazu uz more, „lungo mare”, kao najvažniju komponentu pješačkog prometa na razini prostornog plana. Lungo mare, kao javna šetnica, planiran je unutar svih građevinskih područja. Također, planira se, kroz izgradnju parkirališta i garaža na njihovim perimetrima, adekvatna prilagodba tradicijskih centara naselja pretežno pješačkom prometu.

Cjelokupni prikaz prometa dan je na kartografskom prikazu kartografskom prikazu 2a: „Infrastrukturni sustavi – promet – cestovni, pomorski, zračni”

3.5.1.5. Poštanski i telekomunikacijski promet

Poštanski i telekomunikacijski promet svojim je uslugama pokrio cijeli prostor Grada. Planiraju se samo povećanja kapaciteta telefonskih priključaka, povećanje kvalitete usluga i bolja pokrivenost prostora Grada GSM mrežom. Središte telefonije je ATC u Korčuli.

Poboljšanje fiksne telefonske mreže i povećanje njenih kapaciteta izgradnjom planiranih gospodarskih sadržaja, osobito turističkih, vršit će se sukladno ritmu eventualne izgradnje. Moguće je korištenje i UPM sustava (udaljenih pretplatničkih modula) za priključivanje udaljenijih lokacija.

Navedeno je utvrđeno i ucrtano na kartografskom prikazu 2b: „Infrastrukturni sustavi - pošta i telekomunikacije”

3.5.2. Energetski sustav

Planira se dogradnja i dovršenje elektroenergetskog sustava.

- Treba osigurati kableske veze za povezivanje na buduću TS 110/35 kV u Korčuli.
- Planira se postupno uvođenje 20 kV napona – izravnu transformaciju 110/20 kV i napuštanje 35 kV mreže, te prijelaz s 10 kV napona na 20 kV napon.
- Sve trase glavnih napojnih SN vodova u pravilu se predviđaju ugraditi u javno-prometne površine (vrijedi i za kabele 0,4 kV). Zračni vodovi u gradskom i prigradskom području će se u potpunosti napustiti.
- Posebno je planirano da se kablira sjeverozapadna strana naselja Korčule od TS Medvinjak do TS Uljara i to kao 20 kV veza radi razvoja tog dijela prostora i zatvaranja petlje dvostranog napajanja.
- Za sve distributivne trafostanice i trafostanice ostalih potrošača vrijedi odrednica da će se sve nove graditi kao tipske kableske za snagu do 630 kVA (iznimno do 2x630 kVA) i naponski nivo 35/20 kV s tim da će se postojeće rekonstruirati prema gornjim odrednicama, a one koje nije moguće rekonstruirati zamijeniti će se navedenim tipskim uređajima (Gradina, Žrnovska Banja, Vrbovica, Oštri Rat, a Brodogradilište 1, 2 i 3 ostaje upitno, ali s obavezom prilagodbe).
- Razvoj niskonaponskih mreža na području Grada i području razvoja novih naselja i planiranih sadržaja kableska je mreža, a usmjerenje je i na kabliranje postojećih mreža 0,4 kV. Pri tome se koriste trase SN vodova i u pravilu javno-prometne površine. Iznimno gdje nije moguće kabliranje mreža se izvodi ili rekonstruira kao zračna mreža sa izoliranim samonosivim kableskim snopovima (SKS - „Elikaleks“). Za sve nove priključke kućanstva i ostalih potrošača obavezan je kableski priključak s mjerno priključnim ormarićima izvan objekta na lako dostupnom mjestu za očitavanje i kontrolu.
- Za slučaj pojave kategorije direktnih potrošača (u gospodarskim, turističkim i sličnim zonama) također vrijedi odredba da se moraju primjenjivati tipska rješenja odnosno primjenjivati tipizirana oprema.
- Pri izradi detaljnijih prostornih planova potrebno je osim objekata planiranih od strane „Elektro-juga“ predvidjeti i nove objekte u svim točkama gdje autori plana to procijene za potrebno uvažavajući pri tome navedene smjernice u smislu budućeg razvoja elektro energetike prostora. Razvoj mreže pratit će izgradnju gospodarskih i turističkih kapaciteta sukladno ritmu njihovih realizacija.

Kartografski prikaz 2c: „Infrastrukturni sustavi – elektroenergetika”.

3.5.3. Vodnogospodarski sustav

3.5.3.1. Vodoopskrba

Prema programu razvitka regionalnog NPKL vodovoda za otok Korčulu planirana je količina od 215 l/s, od čega je za Grad Korčulu predviđena 81,5 l/s.

U poglavlju 1.1.4.8.4., alineja vodoopskrba, dan je prikaz postojeće izgrađenosti vodoopskrbnog sustava Grada. On se temelji na NPKL vodovodu, sustavu cjevovoda, crpnih stanica i vodosprema. U narednom tekstu dan je prikaz planiranih instalacija potrebnih za izgradnju cjelovitog sustava vodoopskrbe Grada.

A. Cjevovodi - potrebno je još izgraditi:

1. Cjevovod Račišće - Babina dužine 8400 m, \varnothing 400 mm ductil. (Tranzitni cjevovod za Blato i Velu Luku).

B. Crpne stanice - potrebno je još izgraditi:

1. Procrpna stanica Babina ima funkciju povećanja količine vode kroz magistralni cjevovod Korčula-Vela Luka.

C. Vodospreme - potrebno je još izgraditi:

1. Vodosprema „Žrnovska banja“ zapremnine 250 m³, kota dne 75,00 m.n.m.
2. Vodosprema „Kneža“ zapremnine 250 m³, kota dna 70,00 m.n.m.
3. Vodosprema „Račišće“ zapremnine 250 m³, kota dna 65,00 m.n.m.
4. Vodosprema „Žrnovo“ zapremnine 250 m³, kota dna 240,00 m.n.m.
5. Vodosprema „Čara II.“ zapremnine 250 m³, kota dna 210,00 m.n.m.

Kartografski prikaz 2d: „Infrastrukturni sustavi – vodnogospodarski sustav – vodoopskrba i navodnjavanje“.

3.5.3.2. Odvodnja otpadnih voda

Opis stanja dan je u poglavlju 1.1.4.8.4. alineja odvodnja otpadnih voda. Kako se predlaže složeni sustav odvodnje otpadnih voda, ne samo za naselje Korčulu, daje se cjeloviti prikaz. Građevinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu izradio je 1996. godine Studiju upravljanja otpadnim vodama grada Korčule kao prijedlog sustava odvodnje otpadnih voda.

Studija razmatra rješenje oblikovanja sustava odvodnje otpadnih voda i polazi od činjenice da je u Korčuli većim dijelom izgrađena mreža glavnih sakupljača u pogledu konačnog skupljanja otpadnih voda. U ovisnosti o konačnom mjestu ispuštanja moguće je predvidjeti:

- dva kanalizacijska podsustava, jer su već izgrađeni glavni sakupljači,
- jedan kanalizacijski sustav, spajanjem dva podsustava.

Ovisno o mjestu i načinu ispuštanja, odgovarajućem stupnju pročišćavanja otpadnih voda u skladu s normama, temeljnim podacima za dimenzioniranje pojedinih dijelova sustava (Zapadni podsustav, Istočni podsustav, Cjeloviti sustav), vršena je usporedba mogućih rješenja sustava odvodnje otpadnih voda.

Za naselje Korčulu rješenje je cjelovit kanalizacijski sustav koji će se ostvariti povezivanjem već dijelom izgrađenih podsustava „Zapad“ i „Istok“ u jedan sustav. Obzirom na već izgrađene glavne sakupljače i dijelove kanalizacijske mreže, spajanje sustava je moguće polaganjem podmorskog cjevovoda između CS „Grad“ i uređaja na lokaciji „Carevića glavici“.

Na taj način prikupile bi se sve otpadne vode na središnji uređaj, odakle bi se nakon pročišćavanja ispuštale zajedničkim ispustom Ježevica.

Svakako treba napomenuti da je u tijeku izrada Izvedbenih projekata crpne stanice kod „Inkobroda“, tlačnog cjevovoda, uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i podmorskog ispusta Ježevica („Hidroprojekt-ing“ d.o.o. Zagreb).

Izrada Idejnog rješenja odvodnje fekalnih otpadnih voda naselja Žrnovska Banja je u završnoj fazi („Hidroprojekt-ing“ Zagreb). Idejno rješenje daje tri moguće varijante rješenja odvodnje. Prve dvije varijante se razlikuju u lokaciji podmorskog ispusta, dok treća razmatra mogućnost spoja naselja Žrnovska Banja preko crpne stanice na sustav odvodnje otpadnih voda grada Korčule. Odabir najpovoljnije varijante će biti predmet revizije i ovisit će o više čimbenika te se u ovoj fazi ne bi davao prijedlog najpovoljnijeg rješenja. Smatra se da sve varijante, kao prijedlog mogu ući u Prostorni plan uređenja Grada Korčule.

Konačno rješenje otpadnih voda treba utvrditi tek nakon postupka procjene utjecaja na okoliš temeljem studije o utjecaju na okoliš, gdje se uz utjecaj uređaja za pročišćavanje i podmorskog ispusta na kakvoću priobalnog mora treba preispitati i moguće devastacije krajobraza zbog radova pri izgradnji. Stupanj pročišćavanja na uređaju za čišćenje i duljina podmorskog ispusta moraju zadovoljiti zahtjeve zaštite mora:

- na morskim plažama u skladu s Uredbom o standardima kakvoće mora na morskim plažama (NN 33/96)
- II kategoriju kakvoće za ostalo obalno more.

Za sva druga naselja koja su predmet obuhvata Prostornog plana uređenja Grada Korčula (Čara, Pupnat, Žrnovo, Žrnovska banja, Račišće, dio naselja Zavalaticu i dr.) potrebno je izraditi idejna rješenja odvodnje otpadnih voda, a sve u skladu s gore navedenim normama /Državni plan za zaštitu voda („Narodne novine“ broj 8/99), Uredba o klasifikaciji voda („Narodne novine“ broj 77/98), Uredba o opasnim tvarima u vodama („Narodne novine“ broj 77/98), Pravilnik o graničnim vrijednostima pokazatelja, opasnih i drugih tvari u otpadnim vodama („Narodne novine“ broj 40/99), Pravilnik o kontroli kvalitete morske vode za kupanje i rekreaciju (NN 48/86).

U prvoj fazi građenja mogu se za pojedina naselja i njihove dijelove graditi samostalni sustavi (zasebni) s vlastitim pročišćavanjem.

Planira se razdjelni sustavi odvodnje:

- sanitarne otpadne vode odvođe se kanalizacijskim sustavom do pročišćavača otpadnih voda, a potom se pročišćene ili ispuštaju u more dugim podmorskim ispustima, ili upuštaju u podzemlje putem upojnih bunara (isključivo na području udaljenom više od 1000,0 m od obalne crte);
- oborinske vode treba u što većoj mjeri upijati teren na građevnim česticama zgrada, što se mora odvijati bez ugrožavanja okolnog zemljišta, imovine i objekata; ostatak oborinskih voda te oborinske vode s javnih prometnih površina treba se voditi u vlastiti sustav odvodnje; za veće površine se preporuča projektiranje više pojedinačnih manjih sustava s kontroliranim ispustima u more, radi racionalnijeg građenja i održavanja.

Uređenom građevnom česticom u smislu odvodnje otpadnih voda smatra se ona koja ostvaruje priključak na javni sustav odvodnje, te iznimno, na područjima na kojima isti sustav još nije izgrađen, a do njegove izgradnje:

- čestica zgrade kapaciteta do 10 ES (ekvivalentnih stanovnika) na kojoj se otpadne vode odvođe u vodonepropusnu i sanitarno ispravnu sabirnu jamu s osiguranim i redovitim odvozom prikupljenog efluenta u sustav s propisanim pročišćavanjem;
- čestica zgrade kapaciteta preko 10 ES na kojoj se otpadne vode tretiraju uređajem za biopročišćavanje, te potom upuštaju u podzemlje.

Prije upuštanja u javni kanalizacijski sustav, u turističkim i gospodarskim zonama potrebno je izvršiti predtretman otpadnih voda vlastitim uređajima za pročišćavanje. Otpadne vode gospodarskih postrojenja moraju se prije upuštanja u recipijent pročititi do stupnja čistoće recipijenta, odnosno do stupnja i na način predviđen posebnom odlukom odgovarajućih tijela Grada.

Kartografski prikaz 2e: „Infrastrukturni sustavi – vodnogospodarski sustav – odvodnja otpadnih voda; obrada, skladištenje i odlaganje otpada.

3.5.3.3. Bujice

Kako na području Grada nema značajnijih stalnih vodotoka, tek bujični tokovi manjeg značaja za vodoprivredu mogu stvarati jača erozijska žarišta i tako ugrožavati okolna područja. Na tim bujicama do sada nisu vršeni nikakvi uređajni radovi.

Ukoliko se ukaže potreba za zaštitom eventualno ugroženih poljoprivrednih površina ili objekata ugroženih djelovanjem bujica, zaštita se može osigurati intervencijama i radovima na slivu: regulacijski radovi, izgradnja pregrada za zaustavljanje nanosa, čišćenje nanosa, pošumljivanja i dr.

Planom se predviđa mogućnost regulacijskih i drugih radova koje Hrvatske vode izvode na bujičnim vodotocima. Ovi su vodotoci u katastru evidentirani kao čestice „Javno dobro vode“ ili kao državna imovina. To su sva vodonosna ili napuštena korita površinskih kopnenih voda. Od posebnog su interesa za Republiku Hrvatsku i njima kao pravna osoba upravljaju Hrvatske vode. Bilo kakve intervencije ili zahvati na ili oko „javnog dobra voda“ koje mogu poremetiti vodni režim moraju dobiti suglasnost. Hrvatskih voda.

Na području Grada Korčule postoje depresije u zemljištu gdje se formiraju lokve od oborinskih voda, a koje bi trebalo očistiti, urediti i koje ovaj Plan zadržava u njihovoj funkciji.

Navedeno je utvrđeno i ucrtano na kartografskom prikazu 2e: „Infrastrukturni sustavi – vodnogospodarski sustav – odvodnja otpadnih voda; obrada skladištenje i odlaganje otpada.

3.5.3.4. Navodnjavanje

Područja navodnjavanja ucrtana su na kartografskom prikazu 2d: „Infrastrukturni sustavi – vodnogospodarski sustav – vodoopskrba i navodnjavanje“. Planirano je korištenje kišnice uz građenje mikroakumulacija. Također, moguće je koristiti vodu s manjih lokalnih izvora i iz vodoopskrbnih sustava.

Navodnjavanje na području obuhvata Plana provodi se u skladu s elaboratom Plan navodnjavanja za područje Dubrovačko-neretvanske županije i rješenjima Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije. Navodnjavanje Čarskog polja i Donjeg Blata provodi se u skladu s izrađenim projektima navodnjavanja navedenih lokacija (Grad invest d.o.o. – Split, siječanj 2009.).

3.5.3.5. Gospodarenje otpadom

Cjeloviti sustav gospodarenja otpadom (izdvojeno skupljanje otpada, recikliranje otpada, kompostiranje organskog otpada, termička obrada ostataka organskog otpada), kao i lokacije objekata za trajno zbrinjavanje otpada reguliraju se Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije.

Sanirano odlagalište otpada Kokojevica (u općini Lumbarda) zadržava se u funkciji zbrinjavanja otpada do otvaranja županijskog centra za gospodarenje otpadom.

Na lokaciji Zlopolje planira se pogon za obradu građevinskog otpada.

Unutar gospodarske zone Česvinica planira se smještaj reciklažnog dvorišta i pretovarne stanice.

Prostornim planovima užih područja odredit će se lokacije Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije predviđenih zelenih otoka i drugih objekata u sustavu gospodarenja otpadom na lokalnoj razini.

Sustav gospodarenja otpadom utvrđen je i ucrtan na kartografskim prikazima 1 „Korištenje i namjena površina“ i 2e „Infrastrukturni sustavi – vodnogospodarski sustav: odvodnja otpadnih voda; obrada, skladištenje i odlaganje otpada u mjerilu 1 : 25.000.

3.6. Sprečavanje nepovoljnog utjecaja na okoliš

Ugroženi dijelovi okoliša su osobito:

1. obala, osobito obalni dijelovi naselja i dijelovi obale do koje postoje kolni pristupi,
 - potez obale Korčula – Račišće,
 - uvale južne obale Rasohatica, Pupnatska luka, Zavalatica,
2. okoliš i neposredan prostor eksploatacije kamena uz kamenolome Vrbovica, Oštri Rat, Oskorušica, Piske i Vaja,
3. kvalitetna poljoprivredna tla
 - Čarsko polje,
 - Pupnatsko polje,
 - Žrnovsko polje,
4. kulturno-povijesni spomenici (Tablica 29),
5. objekti pučkog graditeljstva, svojstvena tipologija i matrica naselja (Tablica 29),
6. prostori postojećih i neuređenih odlagališta otpada,
7. krajolici, prirodni, i kultivirani (Tablica 29).

Smjernice zaštite voda obuhvaćaju razvoj infrastrukturnog sustava na zbrinjavanju komunalnih i industrijskih otpadnih voda i zaštitu od incidentnih zagađenja. Potrebno je otpadne vode, koje se mogu pojaviti u gospodarskoj zoni, ali i na drugim mjestima prethodno pročistiti na samim mjestima nastanka do razine komunalnih otpadnih voda prije upuštanja u kanalizaciju. Mjere za sprječavanje utjecaja od incidentnih zagađenja trebale bi biti obuhvaćene operativnim planovima svakog pojedinog zagađivača. Potrebno je pravodobno djelovati na suzbijanju takvih zagađenja.

Rješenje odvodnje otpadnih voda temelji se na uređaju za pročišćavanje na poluotoku Carevića glava i podmorskom ispustu, koji treba ispuštati otpadne vode II razine u Pelješki kanal.

Planom su, zbog zaštite i unapređenja okoliša, utvrđena osobito vrijedna područja prirode, koja se stavljaju pod poseban režim zaštite.

Zaštita prostora

Obrađena je u ovom tekstu Plana i prikazana je na kartografskim prikazima serije „3” koji obrađuju, valoriziraju i kategoriziraju prirodnih i kulturnih vrijednosti područja Grada.

Smjernice za zaštitu i revitalizaciju graditeljskog naslijeđa dane su u tekstualnom dijelu Plana, a na kartografskim prikazima 4: „Građevinska područja i područja posebnih uvjeta korištenja“ prostorno su određene zone stroge i umjerene zaštite.

Zaštita čovjekove okoline

Zaštita čovjekove okoline uzima u obzir procese i oblike degradacije pejzaža:

- uništavanje i degradaciju vegetacijskog pokrivača;
- zapuštanje antropogenog krajobraza;
- degradiranje krajobraza eksploatacijom, deponijima, deponijima građevinskog materijala.

Postoje realne opasnosti da se svi navedeni oblici ugrožavanja vrijednosti krajobraza nastave.

U problem zaštite čovjekove okoline ulazi i problematika zaštite ruralnog krajobraza. Problem se ispoljava u više razina:

- kao vizualno-estetski: siromašenje autohtonog tradicijskog izgleda;
- kao ekološko-ekonomski: nedovoljno angažiranje prirodnih i stvorenih resursa društva;
- kao kulturološki: postupno gubljenje materijalne kulture društva.

Stoga se predlaže, među ostalim, da se tradicijski ruralni krajobrazi izričito zaštite kao posebna kulturološka, estetska, ekološka i ekonomska vrijednost:

- da se istraže specifičnosti,
- da se detaljnije prostorno definiraju.

Sve navedeno uvelike nadilazi okvire ovoga Plana. Ipak, ovim Planom uspostavljen je sustav zaštite, a za najosjetljivije prostore propisano je donošenje prostornih planova područja posebnih obilježja:

- PPPPO „Pupnatska luka“.